

VYTAUTO DIDŽIOJO UNIVERSITETAS
POLITIKOS MOKSLŲ IR DIPLOMATIJOS INSTITUTAS
VIEŠOJO ADMINISTRAVIMO KATEDRA

Laura Lodaitė

**SOCIALINIŲ PASLAUGŲ ADMINISTRAVIMAS SAVIVALDOS
LYGMENYJE: BIRŠTONO SAVIVALDYBĖS ATVEJIS**

Magistro baigiamasis darbas

Valstybės institucijų administravimo magistro studijų programa, valstybinis kodas 62403S204

Viešojo administravimo studijų kryptis

Vadovas (-ė) doc. dr. Ilona Tamutienė _____

Apginta _____

Kaunas, 2008

TURINYS

<u>SANTRAUKA.....</u>	<u>3</u>
<u>SUMMARY.....</u>	<u>4</u>
<u>IVADAS.....</u>	<u>5</u>
<u>1. Socialinės paslaugos viešosios politikos įgyvendinimo modelių kontekste.....</u>	<u>9</u>
<u>1. 1 Įgyvendinimo modeliai.....</u>	<u>9</u>
<u>1. 2 Paslaugos sąvoka ir klasifikacija.....</u>	<u>12</u>
<u>1. 3 Socialinės paslaugos samprata.....</u>	<u>16</u>
<u>2. Socialinių paslaugų raidos pagrindiniai etapai.....</u>	<u>21</u>
<u>3. Socialinių paslaugų teisinė bazė.....</u>	<u>24</u>
<u>3. 1 Poįstatyminiai teisės aktai, reglamentuojantys socialines paslaugas.....</u>	<u>32</u>
<u>4. Socialinių paslaugų valdymas ir organizavimas.....</u>	<u>35</u>
<u>4. 1. Savivaldybės žmogiškieji išteklių teikiant socialines paslaugas.....</u>	<u>40</u>
<u>4. 2 Savivaldybės funkcijos administruojant socialines paslaugas.....</u>	<u>42</u>
<u>5. Tyrimas: Socialinių paslaugų administravimas Birštono savivaldybėje.....</u>	<u>51</u>
<u>5. 1 Socialių paslaugų sektorius Birštono savivaldybėje .....</u>	<u>52</u>
<u>5. 2 Birštono savivaldybės funkcijos administruojant socialines paslaugas.....</u>	<u>59</u>
<u>5. 3 NVO sektoriaus teikiamos socialinės paslaugos Birštono savivaldybėje.....</u>	<u>65</u>
<u>IŠVADOS.....</u>	<u>71</u>
<u>REKOMENDACIJOS.....</u>	<u>73</u>
<u>LITERATŪROS SĄRAŠAS.....</u>	<u>74</u>
<u>PRIEDAI.....</u>	<u>79</u>
<u>1 PRIEDAS: 2007 m. Savivaldybėms skirtos valstybės biudžeto tikslinės dotacijos socialinėms paslaugoms.....</u>	<u>79</u>
<u>2 PRIEDAS: Socialinių paslaugų rūšys.....</u>	<u>80</u>
<u>3 PRIEDAS: Birštono savivaldybės 2008 metų biudžeto išlaidų pagal programas suvestinė..</u>	<u>83</u>
<u>4 PRIEDAS: Birštono savivaldybės 2008 metų biudžeto išlaidos pagal asignavimų valdytojus (biudžeto lėšos).....</u>	<u>83</u>
<u>5 PRIEDAS: Tarybos sprendimas dėl skalbyklos paslaugų teikimo neįgaliesiems asmenims..</u>	<u>86</u>
<u>6 PRIEDAS: Tarybos sprendimas dėl laikraščio „Birštono versmės“ prenumeratos neįgaliesiems asmenims ir socialiai remtiniams asmenims.....</u>	<u>87</u>

<u>7 PRIEDAS: Socialinių paslaugų teikimo sutartis.....</u>	<u>88</u>
<u>8 PRIEDAS: Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas.....</u>	<u>91</u>
<u>9 PRIEDAS: Interviu klausimai su Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju Grušelioniu Antanu:.....</u>	<u>96</u>
<u>10 PRIEDAS: Interviu klausimai su nevyriausybinės organizacijos „Carito“ darbuotojomis:..</u>	<u>97</u>

SANTRAUKA

Šiame darbe yra nagrinėjamas socialinių paslaugų administravimas savivaldos lygmenyje, kuris yra aptariamas teoriškai, pritaikant teoriją atliktam tyrimui Birštono savivaldybėje. Darbas buvo rašomas remiantis viešojo administravimo pagrindais: įstatymine, institucine, funkcinė bazėmis, pagrindinį dėmesį skiriant socialinių paslaugų organizavimui ir teikimui, finansiniams ir žmogiškiesiems resursams, kontrolei. Darbe iškeliamas tikslas - išanalizuoti socialinių paslaugų administravimą savivaldos lygmenyje, išskiriant Birštono savivaldybės atvejį. Šio tikslo siekiama aptariant viešosios politikos įgyvendinimo modelių teoriją; supažindinant su socialinių paslaugų klasifikacijomis; išskiriant pagrindinius socialinių paslaugų raidos etapus; aptariant įstatyminę bazę ir institucinę sąrangą bei nagrinėjant Birštono savivaldybės socialinių paslaugų administravimą, tuo pačiu apibūdinant ir Birštono seniūnijos, kaip Birštono savivaldybės administracijos struktūrinio padalinio, veiklą. Praktiniam socialinių paslaugų nagrinėjimui ir vertinimui darbe naudojamosi Birštono savivaldybėje atlikto interviu medžiaga, kuri yra susisteminta ir pateikiama viešosios politikos įgyvendinimo modelių kontekste. Nemažai dėmesio darbe skiriama Birštono parapijos „Carito“ teikiamoms socialinėms paslaugoms. Birštono savivaldybės socialinių paslaugų administravimo tyrimas padėjo išgilinti į socialinių paslaugų

administravimo politiką žemesniuose valstybiniuose instituciniuose lygiuose – savivaldos lygmenyje.

Social services administration at the municipal level: Birštonas municipality case

SUMMARY

The main aim of this work is to find out the social services administration at the municipal level in Birštonas. Reaching the main aim and set tasks of this work, was used such methods: *1) Analysis of literature and documents*. First of all, the work was written according to the public administration elements – law, institutions, structure and functions of institutions. The main attention was paid to social services administration at the municipal level: to the social services management; planning; financial and human resources; control. In the work was defined social services definitions; introduced the main stages of its' development; was analyzed law, regulating social services in Lithuania; also was written about all institutions, managing social services. *2) Half structured interview*. Secondly, to do the work's analysis was chosen half structured interview. The interview was made in 2008 13 and 14 days of March. It was made at Birštonas municipality in the Social support and child rights protection subdivision and in one of nonprofit organization „Caritas”. This interview allows to know practically how social services administration is organized at municipal level, shows all the problems managing this politics and

reveals opinions and recommendations of people working in social services sphere. The interview was analyzed according to the public politics implementation models.

Finally was made such *conclusions*: Although social services are organized in several levels the main responsibility of their administration has municipalities. Analyzing the Birštonas municipality case according to the public politics implementation models it can be said that it has more “From top to down” model features than “From down to top”. Birštonas municipality has to implement the main aim of state according to the law. In social services law at state level there are written just the main and common things, whereas municipalities can do their own law according to the state principals and requirements. In law there are 2 kinds of social services: 1) Common; and 2) Specialized; and the main aim of them is to help people to regain their skills to take care of themselves and to help to integrate to society.

IVADAS

Temos aktualumas ir problematika. Lietuvos socialinę apsaugą sudaro: *socialinis draudimas* ir *socialinė parama*, į kurią įeina *piniginė parama* ir *socialinės paslaugos*. Vienas pagrindinių socialinės paramos tikslų - padėti tenkinti būtiniausius poreikius tiems žmonėms, kurių gaunamos pajamos yra nepakankamos, o gebėjimas pasirūpinti savimi dėl objektyvių, nuo jų nepriklausančių priežasčių yra ribotas. Įgyvendinant socialinės paramos sistemą rengiamos bei realizuojamos specialios priemonės, kurios nukreipiamos įvairioms tikslinėms grupėms.

Dauguma socialinės politikos ekspertų sutaria, kad pasyvi socialinė politika (t. y. įvairios piniginės išmokos, pašalpos) nepajėgia išspręsti visų socialinių problemų ir ilgalaikių teigiamų pasekmių neturi. Ji padeda žmogui išsilaikyti šiandien, tačiau nepadeda ar netgi trukdo priimti sprendimus ir patiems ieškoti išeičių. Vien tik piniginė parama neužtikrina šiuolaikinės socialinės apsaugos tikslų. Valstybės socialinė politika turėtų būti nukreipta į aktyvios politikos formavimą – dėmesys turėtų būti kreipiamas individui ir jo aktyviam dalyvavimui, įsitraukimui į socialinę visuomenę. Socialinės paslaugos yra integrali valstybės gerovės dalis, padedanti pagerinti daugelio žmonių gyvenimo kokybę ir išspręsti visuomenėje kylančias socialines problemas. Socialinės paslaugos ypatingai svarbios silpniems visuomenės nariams, nes jos padeda patenkinti jų gyvybinius poreikius, sudaryti palankesnes gyvenimo sąlygas.

Norint pasiekti galutinį socialinių paslaugų tikslą būtina nustatyti socialinių paslaugų sistemos plėtros prioritetus, tolesnes socialinių paslaugų kryptis, atitinkančias šių dienų poreikius, tendencijas ir suteikiančias galimybę efektyviau plėtoti socialinių paslaugų sistemą. Tam turėtų būti plečiama socialinių paslaugų rinka, gerinama jų kokybė, didinamas socialinių paslaugų prieinamumas. Norint pasiekti šiuos tikslus, reikalingas socialinių paslaugų efektyvus valdymas ir administravimas. „Socialinių paslaugų valdymas apima socialinių paslaugų planavimą, organizavimą, kompetencijos pasiskirstymą ir socialinių paslaugų kokybės vertinimą, priežiūrą bei kontrolę valstybės ir vietos savivaldos lygmenimis.“¹ Nors Lietuvoje socialinės paslaugos yra organizuojamos keliais lygmenimis, tačiau pagrindinė atsakomybė už socialinių paslaugų organizavimą tenka savivaldybėms. Jos siekia patenkinti gyventojų poreikius ir padėti spręsti jiems rūpimas problemas. „Tik valdžia, esanti greta piliečio yra kompetetinga spręsti vietinius reikalus.“² Administruoti socialines paslaugas savivaldos lygmenyje yra žymiai lengviau nei nacionaliniu lygiu, nes savivaldybėje yra gerai žinomos vietos bendruomenės socialinės problemos, identifikuojamas tikrasis žmonių poreikis socialinėms paslaugoms, veikia įvairios institucijos ir organizacijos, dirbančios šioje srityje.

Darbo objektas – socialinių paslaugų administravimas savivaldos lygmenyje.

Šio darbo tikslas – išanalizuoti socialinių paslaugų administravimą savivaldos lygmenyje, išskiriant Birštono savivaldybės atvejį.

Siekiant darbo tikslo, išsikelti tokie pagrindiniai ***darbo uždaviniai***:

1. Apibūdinti socialines paslaugas viešosios politikos įgyvendinimo modelių kontekste;
2. Išskirti socialinių paslaugų raidos etapus Lietuvoje;
3. Įvertinti įstatymų įtaką savivaldos socialinių paslaugų administravimui;
4. Aptarti socialines paslaugas įgyvendinančią institucinę sąrangą;
5. Išanalizuoti socialinių paslaugų administravimą Birštono savivaldybėje įgyvendinimo modelių kontekste.

---

¹ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 10. 1.

² Savivaldybės / Vietos savivaldos raida Lietuvoje, [http://www.savivaldybes.lt/savivaldybes/index.php?](http://www.savivaldybes.lt/savivaldybes/index.php?lang=lt&gr=savivaldosraida)

[lang=lt&gr=savivaldosraida](http://www.savivaldybes.lt/savivaldybes/index.php?lang=lt&gr=savivaldosraida)

Darbo metodika. Siekiant darbo tikslo ir iškeltų uždavinių įgyvendinimo, buvo naudojami šie metodai:

1) Literatūros ir dokumentų analizės metodas. Darbas buvo rašytas remiantis viešojo administravimo pagrindais: įstatymine, institucine, funkcinė bazėmis. Darbe analizuoti teisiniai dokumentai, reglamentuojantys socialinių paslaugų teikimą Lietuvoje (Vietos savivaldos įstatymas; Socialinių paslaugų įstatymas; Viešųjų pirkimų įstatymas; *Pojstatyminiai teisės aktai*: Socialinių paslaugų katalogas; Socialinių paslaugų planavimo metodika, Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programos); apžvelgtos LR institucijos, kurios inicijuoja, vykdo ir koordinuoja socialinių paslaugų politiką (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija; Apskričių viršininkai; Savivaldybės; Socialinių paslaugų priežiūros departamentas).

2) Pusiau struktūruotas kokybinis interviu. Darbo tyrimo analizei atlikti buvo pasirinktas pusiau struktūruotas interviu. Tai kokybinis tyrimo metodas, kuris leido iširti Birštono savivaldybės socialinių paslaugų administravimo padėtį. Interviu buvo atliktas 2008 m. kovo 13 ir 14 dienomis Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriuje ir nevyriausybinėje organizacijoje „Caritas“. Atliktas tyrimas leido detaliau suprasti, kaip yra vykdoma socialinių paslaugų administravimo politika žemesniuose valstybiniuose instituciniuose lygiuose ir įsigilinti į praktinį jos įgyvendinimą. Susisteminta informacija padėjo išsiaiškinti, su kokiomis problemomis dažniausiai susiduriama įgyvendinant socialinių paslaugų politiką, įvertinti finansinius ir žmogiškuosius išteklius, sužinoti gyventojų paslaugų poreikį Birštono savivaldybėje. Taip pat buvo suteikta galimybė sužinoti valstybės tarnautojų nuomonę, vertinimus, pasiūlymus ir rekomendacijas efektyvesniam šios politikos įgyvendinimui.

Darbo struktūra. Darbas susideda iš 5 pagrindinių dalių: **1. Socialinės paslaugos viešosios politikos įgyvendinimo modelių kontekste.** Šioje darbo dalyje apibūdinamos paslaugų klasifikacijos, bendros paslaugų savybės, apibrėžiama socialinės paslaugos sąvoka bei tipai, išskiriami viešosios politikos įgyvendinimo modeliai. **2. Socialinių paslaugų raidos pagrindiniai etapai.** Antroje darbo dalyje išskiriami socialinių paslaugų plėtros etapai ir apibūdinami tam laikotarpiui būdingi bruožai. **3. Socialinių paslaugų teisinė bazė.** Šioje dalyje nagrinėjami pagrindiniai įstatymai, reglamentuojantys socialines paslaugas. **4. Socialinių paslaugų valdymas ir organizavimas.** Apibūdinama institucinė sąranga daugiausiai dėmesio skiriant savivaldybėms ir jų funkcijoms socialinių paslaugų srityje. **5. Tyrimas: Socialinių paslaugų administravimas**

Birštono savivaldybėje. Paskutinėje darbo dalyje nagrinėjamas Birštono savivaldybės socialinių paslaugų administravimas, pritaikant viešosios politikos įgyvendinimo modelių teoriją. Darbo pabaigoje pateikiamos gautos išvados bei rekomendacijos efektyvesniam socialinių paslaugų administravimui.

Darbe naudotų literatūros šaltinių apžvalga. Didelė literatūros šaltinių dalis yra nacionalinė įstatyminė bazė. Rašant darbą buvo remtasi ne tik nacionalinio (valstybės) lygmens, bet ir regioninio (savivaldybės) lygmens dokumentais. Darbe buvo apžvelgti pagrindiniai šalies įstatymai, reglamentuojantys socialines paslaugas, poįstatyminiai aktai bei įvairios Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtos programos. Atlikto tyrimo medžiagai susisteminti buvo naudojamosi Birštono savivaldybės Tarybos priimtais sprendimais.

Susistemintos informacijos socialinių paslaugų sektoriaus klausimais gausu įvairių autorių bei metodinėse knygose (Žalimienės L., Langvinienės N., Vengrienės B., Nacionalinės plėtros instituto). Darbe yra remtasi ir įvairių autorių moksliniais straipsniais (Žalimienės L., Domarko V., Juknevičienės V., Vaidelytės E., Petrausko A.), pateikiamais tokiuose leidiniuose, kaip „Viešoji politika ir administravimas“, „Savivaldybių žinios“. Teorinei literatūrai apie viešosios politikos įgyvendinimo modelius („Iš viršaus į apačią“; „Iš apačios į viršų“), buvo naudojamos Parsons W. „Viešoji politika“ ir Lane J. E. „Viešasis sektorius“ knygos.

Rašant darbą, labai svarbi yra statistinė informacija, kuri padeda iliustruoti faktines realijas. Statistinės medžiagos, susijusios su teikiamomis socialinėmis paslaugomis, gausu Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos leidiniuose. Nagrinėjant socialinių paslaugų sektorių buvo remtasi ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos parengtais Socialiniais pranešimais, kurie leido įvertinti pokyčius socialinių paslaugų politikoje.

Gilesnei socialinių paslaugų sektoriaus analizei savivaldos lygmenyje svarbus literatūros šaltinis yra tyrimo metu surinkta informacija, kuri gauta atlikus keletą interviu: Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriuje bei socialines paslaugas teikiančioje nevyriausybinėje organizacijoje „Caritas“.

1. Socialinės paslaugos viešosios politikos įgyvendinimo modelių kontekste

1.1 Įgyvendinimo modeliai

Kiekvienos valstybės pareiga yra formuoti įvairios srities politiką, skirtą teisiškai sureguliuoti visuomenės poreikius ir kylančias problemas. Socialinė politika yra viena iš valdžios vykdomos politikos sričių, kuria siekiama užtikrinti šalies socialinę gerovę. Socialinę politiką galima vadinti „<...> valstybės instrumentu kuriant visuomenės gerovę, atsižvelgiant į žmogaus teises ir visuomenės poreikius.“³ Valstybės uždavinys formuoti politiką nėra galutinis procesas bet kokios politikos formavime, ją reikia įgyvendinti. „Įgyvendinimas yra politikos tąsa kitomis priemonėmis.“⁴ Įgyvendinimo sąvoka viešojoje politikoje turi dvejopą prasmę ir ją būtų galima apibūdinti kaip „<...> sukelti praktines pasekmes ar vykdyti, ir, kita vertus, įvykdyti arba atlikti.“⁵ Įgyvendinimas gali būti tiek galutinė politikos būseną arba politikos tikslo pasiekimas, tiek ir kaip procesas arba politikos vykdymas.

Nagrinėjant politikos įgyvendinimą teoriškai, svarbu paminėti literatūroje išskiriamą keletą įgyvendinimo modelių: 1) *Hibridinės teorijos*: įgyvendinimas kaip evoliucija, įgyvendinimas kaip politikos vadyba, įgyvendinimas kaip mokymasis, įgyvendinimas kaip rezultatas ir kt.; 2) *Racionalūs hierarchiniai modeliai* („Iš viršaus į apačią“), kurie siekia identifikuoti sėkmingo įgyvendinimo veiksniai; 3) *Pastarųjų modelių kritika* („Iš apačios į viršų“), kuri pabrėžia kitų

³ Vaidelytė E., Socialinė politika ir filantropija Lietuvoje: teorinės interpretacijos ir empirinės išvagos, Viešoji politika ir administravimas, 2007, Nr. 21. p. 96.,

http://www.ktu.lt/lt/mokslas/zurnalai/vpa/vpa21/VPA_Nr.21_E.Vaidelyte_p.96-101.pdf

⁴ Parsons W., Viešoji politika, Vilnius, 2001, p. 413.

⁵ Lane J. E., Viešasis sektorius, Vilnius, 2001, p. 145.

agentų bei organizacijų sąveikų vaidmenį. Darbe plačiau bus aptariami ir socialinių paslaugų teikimo sistemos administravimui pritaikomi 2 ir 3 modeliai.

„*Iš viršaus į apačią*“ modelį nagrinėjo daugelis autorių, tokie kaip *Sabatier* (1976); Hood (1976); Gunn (1978); Mazmanian (1979). Šio modelio šalininkai teigia, kad politikos įgyvendinimas yra „<...> sugebėjimas realizuojant priimtą politiką „konstruoti jungtis“ priežastingumo grandinėje. Įgyvendinimas, jų nuomone, tuo vangesnis, kuo labiau jungtims tarp įvairių agentūrų, atsakančių už politikos įgyvendinimą, būdingas „realizacijos deficitas.“⁶ Šioje hierarchiškoje grandyje visi tikslai turi būti suprantami ir aiškiai apibrėžti, ištekliai turėtų būti prieinami, sutelkti ir valdomi, o organizacijos ir individai, atliekantys jiems skirtas užduotis, turėtų būti veiksmingai kontroliuojami. „*Iš viršaus į apačią*“ modelyje aiškiai pabrėžiama hierarchinė kontrolės sistema. Norint pasiekti veiksmingą įgyvendinimą svarbus yra komandinės grandinės koordinavimas bei žmonių ir išteklių kontroliavimas. Vienas iš racionalaus hierarchinio modelio autorių – Hood išskiria tokias įgyvendinimo sąlygas, kurios padeda pasiekti tobulą politikos įgyvendinimo procesą: „Įgyvendinimo užduotį nustato vieninga „sukarinto“ tipo organizacija su griežtai apibrėžtais pavaldumo santykiais; normos privalomos, užduotys nustatomos iš anksto; žmonės vykdo įsakus ir prašymus; yra tobulas ryšys tarp organizacijų ir organizacijose; nėra laiko stokos veiksnio.“⁷

Reikšmingą vaidmenį įvairios srities politikos administravime atlieka įgyvendinimo proceso veikėjai. Jie formuluoja ir vykdo politikos tikslus ir priemones (ketinimus). Šie veikėjai yra skirstomi į 2 grupes – formuotojai ir įgyvendintojai. „Įgyvendinimo teorija numato, kad veikėjai, kurie nustato politiką, skiriasi nuo veikėjų, atsakančių už politikos įgyvendinimą. Nors taip yra ne visada, įgyvendinimo procesas apima asimetriškus santykius tarp politikos formuotojų ir politikos įgyvendintojų.“⁸ Įgyvendinimo procese vykdytojai ne tik vykdo jiems iš viršaus nuleidžiamą politiką, bet taip pat ją ir formuoja. „Esminę reikšmę įgyvendinimo procesui turi elgesys tų, kurie labiausiai priartėja prie rezultatų suformavimo – paprastai šie žmonės esti gan žemai pagal hierarchiją.“⁹

⁶ Parsons W., *Viešoji politika*, Vilnius, 2001, p. 415.

⁷ Ten pat, p. 416.

⁸ Lane J. E., *Viešasis sektorius*, Vilnius, 2001, p. 146.

⁹ Ten pat, p. 155.

Aptarus pagrindinius „*Iš viršaus į apačią*“ modelio bruožus, galima daryti išvadą, kad „įgyvendinimas sietinas su įsakinėjimu, sistemos etapų valdymu, su kontrolės mechanizmais, kurie minimizuoja konfliktus ir nukrypimus nuo tikslų.“¹⁰

Kitas įgyvendinimo modelis - „*Iš apačios į viršų*“ yra aptartojo modelio „*Iš viršaus į apačią*“ kritika. Pastarasis modelis yra kritikuojamas už tai, kad „<...> per daug dėmesio skiriama viršuje tikslams apibrėžti, per mažai tam, ką veikia darbininkai prie konvejerio.“¹¹ Taip pat modelio kritikai akcentuoja, kad „<...> verta atkreipti dėmesį į biurokratų sąveiką su savo klientais „žemutiniame lygmenyje“.“¹² „*Iš apačios į viršų*“ modelio šalininkai (Lipsky (1971); Wetherley (1977); Elmore (1978); Hjern et al (1978)) pabrėžia santykį tarp politikos formuotojų ir politikos rezultatų įgyvendintojų. Jie įgyvendinimo procesą suvokia kaip derybinį, bendro sutarimo formavimo procesą. „Procesui įtaką daro du kontekstai: organizacijų, įgyvendinančių viešąją politiką valdymo įgūdžiai bei kultūra ir politinė aplinka – kokiomis sąlygomis jos turi dirbti.“¹³

„*Iš apačios į viršų*“ modelio autoriai teigia, kad politikos vykdytojams, įgyvendinantiems tam tikrą politiką, paliekama gana plati nuožiūros laisvė. Tačiau svarbu pasitikėti ne tik įgyvendintojais, bet ir politikais, kurie formuoja politiką. „Politikos vykdymas paremtas pasitikėjimu politikais ir įgyvendintojais ar tam tikru jų laisvės laipsniu pasirenkant alternatyvias priemones tikslams įgyvendinti.“¹⁴ Pasitikėjimas gali garantuoti įgyvendintojams daugiau laisvės pasirenkant alternatyvas tikslams pasiekti. Nors pasitikėjimas yra įgyvendinimo proceso pagrindas, bet įgyvendinimui svarbu ir atsakomybė, tačiau ji neturi būti per daug ribojanti pasirinkimo laisvės. Skirtumas tarp 2 aptariamų modelių yra tas, kad „*Iš viršaus į apačią*“ modelis pabrėžia atsakomybę, o iš „*Iš apačios aukštyn – pasitikėjimą*“. Kas svarbiau: žinybos atsakomybė ar pasitikėjimas žinybos autonomiškumu?.“¹⁵

---

¹⁰ Parsons W., *Viešoji politika*, Vilnius, 2001, p. 416.

¹¹ Ten pat, p. 417.

¹² Ten pat.

¹³ Ten pat, p. 419.

¹⁴ Lane J. E., *Viešasis sektorius*, Vilnius, 2001, p. 162.

¹⁵ Ten pat, p. 159.

1. 2 Paslaugos sąvoka ir klasifikacija

Literatūroje yra randama labai daug ir įvairių paslaugos apibrėžimų. Paslauga gali būti apibrėžiama kaip „<...> nematerialinė gėrybė arba nematerialinė veikla, kuri prisideda prie žmonių poreikių tenkinimo. Arba paslauga yra funkcija ar veikla, kuri turi paklausą ar poreikį.“¹⁶ Kitas paslaugos apibūdinimas galėtų būti - „<...> veikla, kurios metu nekuriamas produktas, materialinis objektas ar materialinės vertybės.“¹⁷ „Gronrooso C. nuomone, paslauga – tai procesas, susidedantis iš neapčiuopiamų veiksmų sekos, kurie, esant būtinumui, vyksta sąveikaujant pirkėjui ir aptarnavimo personalui, fiziniams ištekliams, paslaugą teikiančios įmonės sistemoms. Šis procesas orientuotas į paslaugos pirkėjo problemų sprendimą. Šis apibrėžimas gana tiksliai aprašo paslaugą.“¹⁸ Nestandartinį paslaugos apibrėžimą pateikė Švedijos Karlstado universiteto profesorius Gummesson E. - „Paslauga yra tai, kas gali būti perkama ar parduodama, bet ko neįmanoma užsimesti sau ant kojos.“¹⁹ Lietuvos autorės Vengrienės B. nuomone, paslaugą galima įvardinti kaip „veiklą, tenkinančią vartotojo poreikius arba veiklą, kurios procese sąveikauja jos teikėjas ir vartotojas.“²⁰ Hill pateiktas paslaugos apibrėžimas yra pripažintas vienu geriausiai atspindinčių paslaugų reikšmę. Šis autorius teigia, kad „paslaugų veikla yra tokia veikla, kuri nekuria ir neperdirba fizinių produktų. Jų teikiamas produktas yra nematerialus ir negali būti apčiuopiamas, transportuojamas ar įgyjamas.“²¹

Nepaisant didelės paslaugų įvairovės, visos paslaugos turi joms būdingus bendrus bruožus, išreiškiančius paslaugų veiklos savitumą. Smitas A. (1723 - 1790) savo darbuose akcentavo paslaugų nematerialumą, neapčiuopiamumą, nes jos „<...> išnyksta tą pačią gaminio akimirką.“²² Šis neapčiuopiamumas ir nematerialumas turėjo esminę reikšmę pagrindžiant gamybinio ir negamybinio darbo skirtumą. Paslaugų savybės buvo nagrinėjamos ir šiuolaikinių autorių darbuose, tokių kaip Stanton W. J. (1974), Besson R. M. (1973), Norman R. (1984, 1990) ir kitų. Nors atskiri autoriai paslaugų savybes nusako svitai, tačiau jų pozicijos yra gan artimos.

Išskiriamos tokios bendros *paslaugų savybės*:

---

¹⁶ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 9.

¹⁷ Paslaugos apibrėžimas, http://www.karjeroscentras.lt/lt.php/apie_mus/patarimai/paslaugu_rinkodara_2/29822

¹⁸ Ten pat.

¹⁹ Langvinienė N., Vengrienė B., Paslaugų teorija ir praktika, Kaunas, 2005, p. 22.

²⁰ Ten pat, p. 26.

²¹ Ten pat, p. 22.

²² Ten pat, p. 227.

- **Neapčiuopiamumas.** Paslauga sudaryta iš neapčiuopiamų elementų. Neapčiuopiamumas yra paslaugos prigimtis. „Dėl didelio neapčiuopiamumo klientui nelengva įvertinti paslaugą kokiais nors objektyviais parametrais.“²³
- **Heterogeniškumas** (kintamumas). Paslauga yra daugiaetapis procesas, pasižymintis heterogeniškumu. „Ši heterogeniškumą sąlygoja tai, kad paslaugą kuria ir teikėjas, ir klientas, o ji pati yra kūrimo proceso rezultatas. Todėl paslauga vienam vartotojui ar klientui nėra tiksliai tokia pati kaip kad kitam, bent jau dėl santykių, kurie susidaro tarp paslaugos teikėjo ir kliento.“²⁴
- **Gamybos ir vartojimo vienovė.** Kadangi paslauga yra procesas ar veiksmų eilė, ji gaminama ir vartojama tuo pat metu. „Tiesa, kai kurie veiksmi, susiję su paslauga gali būti atliekami be vartotojo, o vartotojas patiria tik paslaugos rezultatą, tačiau būtent toji dalis, kurioje dalyvauja vartotojas, pageidaudamas tam tikros paslaugos ir atlikdamas jos kontrolę, yra esminė pačiam paslaugos atsiradimui.“²⁵
- **Kliento, kaip būtino gamybos veiksnio, dalyvavimas.** Klientas dalyvauja paslaugos gamybos procese kaip visateisis paslaugų proceso dalyvis. Vienose paslaugose reikia didesnio kontakto, kitose – mažesnio. Šia esmine paslaugos savybe paslaugos ir skiriasi nuo materialios prekės, kad kuriant paslaugas dalyvauja klientas.

Šis paslaugų savybių sąrašas nėra baigtinis. Būtent išvardintos paslaugų savybės yra esminės, lemiančios kitas išvestines paslaugų savybes.

Teikiant įvairias paslaugas ypatingai svarbus yra pats **paslaugos procesas**. Patys svarbiausi paslaugos proceso komponentai yra: *veikiantys subjektai* - paslaugos teikėjas ir paslaugos gavėjas, *jų tarpusavio sąveika, sąveikos efektai* bei *rezultatas*. Kiekvienas komponentas yra atskiras ir savitas, tačiau dalyvaudami tame procese jie visi kartu sudaro paslaugą. Paslaugos procese yra svarbus ne tik jos teikėjas ir gavėjas, bet ir paslaugos teikimo personalas, kuris sąveikauja su paslaugos gavėju.

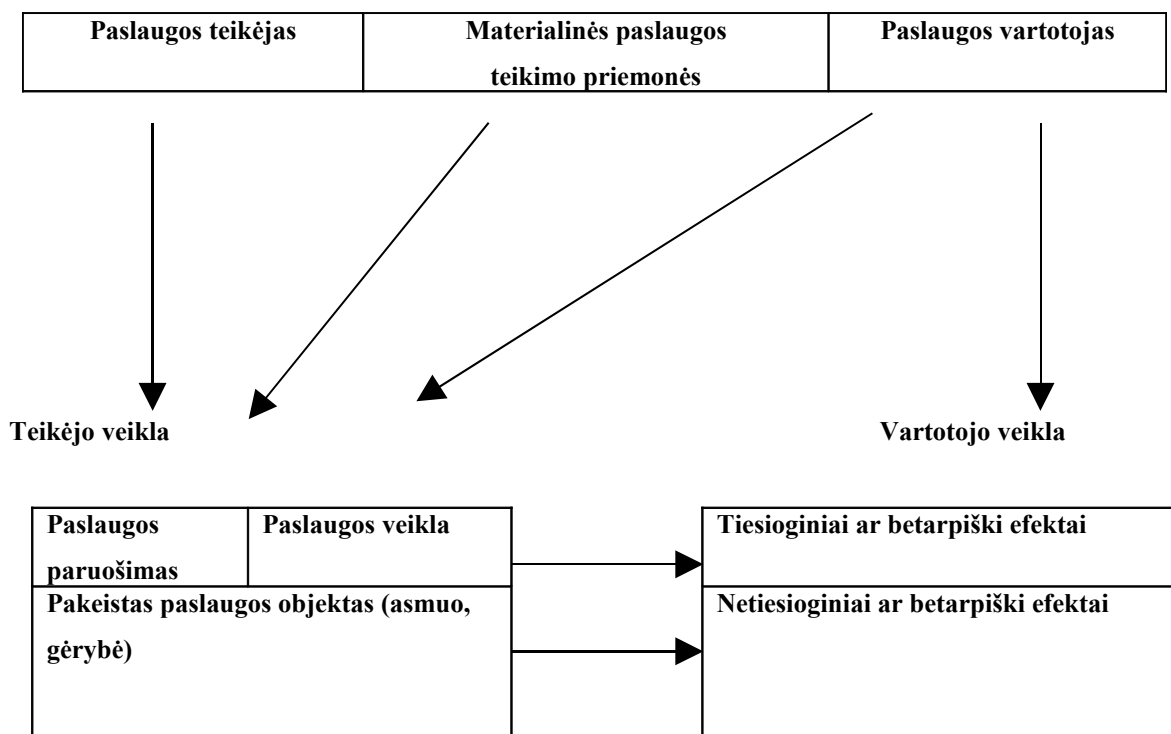
²³ Ten pat, p. 27.

²⁴ Ten pat.

²⁵ Ten pat, p. 28.

1 SCHEMA.

Paslaugos procesas

Šaltinis: Langvinienė N., Vengrienė B., Paslaugų teorija ir praktika, Kaunas, 2005, p. 24.

Paslaugos yra klasifikuojamos remiantis įvairiais kriterijais: pagal teikėjo statusą (viešojo sektoriaus paslaugos, privataus sektoriaus, NVO sektoriaus paslaugos); išlaidų kompensavimą kliento požiūriu (komercinės (kada tarp paslaugos teikėjo ir gavėjo yra pirkimo – pardavimo santykiai) ir nekomercinės (klientas nedalyvauja padengiant išlaidas)); pagal ekonominės veiklos rūšis (didmeninė ir mažmeninė prekyba, transportas, švietimas, sveikatos priežiūra ir socialinis darbas, komunalinė, socialinė, asmeninė aptarnavimo veikla) ir pagal kitus kriterijus. Galima išskirti tokias labiausiai paplitusias paslaugų klasifikacijas, kurias pateiktos 1 lentelėje.

1 LENTELE.

Labiausiai paplitusios paslaugų klasifikacijos

<i>Pasaulinės prekybos asociacijos klasifikacija</i>	<i>Tarptautinė standartinė pramonės klasifikacija (ISIC)</i>	<i>Ekonominio bendradarbiavimo ir raidos organizacijos klasifikacija</i>
Verslas		Tarpininkavimas
Ryšys	Ryšys	
Statyba ir inžineriniai darbai		
Skirstymas	Sandėliai, prekyba, restoranai, viešbučiai	Tiekimas, tiekimų planavimas
Išsilavinimas		
Finansinės		Bankai, nekilnojamasis turtas, draudimas, kapitalo kūrimas
Sveikatos apsauga, <i>socialinės paslaugos</i>	Visuomeninės, individualiosios, socialinės	
Turizmas ir kelionės		
Poilsis, kultūra, sportas		
Transportas	Transporto	Vežimai
Ekologija		
Kitos		

Šaltinis: Įvairių rūšių paslaugų rinkodara,

http://www.karjeroscentras.lt/lt.php/patarimai/paslaugu_rinkodara_1/27744

Iš pateiktos lentelės matyti, kad paslaugų yra daug ir jos labai įvairios. Jos nukreiptos į įvairius objektus, kurie skirtingi apčiuopiamumo požymiu, turi skirtingą tikslinę auditoriją, paklauso elastingumą priklausomai nuo kainos. Vienų paslaugų teikimas daugiau priklauso nuo technologinių priemonių ar išradimų, kitų – nuo paslaugos teikėjo talento ir meistriškumo. Prie paslaugų sektoriaus priskiriamos ne tik ekonominę naudą teikiančios paslaugos, bet ir paslaugos, padedančios asmenims tenkinti jų socialinius poreikius, išsilavinimo galimybes bei kultūrinį išprusimą.

Įprastiniame mainų procese dalyvauja ne tik prekės ar mokamos paslaugos, bet ir nekomercinės paslaugos. „Nekomercinės paslaugos – tai paslaugos, kurių teikimo tikslas nėra

pelnas, o visuomenės poreikių tenkinimas.²⁶ Jos yra teikiamos tiesiogiai, kad būtų patenkinami tam tikri visuomenės poreikiai. Nekomercinės paslaugos susidaro kaip valstybinių institucijų ekonominės ir socialinės veiklos pasekmė, nes valstybė vienaip ar kitaip ir įvairiais būdais įsikiša į socialinį gyvenimą. Rinka negali užtikrinti pragyvenimo nepajėgiems ar negalintiems dėl įvairių priežasčių dirbti asmenims, tačiau tokie asmenys nėra paliekami likimo valiai. „Todėl valstybinės institucijos ir visuomeninės, religinės organizacijos teikia paslaugas, susijusias su socialine pagalba. Šios paslaugos paskirstomos pagal reikalingumą, o ne pagal mokią paklausą.“²⁷

Nekomercinių paslaugų teikėjai skiriasi savo tikslais bei juridiniu organizaciniu statusu. Nekomercinės paslaugas gali teikti tiek valstybinės, tiek ir privačios nekomercinės organizacijos. Teikiant nekomercines paslaugas, lyginant su komerciniu sektoriumi, organizacijos išorinė ir vidinė veikla yra gan griežtai ribojama. Organizacijos, teikdamos nekomercines paslaugas, turi veikti įstatymų ir jų nuostatų ribose. Taigi lankstumo galimybės yra žymiai mažesnės. Lėšų šaltiniai teikiant paslaugas taip pat skiriasi nuo komercinio sektoriaus. Valstybinės organizacijos, teikdamos nekomercines paslaugas, gauna biudžetinį finansavimą iš valstybės, o privačios nepelno organizacijos dažniausiai naudoja paslaugų teikimui donorų lėšas.

1.3 Socialinės paslaugos samprata

Socialinės paslaugos pagal anksčiau išvardintus kriterijus „<...> yra viena iš paslaugų rūšių, jas gali teikti įvairių juridinių statusą ir tikslus turinčios institucijos, klientui gaunant ar perkant paslaugas. Pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikaciją socialinės paslaugos patenka į paslaugų grupę – sveikatos priežiūros ir socialinio darbo paslaugos.“²⁸

Socialinė paslauga turi tiek platų, tiek ir siaurą apibrėžimą. Plačiąja prasme socialinė paslauga yra suvokiama, kaip visuomenei teikiamos paslaugos, tokios kaip sveikatos priežiūros, švietimo, socialinės apsaugos, sporto, laisvalaikio, kultūros. Siauras socialinės paslaugos apibrėžimas ją apibūdina „<...> socialinės apsaugos kontekstu, kaip šios sistemos dalį, kuria siekiama panaikinti socialinę atskirtį, remti asmenų lygiateisiškumą, įsitraukimą į bendruomenę

---

²⁶ Ten pat, p. 227.

²⁷ Ten pat, p. 229.

²⁸ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 10.

teikiant paslaugas labiausiai pažeidžiamoms visuomenės grupėms - senyvo amžiaus žmonėms, neįgaliesiems, šeimoms, vaikams, jaunimui, bedarbiams, imigrantams, benamiams, pabėgėliams ir pan.²⁹ Taigi socialinės paslaugos yra viena iš sudėtinių socialinės paramos sistemos dalių. Pagrindinis socialinių paslaugų sistemos uždavinys – teikti socialinę pagalbą įvairiomis nepiniginėmis formomis ir globos pinigais tiems žmonėms, kurie negali patys savimi pasirūpinti.

Vykdydamos savo veiklą socialines paslaugas teikiančios institucijos gyventojams teikia **2 rūšių socialines paslaugas**. LR Socialinių paslaugų įstatymo 6 straipsnis išskiria tokias socialinių paslaugų rūšis: ***bendrąsias ir specialiąsias***. LR Socialinių paslaugų įstatymas socialines paslaugas apibrėžia bendrais bruožais, o poįstatyminis aktas - Socialinių paslaugų katalogas jas detalizuoja, nusako jų turinį pagal atskiras socialinių paslaugų rūšis, jos apibūdinamos pagal charakteristikas, taip pat kataloge nurodomi socialinių paslaugų įstaigų tipai. Socialinių paslaugų charakteristikos pateikiamos (2 priede).

Bendrosios socialinės paslaugos. Bendrosios socialinės paslaugos skirtos tiems socialinių paslaugų gavėjams, kuriems nereikia specialios pagalbos. Tai yra atskiros paslaugos, kurios teikiamos be nuolatinės specialistų priežiūros. Šios paslaugos yra orientuotos į tuos asmenis, kuriems suteikus nedidelę pagalbą iš šalies, jie gali gyventi savarankiškai. „Bendrujų socialinių paslaugų tikslas – ugdyti ar kompensuoti asmens (šėimos) gebėjimus savarankiškai rūpintis asmeniniu (šėimos) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.“³⁰ Prie bendrujų socialinių paslaugų priskiriamos tokios paslaugos, kaip konsultavimas ir informacijos teikimas, tarpininkavimas ir atstovavimas, sociokultūrinės paslaugos, transporto ir maitinimo organizavimo, aprūpinimo būtiniaisiais drabužiais ir avalyne ir kitos paslaugos, kurioms bendruomenėje yra poreikis.

Bendrosios socialinės paslaugos teikiamos bendruomenės iniciatyva siekiant tenkinti kasdienes jos poreikius. Paslaugos teikiamos socialinių paslaugų įstaigose ir asmens namuose. Tokių paslaugų trukmė bei dažnumas priklauso nuo bendrujų paslaugų poreikio.

Specialiosios socialinės paslaugos. Kai bendrosios socialinės paslaugos yra neveiksmingos, teikiamos *specialiosios socialinės paslaugos*. „Specialiųjų socialinių paslaugų

---

²⁹ Ten pat, p. 12.

³⁰ LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas, Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo, Žin., 2006 04 05, Nr. A1-93, str. III. 9.

tikslas – grąžinti asmens (šeimos) gebėjimus pasirūpinti savimi ir integruotis į visuomenę ar tenkinti asmens gyvybinius poreikius teikiant kompleksinę pagalbą.³¹ Prie specialiųjų socialinių paslaugų yra priskiriama *socialinė priežiūra ir socialinė globa*. „Socialinė priežiūra yra visuma paslaugų, kuriomis asmeniui (šeimai) teikiama kompleksinė pagalba, kuriai nereikia nuolatinės specialistų priežiūros.“³² Socialinei priežiūrai priskiriamos pagalbos į namus, socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo, laikino apnakvindinimo bei kitos paslaugos. Socialinė globa – tai tokių paslaugų visuma, kurioms teikti reikalinga nuolatinė specialistų priežiūra. Tokia pagalba pagal trukmę gali būti ilgalaikė, trumpalaikė arba dienos.

Specialiosios paslaugos yra teikiamos socialinių paslaugų įstaigose, tokiose kaip stacionarinės slaugos ir globos, reabilitacijos, dienos globos, laikino gyvenimo bei kitose socialinės globos įstaigose, taip pat asmens namuose. „Atskirais savivaldybės nustatytais atvejais, kai bendrąsias socialines paslaugas ir socialinę priežiūrą asmeniui (šeimai) yra veiksmingiau organizuoti pinigais, šios paslaugos gali būti keičiamos į piniginę išmoką – pagalbos pinigais.“³³

Kaip matyti iš aptartųjų paslaugų rūšių, socialinės paslaugos gali būti teikiamos įvairiose įstaigose: tiek socialinių paslaugų įstaigose (socialinės globos namuose, šeimynose, laikino gyvenimo namuose, dienos socialinės globos centruose, savarankiško gyvenimo namuose, socialinės priežiūros centruose, bendruomeninėse įstaigose ir kt.), tiek ir asmens namuose.

Skiriamos šios ***socialinių paslaugų įstaigų grupės***:

- Stacionarios socialinių paslaugų įstaigos;
- Nestacionarios socialinių paslaugų įstaigos.

Stacionarios socialinių paslaugų įstaigos yra šios: socialinės globos namai, šeimynos. Nestacionarių socialinių paslaugų įstaigų pavyzdžiai yra: laikino gyvenimo namai, dienos socialinės globos centrai, savarankiško gyvenimo namai, socialinės priežiūros centrai, bendruomeninės įstaigos ir kitos socialinių paslaugų įstaigos.

Istorijos eigoje pagalba ir parama vis labiau individualizavosi ir susiformavo ***socialinių paslaugų klientų grupės***. Poreikių socialinėms paslaugoms turi įvairios žmonių grupės. Kas turi

---

³¹ Ten pat, str. IV. 11.

³² LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 8. 3.

³³ Ten pat, str. 9.

teisę į socialines paslaugas yra reglamentuojama įstatymais. Pagrindinės socialinių paslaugų gavėjų grupės, numatytos Socialinių paslaugų kataloge yra šios:

- Socialinės rizikos vaikai ir jų šeimos;
- Vaikai su negalia ir jų šeimos;
- Likę be tėvų globos vaikai;
- Suaugę asmenys su negalia ir jų šeimos;
- Senyvo amžiaus asmenys ir jų šeimos;
- Socialinės rizikos suaugę asmenys ir jų šeimos;
- Socialinės rizikos šeimos;
- Vaikus globojančios šeimos.

Socialinės paslaugos yra teikiamos kuriai nors vienai klientų grupei, pagal tai, kokie yra tos klientų grupės poreikiai. Socialinių paslaugų gavimo kriterijai dažniausiai yra šalies pilietybė, gyvenimo šalyje laikas ir pan. LR Socialinių paslaugų įstatymas numato teisę į socialines paslaugas šiems *paslaugų gavėjams*:

„1) Lietuvos Respublikos piliečiai;

2) Užsieniečiai, tarp jų ir asmenys be pilietybės, turintys leidimą nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje;

3) Kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.“³⁴

Paslaugų gavėjai konkrečias paslaugas gauna tik atlikus jų poreikių įvertinimą. „Poreikio vertinimas – tai asmens fizinio ir socialinio savarankiškumo vertinimas.“³⁵ „Visais atvejais asmens socialinių paslaugų poreikis nustatomas individualiai pagal asmens nesavarankiškumą bei galimybes savarankiškumą ugdyti arba kompensuoti asmens interesus ir poreikius atitinkančiomis socialinėmis paslaugomis.“³⁶

---

³⁴ Ten pat, str. 5.

³⁵ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 45.

³⁶ Petrauskas A., Socialinių paslaugų įvairovė didins jas gaunančiųjų gretas, Savivaldybių žinios, 2006 07 27, Nr. 26 (367).

Socialinės paslaugos gali būti skiriamos esant tik tam tikroms sąlygoms. Teisė į socialines paslaugas yra įgyvendinama tokiais atvejais:

- „Skurdas, kai neužtenka pajamų pagal kitus įstatymus;
- Netekus tėvų globos – vaikams ir našlaičiams;
- Benamystė;
- Nedarbas;
- Invalidumas;
- Laikiniai dėl ligos netekus darbingumo;
- Esant tik vienam iš tėvų ar daugiavaikėms šeimoms, kuriose yra problemų auginant vaikus;
- Alkoholizmas ar narkomanija;
- Grįžus iš įkalinimo įstaigos, kardomojo kalinimo, socialinės ir psichologinės reabilitacijos;
- Įvykus nelaimei;
- Kitais įstatymų ar kitų teisės aktų numatytais atvejais, kai būtina valstybės parama.³⁷

---

³⁷ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 38.

2. Socialinių paslaugų raidos pagrindiniai etapai

I etapas: Socialinių paslaugų kūrimosi ir plėtros laikotarpis. 1990 m. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę reikėjo sukurti iš esmės naują valstybės valdymo sistemą, parengti teisinius pagrindus. Svarbiu valstybės uždaviniu tapo socialinės apsaugos sistemos sukūrimas. Socialinių paslaugų sistemos politikoje ryškus pokytis buvo tas, kad iki nepriklausomybės atgavimo socialinės paslaugos buvo teikiamos tik stacionariose socialinės globos įstaigose. „Beveik visos tuo metu veikiančios įstaigos buvo pavaldžios Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai. Paslaugos buvo teikiamos tik seniems žmonėms, neįgaliems vaikams ir suaugusiems bei vaikams, netekusiems tėvų globos.“³⁸ Nuo 1991 m. įgyvendinant LR Vyriausybės veiklos kryptis, buvo numatytas globos įstaigų decentralizavimas bei jų plėtra. Savivaldybėse buvo steigiami atskiri struktūriniai padaliniai, kurie buvo atsakingi už savivaldybėje gyvenančių vienišų senų žmonių ir neįgaliųjų globą ir rūpybą. Teisiškai socialinės paslaugos buvo įtvirtintos 1994 m., patvirtinus *Socialinės paramos koncepciją*. 1996 m. buvo priimtas *Socialinių paslaugų įstatymas* ir kiti poįstatyminiai teisės aktai, reglamentuojantys socialines paslaugas.

1991 – 1998 m. laikotarpis – tai kiekybinis socialinių paslaugų teikimo plėtros etapas. Pagrindinis šio laikotarpio ypatumas - socialines paslaugas teikiančių įstaigų skaičiaus didėjimas. Šios įstaigos pasižymi tiek pavaldumo atžvilgiu, tiek klientų grupių įvairove. Kaip pavyzdį tokių įstaigų galima paminėti dienos globos, laikino gyvenimo įstaigas, skirtas seniems žmonėms, vaikams, žmonėms su negalia, rizikos grupės asmenims. Aptariamam laikotarpiu išsiplėtė paslaugų asortimentas, ėmė dominuoti savivaldybių ar nevyriausybinų organizacijų teikiamos paslaugos, imta diskutuoti apie socialinių paslaugų įstaigų steigimo reikalavimus, paslaugų poreikio ir masto įvertinimą.

II etapas: Socialinių paslaugų decentralizacija. Vienas iš pagrindinių socialinės politikos principų – tai socialinės paramos sistemos decentralizavimas. Vietinės ir regioninės problemos sprendžiamos ne centralizuotai, o vietos savivaldos lygmenyje. Tai reiškia, kad yra mažinama

---

³⁸ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas - 2000, Vilnius, 2001, p. 100.

centrinės valdžios įtaka, didinama vietos savivaldos institucijų atsakomybė ir kompetencija, taip pat didinama kiekvieno atsakomybė už save ir savo veiksmus.

Decentralizacijos proceso veiksmingumą ir naudą įrodo išsivysčiusių šalių patirtis ir praktika - „<...> globaliniai, visą šalį apimantys socialiniai sprendimai yra brangūs ir dažnai neduoda reikiamo rezultato. Daugelis socialinių problemų veiksmingiausiai yra sprendžiama vietiniame lygyje.“³⁹ Savivaldybės lygmenyje geriausiai atsiskleidžia įvairūs žmonių socialiniai poreikiai ir išryškėja aktualiausios bendruomenės socialinės problemos.

„Nuo 1998 m. prasidėjo *antrasis socialinių paslaugų plėtojimo etapas*, kuriame socialinių paslaugų sistemos vystymo akcentai perkeliama iš kiekybinių rodiklių į kokybinius. Pradedama ryškėti pagrindiniai socialinių paslaugų organizavimo principai: decentralizavimas, paslaugų plėtojimo prioritetų nustatymas, teisingumas ir tikslumas parenkant socialines paslaugas, atvirumas bendruomenei, prieinamumas, pokyčių žmoguje skatinimas.“⁴⁰

Socialinių paslaugų decentralizavimas buvo vykdomas rengiant ir įgyvendinant valstybines ir savivaldybių socialinių paslaugų programas. „Šiam tikslui savivaldybėse vertinami įvairių socialinių žmonių grupių poreikiai ir, atsižvelgiant į tai, kuriamas socialinių paslaugų tinklas bendruomenėse.“⁴¹ Taip pat didelis dėmesys buvo skiriamas deinstitutionalizavimui. Tai reiškia, kad prioritetas buvo teikiamas nestacionarių socialinių paslaugų įstaigoms bei tokių paslaugų kūrimui ir plėtojimui.

Socialinių paslaugų sistemoje kasmet buvo siekiama ir toliau tęsti nuo 1998 m. pradėtą socialinių paslaugų decentralizavimą, mažinant centrinės valdžios įtaką ir perduodant vis daugiau funkcijų savivaldybėms. Socialinių paslaugų plėtra vyko decentralizacijos kryptimi. Savivaldybėms teko pagrindinė atsakomybė organizuojant ir teikiant paslaugas. Taip pat buvo siekiama į socialinių paslaugų teikimą įtraukti tiek privatų, tiek ir nevalstybinį – nevyriausybinių sektorių, kaip lygiaverčius partnerius. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija glaudžiai bendradarbiavo ir nuolat palaikė ryšį su savivaldybėmis kartu stengdamasi ieškoti tinkamiausių socialinių problemų sprendimo būdų. Taip pat buvo plėtojama bei tobulinama normatyvinė

³⁹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas - 1998, Vilnius, 1999, p. 79.

⁴⁰ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas - 2000, Vilnius, 2001, p. 100.

⁴¹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas - 1999, Vilnius, 2000, p. 71.

socialinių paslaugų sistemos bazė, stiprinama socialines paslaugas teikiančių įstaigų veiklos priežiūra, analizuojami kiekybiniai bei kokybiniai socialinių paslaugų sistemos pokyčiai.

2006 m. naujasis *Socialinių paslaugų įstatymas* pakeitė nuo 1996 m. galiojusį įstatymą. Įsigaliojus Socialinių paslaugų įstatymui ir poįstatyminiams teisės aktams, iš esmės pakito socialinių paslaugų organizavimo bei valdymo pagrindai, socialinių paslaugų teikimo, skyrimo ir gavimo sąlygos, socialinių paslaugų kontrolės ir priežiūros, finansavimo, mokėjimo už socialines paslaugas principai. Šie pokyčiai plačiau bus aptariami 3 – ioje darbo dalyje.

III etapas: Lietuvos socialinių paslaugų sektoriaus situacija po įstojimo į ES. Lietuva nuo 2004 05 01 priklauso Europos Sąjungai - tarptautinei organizacijai, vienijančiai 27 valstybes. Tai Europos valstybių asociacija, kuri siekia platesnės ir gilesnės ne tik ekonominės, bet ir politinės joje dalyvaujančių šalių integracijos. „Tai unikali politinė organizacija, kuriai būdingas unikalus kompetencijų ir galių derinys (kuris ilgainiui kinta). Vienose srityse ES galios yra labai svarbios (išskirtinės), kitose srityse ES neatlieka beveik jokio vaidmens, o ten pagrindinį vaidmenį atlieka ir turbūt dar ilgai atliks valstybių narių institucijos.“⁴² Valstybės, stojančios į ES, privalo perimti visą *aquis communautaire* – Europos Bendrijų teisės ir jos taikymo praktikos visumą. Remiantis ES sutartimis, Sąjungos valstybės narės perduoda dalį savo suverenumo bendroms institucijoms, kurios atstovauja ne tik nacionaliniams, bet ir bendriems interesams.

Lietuva stodama į ES įsipareigojo socialinės politikos ir kitose ją įtakančiose srityse laikytis ES priimtų reikalavimų bei rekomendacijų. Įgyvendindama socialinę politiką Lietuva siekia skatinti ir sudaryti palankią tiek vidinę, tiek išorinę aplinką efektyvesniam, įstatymais numatytų funkcijų, įgyvendinimui, kuris apima - socialinių paslaugų įstaigų steigimą ir išlaikymą, bendradarbiavimą su visuomeninėmis organizacijomis, socialinių paslaugų ir kitos socialinės paramos teikimą, infrastruktūros plėtrą ir kt. Svarbu pažymėti, kad ES narės, tarp jų ir Lietuva, socialinės apsaugos reikalus turi teisę tvarkyti savarankiškai. Reglamentai reikalauja išspręsti tik tarptautinius klausimus, susijusius su darbo teise, vyrų ir moterų lygiateisiškumu, socialinėmis darbuotojų migrantų teisėmis.

---

⁴² Vilpišauskas R., Europos Sąjungos vidaus rinka ir Lietuva. Integracija ir jos ekonominis poveikis, Vilnius, 2003, p. 31.

3. Socialinių paslaugų teisinė bazė

Įstatyminė bazė – tai vienas iš viešojo administravimo elementų, nubrėžiančių teises gaires vienos ar kitos politikos srities įgyvendinimui. Vadovaujantis įstatymais šalies institucijos įgyvendina įvairią politiką. Socialinių paslaugų, kaip ir kitų socialinės apsaugos formų tiekimas, tiek ir organizavimas yra reglamentuotas įvairaus pobūdžio teisiniais aktais.

Teisiniai dokumentai, susiję su socialinėmis paslaugomis, yra *nacionalinio (valstybės) lygmens, regioninio (apskritis, savivaldybės) ir institucijos lygmens. Nacionalinio lygmens dokumentai* – įstatymai, Vyriausybės nutarimai, ministrų įsakymai; *regioninio lygmens* – savivaldybių tarybų patvirtinti dokumentai: veiklos nuostatai, normatyvai, vidaus tvarkos taisyklės; *institucinis lygmuo* apima įstaigų darbuotojų pareigines instrukcijas, normas, etikos kodeksą, etikos taisykles. „Socialinių paslaugų, skirtingai nuo kitų socialinės apsaugos garantijų, reglamentavimas pasižymi tuo, kad valstybės mastu reglamentuojami tik pagrindiniai, principiniai dalykai. Tuo tarpu savivaldybėms ir institucijoms suteikta laisvė savarankiškai parengti savo veiklos reglamentavimą laikantis valstybės numatytų principų ir reikalavimų.“⁴³

LR Vietos savivaldos įstatymas. „Vietos savivalda suprantama kaip valstybės teritorijos administracinio vieneto – savivaldybės teisė laisvai ir savarankiškai tvarkytis pagal Lietuvos Respublikos Konstituciją ir įstatymus.“⁴⁴ Teisinis savivaldybės pagrindas yra Lietuvos Respublikos Konstitucija (X skirsnis), kiti valstybės įstatymai, savivaldybių veiklos reglamentai. Pagrindinis vietos savivaldą reglamentuojantis įstatymas – *LR Vietos savivaldos įstatymas*. Šis įstatymas nustato savivaldybių institucijų sudarymo ir veiklos tvarką įgyvendinant Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir Europos vietos savivaldos chartijos nuostatas, apibrėžia vietos savivaldos principus, savivaldybių institucijas, jų įgaliojimus ir funkcijas, savivaldybės tarybos nario statusą, savivaldybių ūkinės ir finansinės veiklos pagrindus.

Remiantis Vietos savivaldos įstatymo 5 straipsnio 2 dalies nuostatomis, savivaldybių funkcijos pagal veiklos pobūdį skirstomos į 3 grupes: *vietos valdžios, viešojo administravimo ir viešųjų paslaugų teikimo*. Tame pačiame straipsnyje apibrėžiamos savivaldybių funkcijos pagal

⁴³ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 97.

⁴⁴ Viešojo sektoriaus institucijų administravimas, LTU, Vilnius, 2002, p. 94.

sprendimų priėmimo laisvę: *savarankiškos; priskirtosios* (ribotai savarankiškos) ir *valstybinės* (perduotos savivaldybėms). Prie savarankiškų savivaldybės funkcijų yra priskiriama „socialinių paslaugų įstaigų, šeimynų steigimas, išlaikymas ir bendradarbiavimas su visuomeninėmis organizacijomis.“⁴⁵ Atlikdama ribotai savarankiškas funkcijas savivaldybė pagal Vietos savivaldos įstatymą privalo planuoti socialines paslaugas ir organizuoti jų teikimą. Perduotos savivaldybėms valstybinės funkcijos reglamentuotos Vietos savivaldos įstatymo 8 straipsnyje, kuriame viena iš funkcijų socialinių paslaugų srityje, numatyta šio straipsnio 33 punkte – „socialinės globos teikimo asmenims su sunkia negalia užtikrinimas.“⁴⁶ LR Vietos savivaldos įstatymas numato ir *sutartines funkcijas*, pagal kurias savivaldybė sudaro jungtinės veiklos arba bendrų viešųjų pirkimų sutartis.

LR Socialinių paslaugų įstatymas. „Socialinės paslaugos Lietuvoje teisiškai įtvirtintos 1994 m., patvirtinus *Socialinės paramos koncepciją*, kurioje socialinė parama buvo išskirta į tris sudėtines dalis: pagalba pinigais, pagalba daiktais, pagalba paslaugomis“.⁴⁷ Tolesnis teisinis pagrindas buvo 1996 m. *Socialinių paslaugų įstatymas* ir jį lydintys teisės aktai.

Lietuvoje socialines paslaugas reglamentuoja naujos redakcijos *Socialinių paslaugų įstatymas (2006)*. Šis įstatymas pakeitė nuo 1996 m. galiojusį įstatymą. „Naująjį Socialinių paslaugų įstatymą jo rengėjai drąsiai vadina vienu visuomeniškiausių teisės aktų. Nors jis pirmiausiai skirtas labiausiai socialiai pažeidžiamiems neįgaliams, senyviems žmonėms, be tėvų globos likusiems vaikams, tačiau daugelis jų - tai mūsų tėvai, seneliai, kurių gyvenimui bei likimui negalime būti abejingi, todėl šis teisės aktas aktualus daugeliui.“⁴⁸ Rengiant šį įstatymą buvo atsižvelgiama į įvairius visuomenės atstovų pasiūlymus. „Suprasdami, kad tai labai visuomeniškas teisės aktas, norėjome, kad visuomenė kuo daugiau apie jį žinotų, kvietėme visus norinčius dalyvauti jį rengiant. Įvairiose organizacijose surengėme ne vieną įstatymo projekto aptarimą, išsiklausėme į pateiktus pasiūlymus. Naudingas buvo ir pusę metų trukęs įstatymo svarstymas Seimo komitetuose, išplėstiniai klausimai, į kuriuos taip pat buvo kviečiami įvairių organizacijų atstovai.“⁴⁹

⁴⁵ LR Vietos savivaldos įstatymas, Žin., 2000 10 27, Nr. 91 – 2832, str. 6. 6.

⁴⁶ Ten pat, str. 8. 33.

⁴⁷ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas - 2000, Vilnius, 2001, p. 100.

⁴⁸ Socialinės paslaugos ne tik padės neįgaliesiems, senyviems žmonėms, bet ir leis atsikvėpti jų šeimos nariams,

http://www.biciulyste.lt/articles_item.php?pid=1&id=116

⁴⁹ Ten pat.

Įstatyme apibrėžta socialinių paslaugų samprata, socialinių paslaugų tikslai ir rūšys, taip pat jų valdymas, skyrimas ir teikimas. Socialinių paslaugų įstatymas numato ir socialinių paslaugų finansavimą, mokėjimą už socialines paslaugas bei ginčų, susijusių su socialinėmis paslaugomis, nagrinėjimą. Socialinių paslaugų įstatyme yra numatyta ir centralizuota socialinių paslaugų teikimo ir organizavimo kokybės priežiūra.

Socialinių paslaugų įstatymas socialines paslaugas įvardija kaip „paslaugas, kuriomis suteikiama pagalba asmeniui (šeimai), dėl amžiaus, neįgalumo, socialinių problemų iš dalies ar visiškai neturinčiam, neįgijusiam arba praradusiam gebėjimus ar galimybes savarankiškai rūpintis asmeniniu (šeimoms) gyvenimu ir dalyvauti visuomenės gyvenime.“⁵⁰ Teikiant socialines paslaugas yra apibrėžiamas tikslas, kuris yra „sudaryti sąlygas asmeniui (šeimai) ugdyti ar stiprinti gebėjimus ir galimybes savarankiškai spręsti savo socialines problemas, palaikyti socialinius ryšius su visuomene, taip pat padėti įveikti socialinę atskirtį.“⁵¹ Socialinės paslaugos sudaro palankias sąlygas ir ugdo asmenų sugebėjimą pasirūpinti savimi, integruotis visuomenėje ir išvengti socialinės atskirties.

Socialinių paslaugų įstatymas įveda daug naujovių socialinių paslaugų teikimo gyventojams srityje. Jis iš esmės pakeitė socialinių paslaugų organizavimo tvarką. Naujuoju Socialinių paslaugų įstatymu siekiama skatinti socialinių paslaugų įvairovę ir didinti jų prieinamumą visiems. Galima išskirti tokias *pagrindines LR Socialinių paslaugų įstatymo naujoves*:

Socialinių paslaugų pokyčiai. Visų pirma, šiame įstatyme visos paslaugos yra šiek tiek pergrupuotos. Pirmajai grupei priklauso tokios paslaugos, kaip užimtumo, sociokultūrinės, skalbimo, higienos ir kitos panašios paslaugos. Kita grupė – tai specialiosios paslaugos, kurioms priklauso socialinė priežiūra (pagalbos į namus, savarankiško gyvenimo namuose, dienos centruose, socialinių įgūdžių ugdymas socialinės rizikos šeimoms) ir socialinė globa. Būtent į pastarąją įtraukta visiškai nauja jos forma - socialinė globa namuose. „Iki šiol buvo tik pagalba į namus, kuri buvo orientuota tik į buitinę pagalbą namie. Naujoji socialinė globa į namus vėliau apims kompleksinę nuolatinę priežiūrą, kurią teiks ne tik socialinis darbuotojas, bet ir kiti

---

⁵⁰ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 3. 1.

⁵¹ Ten pat, str. 3. 2.

specialistai. Visa tai turėtų paskatinti senyvus asmenis ir jų šeimas naudotis efektyvesnėmis paslaugomis. Žmogaus apgyvendinimas senelių globos namuose turėtų būti kraštutinis atvejis.⁵²

Šiuo naujuoju LR Socialinių paslaugų įstatymu pakito požiūris ne tik į asmenis, kuriems reikalingos socialinės paslaugos, bet ir į jų šeimos narius. Iki šiol jiems buvo skiriama mažai dėmesio. „Šiandien akivaizdu, jog tai buvo neteisinga ne tik moraline, bet ir ekonomine prasme. Jeigu dukra priversta sėdėti namuose ir prižiūrėti neįgalius tėvus - tai ne pati geriausia išeitis nei jai, nei valstybei.“⁵³ Įstatyme numatoma, jog socialinių paslaugų teikimas organizuojamas atsižvelgiant į asmens (šeimos) poreikius bei galimybes suteikti pagalbą kitiems šeimos nariams. Todėl paslaugos yra tikslingesnės ir atitinkančios realius vaiko, suaugusio asmens, šeimos ir visuomenės poreikius.

Kitas svarbus pasikeitimas yra tas, kad iki šiol visa socialinė globa arba pagalba į namus buvo skiriama tikrai vienišiemis asmenims. Naujasis įstatymas numato, kad žmogus, norintis sulaukti tokios paslaugos, nebūtinai turi būti vienišas. Taip norima paskatinti neįgaliųjų šeimos nariams padėti suderinti šeimos ir darbo išsipareigojimus: tuo metu, kai artimieji išėję į darbą, neįgalų asmenį prižiūrėtų socialiniai darbuotojai, slaugytojai.

Pokyčiai savivaldybėse. Pasikeičia ir savivaldybių funkcijos socialinių paslaugų srityje. Savivaldybės įpareigojamos organizuoti socialines paslaugas visoms socialinėms žmonių grupėms. „Įstatyme pagrindinis dėmesys skiriamas socialinių paslaugų teikimui socialinės rizikos šeimoms ir šeimoms, kuriose yra neįgalių, senyvo amžiaus bei socialinės rizikos asmenų. Naujajame Socialinių paslaugų įstatyme orientuojamasi į socialinių paslaugų decentralizavimą bei priartinimą prie žmogaus, todėl stiprinamos savivaldybės funkcijos socialinių paslaugų valdymo srityje.“⁵⁴ Šiame įstatyme aiškiau apibrėžiama savivaldybių ir valstybės atsakomybė. Savivaldybei suteikus įpareigojimus organizuoti socialinių paslaugų teikimą savo gyventojams, tuo pačiu sustiprinamos savivaldybių finansinės galimybės organizuoti socialines paslaugas bendruomenėje, skiriant valstybės dotacijas kai kurioms asmenų grupėms: asmenims su sunkia negalia, vaikams likusiems be tėvų globos, socialinės rizikos šeimoms.

⁵² Socialinių paslaugų įstatymo naujovės, <http://www.sekunde.lt/content.php?p=read&tid=33943>

⁵³ Socialinės paslaugos ne tik padės neįgaliesiems, senyviems žmonėms, bet ir leis atsikvėpti jų šeimos nariams, http://www.biciulyste.lt/articles_item.php?pid=1&id=116

⁵⁴ Socialinės paslaugos - arčiau žmogaus, <http://www.vtv.lt/naujienos/lietuvoje/socialines-paslaugos-arciau-zmogaus-31.html>

Dar viena įstatymo naujovė savivaldybių lygmenyje yra ta, „<...> kad savivaldybės pradės rengti socialinių paslaugų planus, kuriuose turės numatyti, kokie yra gyventojų poreikiai, kaip jie yra tenkinami, kaip išvystyta infrastruktūra, argumentuoti, kodėl paslaugos nėra teikiamos vienai ar kitai socialinei grupei. Numatytos šių dokumentų rengimo procedūros (2 mėnesiai skiriami viešam svarstymui) turėtų paskatinti rengiant planą dalyvauti nevyriausybinės organizacijos, kurios gina paslaugų gavėjo teises arba teikia paslaugas.“⁵⁵

Mokėjimo už socialines paslaugas pokyčiai. Su naujuoju Socialinių paslaugų įstatymu kinta socialinių paslaugų finansavimo ir lėšų apskaičiavimo tvarka. Nauja tvarka reglamentuoja mokėjimo dydžių už įvairias socialines paslaugas (socialinę priežiūrą, dienos globą, ilgalaikę globą, trumpalaikę globą ir pan.) nustatymą. Taip pat įstatyme yra įteisintas diferencijuojamas mokėjimo už socialines paslaugas dydis už skirtingos rūšies bei skirtingo sudėtingumo socialines paslaugas atskirų socialinių grupių asmenims ir jų šeimoms.

Mokėjimo dydis už socialines paslaugas yra nustatomas individualiai, atsižvelgiant į teikiamų socialinių paslaugų rūšį ir asmens (šėimos) pajamas, o norint gauti ilgalaikės socialinės globos paslaugas bus įvertinama turimo turto vertė pinigine išraiška. Jo dydį nustato savivaldybė. Jeigu asmuo gauna socialinę pašalpą arba jo pajamos yra mažesnės už valstybės remiamų pajamų trigubą dydį (šiuo metu – VRM - 285 lt.), bendrosios socialinės paslaugos ir socialinė priežiūra jam bus teikiama nemokamai. Taigi, šiuo įstatymu numatoma galimybė nepasiturintiems ir mažas pajamas gaunantiems žmonėms gauti nemokamas paslaugas. Beje, savivaldybė turi teisę atleisti žmogų nuo mokėjimo už socialines paslaugas ir kitais atvejais.

Pagal naują mokėjimo tvarką numatyta mažinti užmokestį už pagalbą namuose, už bendrąsias paslaugas dienos centruose ir kt. Didinamas mokestis už gyvenimą stacionariose socialinės globos įstaigose. Už ilgalaikę socialinę globą stacionarioje socialinės globos įstaigoje suaugęs asmuo per mėnesį mokės iki 80 proc. savo pajamų. Už dienos socialinę globą vienišas žmogus mokės iki 20 proc. savo pajamų. Toks pats mokestis bus ir gyvenant šeimoje, kurios pajamos vienam nariui yra ne didesnės nei 3 valstybės remiamų pajamų dydžiai (855 lt.). Savivaldybė turi teisę šį mokestį sumažinti ar iš viso nuo jo atleisti.

---

⁵⁵ Neigaliejį jau gali reikalauti socialinės globos savo namuose, http://www.biciulyste.lt/articles_item.php?pid=1&id=169

„Pasak įstatymo rengėjų, vienas esminių dabartinės socialinių paslaugų sistemos reglamentavimo pakeitimų yra tai, kad nuo globos įstaigų išlaikymo finansavimo yra pereinama prie pačių paslaugų finansavimo skiriant savivaldybėms valstybės tikslines dotacijas ir jas naudojant paslaugoms teikti įstaigose, nepriklausomai nuo jų pavaldumo. Taip sudaromos galimybės visiems teikėjams - nevyriausybinėms organizacijoms, apskrities įstaigoms, savivaldybių įstaigoms taikyti vienodas finansavimo formas.“⁵⁶

Tokios socialinės paslaugos kaip informavimas, konsultavimas, tarpininkavimas, pagalba į namus ar paramos šeimai tarnybų teikiamas socialinių įgūdžių ugdymo ir palaikymo paslaugos bus teikiamos nemokamai tiems asmenims ar šeimoms, kurios gauna socialines pašalpas ar kurių pajamos (vidutinės šeimos pajamos, tenkančios vienam šeimos nariui) yra mažesnės už valstybės remiamų pajamų trigubą dydį. Socialinė globa nemokamai teikiama ir likusiems be tėvų globos vaikams ir socialinės rizikos vaikams. Visiems, nepriklausomai nuo finansinių galimybių, nemokamai teikiamos informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugos.

Įvertinus naują mokėjimo tvarką, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Socialinio darbo ir socialinių paslaugų skyriaus vedėjos Daivos Buivydaitės manymu, „tai turėtų skatinti šalies gyventojus aktyviau naudotis nestacionariomis socialinėmis paslaugomis ir visą paslaugų gavimo laikotarpį gyventi savo namuose. Tokios paslaugų formos yra žymiai patrauklesnės ne tik patiems socialinių paslaugų gavėjams, bet ir jų šeimos nariams, kurie prižiūri savo neįgalius, senyvo amžiaus šeimos narius namuose ir dėl to neturi galimybių dalyvauti darbo rinkoje.“⁵⁷

„Nustačius naująjį Socialinių paslaugų įstatymą atitinkančią tvarką, mokėjimas už socialines paslaugas bus labiau sietinas su jų sudėtingumu ir gavėjo finansinėmis galimybėmis, o ne su tokias paslaugas teikiančios įmonės profiliu. Tikimasi, kad įsigaliojus naujoms nuostatomis bus sudarytos palankesnės sąlygos savivaldybėms ir valstybei organizuoti socialines paslaugas.“⁵⁸

---

⁵⁶ Socialinės paslaugos - arčiau žmogaus, <http://www.vtv.lt/naujienos/lietuvoje/socialines-paslaugos-arciau-zmogaus-31.html>

⁵⁷ Nuo liepos 1-osios įsigalios nauja mokėjimo už socialines paslaugas tvarka, [http://www.globa.lt/?](http://www.globa.lt/?m0=naujienos&news_id=20061228162523)

[m0=naujienos&news_id=20061228162523](http://www.globa.lt/?m0=naujienos&news_id=20061228162523)

⁵⁸ Nuo liepos 1 d. įsigalios nauja mokėjimo už socialines paslaugas tvarka, <http://www.vtv.lt/naujienos/socialiniai-reikalai/nuo-liepos-1-d.-isigalios-nauja-mokejimo-uz-socialines-paslaugas-t-38.html>

Paslaugų kokybės užtikrinimo pokyčiai. Įstatyme nemenkas dėmesys skiriamas ir socialinių paslaugų kokybės užtikrinimui. Pavyzdžiui, tiek apskrities, tiek savivaldybės pavaldumo, tiek nevyriausybės ar privačios socialinės globos įstaigos ar personalinės įmonės, norėdamos teikti socialinę globą, nuo 2010 m. turės įgyti licencijas. Kiekvienas Lietuvos gyventojas, gaunantis socialinę globą ar jo šeimos nariai, artimieji, rūpintojai, globėjai turės galimybę apie netinkamai teikiamą socialinę globą pranešti Socialinių paslaugų priežiūros departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kuris kontroliuos šių paslaugų kokybę.

Naujai priimtu įstatymu tikimasi, kad „socialinės paslaugos taps tikslingesnės ir atitinkančios realius asmens ir jo šeimos poreikius; geriau bus užtikrintas socialinių paslaugų prieinamumas; racionaliau bus panaudojamos valstybės, savivaldybių biudžetų lėšos socialinėms paslaugoms; pagerės socialinių paslaugų kokybė ir plėsis socialinių paslaugų teikėjų rinka; bus užtikrinta socialinių paslaugų kokybės sauga, paslaugų gavėjų teisės; bus skatinamas alternatyvių ilgalaikiai socialinei globai paslaugų formų teikimas; padidės savivaldybių finansinės galimybės organizuoti socialines paslaugas; socialinės paslaugos bus teikiamos kompleksiskai ne tik asmenims, bet ir jų šeimoms, sudarant galimybes šeimos nariams šiuo metu savo namuose prižiūrintiems savo šeimos narius, grįžti į darbo rinką; bus skatinama socialinės rizikos šeimų atsakomybė už vaikus; diferencijuotas mokėjimas už socialines paslaugas atsižvelgiant į gaunamų paslaugų rūšį ir į turimą asmens turtą sudarys galimybę surinkti daugiau lėšų iš turinčių finansines galimybes mokėti asmenų; sąlyginai sumažės socialinių paslaugų gavėjų mokėjimo dydis už bendrąsias paslaugas ar dienos socialinės globos paslaugas.“⁵⁹

LR Viešųjų pirkimų įstatymas. Vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymu įgyvendinama nauja socialinių paslaugų finansavimo tvarka, kuri savivaldybėms numato atsakomybę pirkti socialines paslaugas savo teritorijos gyventojams, laikantis viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytos tvarkos. LR Viešųjų pirkimų įstatymas yra pagrindinis teisinis aktas, aiškinantis viešųjų pirkimų sąvoką ir bruožus, numatantis viešųjų

---

⁵⁹ Dėl priimto naujos redakcijos Socialinių paslaugų įstatymo ir jį lydinių įstatymų,

http://www3.lrs.lt/pls/inter/dba_intra.W3_VIEWER.printVersion?p_int_tekst_id=50853&p_int_tv_id=3490

pirkimų tvarką, šių pirkimų subjektų teises, pareigas ir atsakomybę, apibrėžiantis viešųjų pirkimų kontrolės bei ginčų sprendimo tvarką.

LR Viešųjų pirkimų įstatyme numatyta, kad „pirkimų tikslas – vadovaujantis šio įstatymo reikalavimais sudaryti pirkimo sutartį, leidžiančią įsigyti perkančiajai organizacijai (atlikti pirkimą įgaliojusiai perkančiajai organizacijai) ar tretiesiems asmenims reikalingų prekių, paslaugų ar darbų, racionaliai naudojant tam skirtas lėšas.“⁶⁰ Savivaldybė yra Viešųjų pirkimų įstatymo subjektas, todėl kiekvienas jos atliekamas pirkimas patenka į Viešųjų pirkimų įstatymo reglamentavimo sritį. Vadovaujantis įstatymu, savivaldybė rengia pirkimų konkursą, apie kurį turi būti paskelbiama viešai.

LR Viešųjų pirkimų įstatymas reglamentuoja pirkimo proceso organizavimą, t. y. visas privalomas procedūras ir reikalavimus. Įstatyme yra numatyti keli paslaugų pirkimo būdai: Atviras konkursas; ribotas konkursas; konkurencinis dialogas; derybos; elektroninis aukcionas. Viešųjų pirkimų įstatyme numatyti ir viešieji pirkimai taikant įprastą komercinę praktiką. Tai „praktika, kai perkančioji organizacija, vadovaudamasi savo nustatytomis pirkimo taisyklėmis ir šio įstatymo nustatytais viešųjų pirkimų principais, perka prekes, paslaugas ar darbus iš mažiausią kainą pasiūliusio ar ekonomiškiausią pasiūlymą pateikusio tiekėjo.“⁶¹ Šis įstatymas pakankamai daug laisvės suteikia organizacijai pirkti paslaugas taikant įprastą komercinę praktiką pagal supaprastintas pirkimo taisykles, kurias nustato pati perkančioji organizacija ir jomis vadovaujasi.

Kadangi Lietuvoje sudarytos teisinės prielaidos savivaldybėms socialines paslaugas pirkti iš privataus sektoriaus, tai turi labai didelės naudos skatinant konkurenciją. Savivaldybių viešųjų paslaugų pirkimo praktika gali vaidinti pagrindinį vaidmenį plečiant tam tikras paslaugų rinkas.

Tam, kad būtų pasiektas viešojo pirkimo tikslas – įsigyta paslaugų racionaliai naudojant tam skirtas lėšas – savivaldybėms nepakanka vien tik laikytis įstatymų nustatytų viešųjų pirkimų procedūrų. Tik atlikusi išsamią situacijos analizę ir apskaičiavimus bei jais remiantis parengusi viešojo pirkimo dokumentus paslaugai pirkti, savivaldybė gali tikėtis efektyvaus ir pigaus perkamų socialinių paslaugų teikimo.

---

⁶⁰ LR Viešųjų pirkimų įstatymas, Žin., 2006 01 31, Nr. [4 - 102](#), str. 3. 2.

⁶¹ Ten pat, str. 2. 10.

3. 1 Poįstatyminiai teisės aktai, reglamentuojantys socialines paslaugas

Nuo 2006 m. liepos 1 d. įsigaliojus *Socialinių paslaugų įstatymo* naujai redakcijai ją lydi tokie poįstatyminiai teisės aktai – *Socialinių paslaugų katalogas*; *Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas*, reglamentuojantis asmens (šeimos) mokėjimo už socialines paslaugas dydžių nustatymą, pagalbos pinigų mokėjimą, asmens (šeimos) finansinių galimybių mokėti už socialines paslaugas vertinimą; *Socialinių paslaugų planavimo metodika*; *Asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo ir skyrimo tvarkos aprašas* ir kt.

Socialinių paslaugų katalogas. *Socialinių paslaugų katalogas* apibrėžia socialines paslaugas, jų turinį pagal atskiras socialinių paslaugų rūšis bei socialinių paslaugų įstaigų tipus. „Kataloge išskiriamos socialinių paslaugų rūšys, jos apibūdinamos pagal charakteristikas (apibrėžimas, tikslas, gavėjai, teikimo vieta, paslaugos teikimo trukmė / dažnumas, paslaugos sudėtis, paslaugas teikiantys specialistai, pateikiami kai kurių paslaugų ypatumai). <...> Pateikiami socialinių paslaugų įstaigų tipai.“⁶²

Socialinių paslaugų planavimo metodika. *Socialinių paslaugų planavimo metodika* patvirtinta LR Vyriausybės nutarimu 2006 m. lapkričio 15 d. Šia metodika yra siekiama padėti savivaldybėms įvertinti socialinių paslaugų poreikius, suplanuoti jų plėtros apimtis. „Socialinių paslaugų planavimo metodikos tikslas - reglamentuoti socialinių paslaugų planavimą pagal naujai priimtą Socialinių paslaugų įstatymą. Metodikoje numatyti socialinių paslaugų planavimo savivaldybėje principai, socialinių paslaugų plano rengimo ir įgyvendinimo tvarka.“⁶³ Socialinių paslaugų plane privalo būti numatyti paslaugų teikimo prioritetai ir atsispindėti savivaldybės socialinių paslaugų būklė. Socialinių paslaugų planą tvirtina savivaldybės taryba.

Į socialinių paslaugų plano projekto rengimą rekomenduojama įtraukti bendruomenę, organizacijų, atstovaujančių socialinių paslaugų vartotojams ar ginančių žmonių socialinių grupių interesus ir teises, atstovus, ekspertus. Taip pat rekomenduojama plano projektą pateikti viešam visuomenės svarstymui.

---

⁶² LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas, Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo, Žin., 2006 04 05, Nr. A1 – 93, str. I. 2.

⁶³ Socialinių paslaugų poreikiai savivaldybėse bus planuojami efektyviau, <http://www.viltis.lt/lt/news/detail.php?ID=3200>

Vadovaujantis *Socialinių paslaugų planavimo metodika*, „<...> savivaldybės galės efektyviai planuoti socialines paslaugas pagal gyventojų poreikį bei pagal finansinius išteklius, savivaldybėms bus sudaryta galimybė įvertinti socialinių paslaugų išvystymo lygį, palyginti su šalies išvystymo normatyvais, į paslaugų planavimo procesą bus aktyviai įtraukiama visuomenė, nevyriausybinių organizacijų, vietos organizacijų, atstovaujančios socialinių paslaugų vartotojams. Didės socialinių paslaugų prieinamumas, atsiras daugiau galimybių šeimos nariams, prižiūrintiems savo šeimos narius, derinti darbo ir šeimos pareigas, tuo pačiu mažės socialinių paslaugų infrastruktūros skirtumai regionuose.”⁶⁴

Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programos. Siekiant sukurti palankią aplinką socialinių paslaugų vystymuisi bei užtikrinti jų įgyvendinimą yra rengiamos įvairios programos, kuriose numatoma priemonių sistema efektyvesniam socialinių paslaugų politikos įgyvendinimui. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija nuo 1998 m. rengia *Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programą*.

Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programa - tai regioninių socialinių paslaugų projektų finansavimas iš valstybės biudžeto lėšų. Nuo *Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programų* rengimo pradžios „per devynerius metus programai vystyti skirta daugiau nei 38,5 mln. litų, kurie buvo skirti socialinių paslaugų įstaigų rekonstrukcijos, remonto darbams, pagrindinių priemonių ir kitų prekių įsigijimo išlaidoms padengti.“⁶⁵

Norint gauti socialinių paslaugų projektų finansavimą, reikia pateikti konkursui projektus, kuriuos atrenka socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymu sudaryta komisija. Konkursui projektus gali teikti savivaldybės įstaigos, nevyriausybinių organizacijos (viešosios įstaigos, labdaros ir paramos fondai, asociacijos, religinės bendruomenės (bendrijos) centrai ir kt.), savivaldybės įstaigos kartu su nevyriausybiniomis organizacijomis.

„*Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programų* tikslas – gerinti socialinių paslaugų infrastruktūrą bendruomenėse, šiuo tikslu skatinti geros kokybės socialinių paslaugų teikimą, didinti jų prieinamumą socialinės rizikos šeimoms ir vaikams, neįgaliesiems, senyvo amžiaus žmonėms, tam naudoti visus galimus išteklius: žmogiškuosius, finansinius, materialinius.

---

⁶⁴ Ten pat.

⁶⁵ Skelbiamas socialinių paslaugų įstaigų plėtros projektų konkursas, <http://www.vtv.lt/naujienos/socialiniai-reikalai/skelbiamas-socialiniu-paslaugu-istaigu-pletros-projektu-konk.html>

Vykdam programą, modernizuojamos ir steigiamos socialinių paslaugų įstaigos, skirtos labiausiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms.⁶⁶

Norint įgyvendinti socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programų tikslą, iškeliami tokie plėtros programos uždaviniai:

- „Toliau decentralizuoti socialinių paslaugų organizavimą ir teikimą, mažinant socialinių paslaugų infrastruktūros skirtumus savivaldybėse;
- Plėsti kompleksinį socialinių paslaugų įstaigų tinklą bendruomenėse, rūpintis, kad jos teiktų kuo įvairesnes, kokybiškas socialines paslaugas, orientuotas į pagalbą šeimoms;
- Kuo plačiau įtraukti į šios Programos įgyvendinimą vietos bendruomenes – didinti savivaldybių institucijų ir nevyriausybinė organizacijų bendradarbiavimą rengiant bendrus programos projektus, numatant jų atsakomybę už šių projektų įgyvendinimą, skatinti įvairias viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės formas;
- Siekti, kad socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros finansavimas būtų siejamas su privačių investicijų, įvairių tarptautinių fondų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų paramos gavimo planavimu ir naudojimu.⁶⁷

Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programa 2007 – 2009. Šiuo metu yra parengta ir Vyriausybės nutarimu patvirtinta *2007 - 2009 programa*. „*Socialinių paslaugų infrastruktūros 2007 - 2009 m. programos* tikslas - gerinti socialinių paslaugų infrastruktūrą bendruomenėse, skatinti kokybiškų socialinių paslaugų teikimą, didinti jų prieinamumą socialinės rizikos šeimoms ir vaikams, neįgaliesiems, senyvo amžiaus žmonėms.“⁶⁸ Šia programa yra siekiama, kad būtų sudarytos sąlygos skatinti bendradarbiavimą tarp savivaldybių, nevyriausybinė organizacijų, viešojo ir privataus sektoriaus, užsienio partnerių. Taip pat siekiama plėtoti socialinių paslaugų infrastruktūrą savivaldybėse ir mažinti savivaldybių socialinių paslaugų infrastruktūros skirtumus.

---

⁶⁶ Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programa, <http://www.socmin.lt/index.php?85939337>

⁶⁷ Ten pat.

⁶⁸ Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra bus orientuota į nestacionarias paslaugas,

<http://www.viltis.lt/lt/news/detail.php?ID=3156>

Iš *Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programos* lėšų 2007 m. buvo finansuojami 32 konkursą laimėję projektai. Konkursui iš viso buvo pateikti 68 socialinių paslaugų įstaigų plėtros projektai. Bendra projektams prašoma suma siekė daugiau nei 19 mln. lt. Iš valstybės biudžeto projektams įgyvendinti Socialinės apsaugos ir darbo ministerija paskirstė 5 mln. lt. „Atrinkti projektai buvo vykdomi 26 savivaldybėse: 13 projektų skirta socialinės rizikos šeimoms ir vaikams, 11 – bendruomeninių įstaigų plėtrai, 3 – socialinės rizikos suaugusiems asmenims, 4 – neįgaliesiems, 1 – senyvo amžiaus žmonėms.“⁶⁹ „Prioritetai buvo teikiami tiems projektams, kurie numatė kaimo bendruomenės centrų, savarankiško gyvenimo namų pagyvenusiems, neįgaliesiems asmenims, socialinės rizikos šeimoms, paramos šeimai įstaigų ir dienos socialinės globos įstaigų vaikams bei laikino gyvenimo įstaigų plėtojimą bendruomenėje.“⁷⁰ Taip pat dėmesys buvo kreipiamas ir į tuos projektus, kurie skatintų įvairių nestacionarių socialinių paslaugų įstaigų plėtrą, kad socialinės paslaugos būtų labiau prieinamos socialinės rizikos, neįgaliesiems ir senyvo amžiaus asmenims, padėtų šeimos nariams, savo namuose prižiūrintiems senyvo amžiaus žmones, vaikus, neįgalius asmenis, derinti profesinius ir šeimos išsipareigojimus.

„Įgyvendinant *Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programą 2007 - 2009 metais* kasmet numatoma pradėti teikti socialines paslaugas vidutiniškai 1500 asmenų, sukurti apie 160 naujų darbo vietų.“⁷¹

4. Socialinių paslaugų valdymas ir organizavimas

Bet kokios politikos įgyvendinimas remiasi ne tik įstatyminės bazės sukūrimu, bet turi būti sukurti tam tikri mechanizmai įstatymų įgyvendinimui. Valstybėje egzistuojanti institucinė sistema privalo užtikrinti teisės normų, principų ir priemonių visumą. Su socialinėmis paslaugomis susijusios institucijos vykdo ir įgyvendina šalies valdžios politiką, Konstitucijos, įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas. Norint kuo efektyviau įgyvendinti ir plėtoti socialinių paslaugų sektorių, svarbu užtikrinti tinkamą institucijų funkcionavimą ir koordinuoti jų veiklą.

---

⁶⁹ Socialinių paslaugų plėtrai – šiemet 5 mln. litų, <http://old.nisc.lt/3sektor/?list=4&arch=1&data=2007%2004&content=363>

list=4&arch=1&data=2007%2004&content=363

⁷⁰ Ten pat.

⁷¹ Siūloma patvirtinti Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros 2007 - 2009 m. programą, <http://savivalda.lt/content/view/30/1/>

Administracinių vienetų ir skirtingo lygmens valdymo institucijų funkcijų ir atsakomybės pasidalijimas socialinių paslaugų sferoje skiriasi. Atsižvelgiant į kiekvienos šalies socialinės apsaugos sistemos ypatybes bei įstatymus, socialines paslaugas gali teikti viešasis sektorius, privatusis ir nevyriausybinis sektorius.

2 SCHEMA. Socialinių paslaugų teikimas įvairiuose sektoriuose

Šaltinis: Sudaryta autorės.

Kiekviena visuomenė yra sudaryta iš 3 sektorių: *Viešojo*, *privataus* (verslo) ir *nevyriausybiniio*, kitaip dar vadinamo trečiuoju sektoriumi. Valdžią sudaro centrinės ir vietinės valdžios institucijos, kurios įgyvendina įstatymus. Verslo sektoriaus pagrindinis uždavinys – gamybinė ir paslaugų teikimo veikla, siekiant gauti pelno. Šį sektorių sudaro gamybos, prekybos ir kitos pelno siekiančios įmonės ir organizacijos. Trečiasis – nevyriausybiniis sektorius – tai pelno nesiekiančios organizacijos, įkurtos ne valstybės iniciatyva, o laisva piliečių valia, kurios stengiasi padėti tiems žmonėms, kuriems pagalba yra labiausiai reikalinga. Trečiasis sektorius labai svarbus pilietinės visuomenės kūrimui ir jos raidai. Jis dažnai vadinamas pilietinės visuomenės pagrindu ir svarbiu demokratinės visuomenės ramsčiu, galinčiu būti tarpininku tarp valdžios ir verslo struktūrų bei žmonių, turintis įtakos valstybinėms institucijoms bei skatinantis visuomenę susitelkti bendrai veiklai.

Lietuvoje socialinių paslaugų teikimą institucijos įgyvendina 2 lygmenimis: 1) *Nacionaliniu lygmeniu* arba visos valstybės mastu ir 2) *Savivaldos lygmeniu*. Demokratinės valstybės valdymas negali būti sutelktas vienos ar kelių institucijų rankose ir vykdomas vien centralizuotai. Esant decentralizacijai centrinės valdžios funkcijos įstatymiškai yra perduodamos

savivaldos institucijoms – savivaldybėms. Tarp valstybės valdymo ir vietos savivaldos yra sąveika pasireiškianti tuo, kad įstatymuose yra įtvirtinamas centrinės valdžios institucijų ir savivaldybių bendradarbiavimas, valstybė įvairiais būdais ir formomis remia savivaldybes, taip pat valstybė įstatymų apibrėžtomis formomis prižiūri savivaldybių veiklą ir koordinuoja valstybės ir savivaldybių bendrus veiksmus, kai yra siekiama reikšmingų socialinių tikslų.

Lietuvoje socialinės paslaugos yra organizuojamos *ministerijų, apskričių ir vietos savivaldos* lygmenyje. LR Socialinių paslaugų įstatymo 10 straipsnyje teigiama, kad „*pagrindinės socialinių paslaugų valdymo institucijos yra:*

- 1) Socialinės apsaugos ir darbo ministerija;
- 2) Apskričių viršininkai;
- 3) Savivaldybės;
- 4) Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos.⁷²

Šios valdžios institucijos siekia „<...> užtikrinti racionalaus paslaugų tinklo sukūrimą ir paslaugų efektyvumą bei garantuoti klientų poreikių tenkinimą pagal nustatytus standartus. Dažniausiai valstybės lygmens institucijos (ministerijos, apskritys) pagrindžia ir sukuria šalies paslaugų plėtojimo strategijos ir paslaugų standartus, o savivaldybės garantuoja šios strategijos ir standartų įgyvendinimą savo bendruomenėje.“⁷³

2 LENTELE.

Pagrindinės socialinių paslaugų valdymo institucijos

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija	Įgyvendina valstybės socialinių paslaugų politiką;
Apskričių viršininkai	Įgyvendina valstybės socialinių paslaugų politiką apskrityje;

⁷² LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 10.

⁷³ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 37.

Savivaldybės	Atsako už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą;
Socialinių paslaugų priežiūros departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos	Vertina, prižiūri ir kontroliuoja socialinių paslaugų kokybę.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis LR Socialinių paslaugų įstatymu.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Ji įgyvendina valstybės socialinių paslaugų politiką teikdama Vyriausybei siūlymus dėl valstybės socialinių paslaugų sistemos ir socialinio darbo vystymo kryptių ir rengdama teisės aktų projektus dėl asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio nustatymo, socialinių paslaugų skyrimo, teikimo, finansavimo, mokėjimo už socialines paslaugas, socialinės globos normų, rengdama ir įgyvendindama valstybės socialinių paslaugų programas ir projektus bei analizuodama ir vertindama socialinių paslaugų būklę šalyje ir teikdama siūlymus savivaldybėms dėl socialinių paslaugų planavimo ir organizavimo.

Apskritis lygmuo. Apskritis viršininko kompetenciją nustato Socialinių paslaugų įstatymo 12 straipsnis. Jame teigiama, kad jis „steigia, reorganizuoja ir likviduoja regioninės reikšmės socialinių paslaugų įstaigas bei užtikrina jų funkcionavimą; rengia ir įgyvendina apskrities socialinių paslaugų programas ir projektus; teikia informaciją apskrities savivaldybėms ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai apie apskrities viršininko socialinių paslaugų įstaigų teikiamas socialines paslaugas; sistemina ir analizuoja iš apskrities savivaldybių gautą informaciją apie jų teritorijose teikiamas socialines paslaugas.“⁷⁴ Naujuoju LR Socialinių paslaugų įstatymu „<...> atsisakoma apskrities viršininko kaip paslaugų organizatoriaus funkcijos. Apskritims numatoma priskirti regioninės reikšmės socialinių paslaugų įstaigų funkcionavimo užtikrinimo funkciją.“⁷⁵

Socialinių paslaugų priežiūros departamentas. Socialinių paslaugų priežiūros departamentas vykdo bendrą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos politiką. Šio departamento misija yra „atlikti socialinių paslaugų įstaigų veiklos kokybės ir socialinių programų priežiūrą bei vertinimą, užtikrinant atitinkamų priemonių įgyvendinimą ir kontrolę.“⁷⁶

⁷⁴ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 12.

⁷⁵ Dėl priimto naujos redakcijos Socialinių paslaugų įstatymo ir jį lydinčiųjų įstatymų,

http://www3.lrs.lt/pls/inter/dba_intra.W3_VIEWER.printVersion?p_int_tekst_id=50853&p_int_tv_id=3490

⁷⁶ Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, <http://www.sppd.lt/main/index.php?act=menu&id=39>

Departamentas, atlikdamas savo misiją, įgyvendina tokius tikslus: vertina, prižiūri ir kontroliuoja socialinių paslaugų įstaigų veiklos kokybę, rengia socialinių programų priemones ir projektus, administruoja socialines programas ir projektus bei prižiūri socialinėms programoms ir projektams skirtų lėšų panaudojimą.

2007 m. pasikeitė šios įstaigos funkcijos – jis buvo atsakingas už apskrities viršininko pavaldumo įstaigose teikiamų socialinių paslaugų kokybę, o dabar rūpinasi visomis socialinėmis paslaugomis. Didžiąją dalį departamento veiklos (iki 70 proc.) sudaro metodinė pagalba, o 30 proc. – kontrolė.

Savivaldybės lygmuo. Valdžios institucijų pagrindinis tikslas – įstatymų įgyvendinimas. Savivaldybė, būdama valdžios institucija, įgyvendina aukščiausios valdžios išleistus įstatymus, tuo pačiu siekdama ir valdžios tikslų įgyvendinimo. „Konstitucija ir įstatymai yra atraminiai stulpai į kuriuos remiasi valdžios įstaigų veiklos pobūdis ir jos turinys – tų įstaigų tikslai ir struktūra dažniausiai būna įstatymais apibrėžiama.“⁷⁷

Savivaldybę galima traktuoti kaip viešąją organizaciją, įgyvendinančią įvairios srities politiką. Savivaldybė yra viena iš viešųjų institucijų sistemos dalių, kuri įgyvendina socialinės apsaugos politiką savivaldos lygmenyje. Savivaldybė, kaip viešoji organizacija, labiausiai atitinka viešųjų organizacijų teorijos šalininko Weberio M. modelį. Savivaldybei pagal šį modelį būdinga: 1) *Darbo pasidalijimas ir funkcinė specializacija*. Darbas yra paskirstomas pagal jo pobūdį ir tikslus, įstatymiškai apibrėžiamos kiekvieno padalinio darbo sritys. 2) *Hierarchija*. Aiški vertikali komandų grandinė, kurioje kiekvienas padalinys pavaldus aukštesniam.

3) *Profesionalizmas*. Tarnautojai turėtų būti priimti į darbą, atsižvelgiant į tai, ar jie pagal profesinį pasirengimą bei darbo patirtį sugebės atlikti jiems pavestas pareigas.

Pagrindinė atsakomybė už socialinių paslaugų organizavimą tenka savivaldybėms. Savivaldybė atsako už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą planuodama ir organizuodama socialines paslaugas, kontroliuodama bendrųjų socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę. Taip pat savivaldybė rūpinasi infrastruktūros plėtojimu bendruomenėje. Organizuodama socialinių paslaugų teikimą, savivaldybė bendradarbiauja su kitomis savivaldybėmis, nevyriausybinėmis organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis bei

---

⁷⁷ Viešasis administravimas, KTU, Kaunas, 2001, p. 95.

fiziniais ir juridiniais asmenimis, teikiančiais socialines paslaugas. „Visi duomenys, kaip savivaldybės organizuoja socialinių paslaugų teikimą, nuo 2008 metų bus skelbiami Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos tinklalapyje, „Valstybės žiniuose“ bus spausdinami socialinių paslaugų normatyvai (kiek kiekvienai grupei kokių paslaugų teikiama ir koks turėtų būti vidurkis).“⁷⁸

4. 1. Savivaldybės žmogiškieji ištekliai teikiant socialines paslaugas

Žmogiškieji ištekliai yra vienas esminių resursų, reikalingų bet kuriai veiklai vykdyti. „Dabartiniu laikotarpiu viešojo administravimo žmogiškųjų išteklių efektyvus vystymas įgyja vis didesnę svarbą. Tai siejasi su tuo, kad viešojo administravimo uždaviniams spręsti daugeliu atvejų reikalinga daugialypė specialistų kompetencija, kuriai pasiekti būtinos įvairios mokymosi bei tobulinimosi darbo vietoje formos.“⁷⁹ Besikeičianti socialinė, politinė ir ekonominė aplinka skatina prisitaikyti ir formuoti naujus veiklos metodus.

Žmogiškieji ištekliai yra tam tikrų pareigybių darbuotojų visuma. Įvairaus tipo įstaigos, kurios teikia paslaugas vartotojams, žmogiškasis faktorius yra vienas iš esminių veiksmų, „<...> lemiančių įstaigos tikslų įgyvendinimą, paslaugų kokybės užtikrinimą, inovacinių, veiksmingesnių darbo metodų taikymą, kadangi personalas ne tik tiesiogiai dalyvauja paslaugų kūrimo procese, bet kartu numato tikslus, organizuoja racionalią jų įgyvendinimo sistemą, vėliau kontroliuoja ir koreguoja įvykdymą.“⁸⁰

Vietos savivaldą įgyvendina vietos savivaldos subjektai, tai yra savivaldybės valdžia, kuri sudaro vientisą sistemą. „Savivaldybės valdžią vykdo ir priimtus sprendimus įgyvendina institucijų, kuriose dirba vietos politikai ar savivaldybių tarnautojai, visuma.“⁸¹ Kiekvienos savivaldybės administracijoje turi veikti padalinys, kuris administruotų socialinių paslaugų organizavimą, planuotų socialines paslaugas ir užtikrintų bendrųjų socialinių paslaugų bei socialinės priežiūros kokybės kontrolę. Tradiciškai savivaldybėje veikia socialinės paramos

---

⁷⁸ Neįgalieji jau gali reikalauti socialinės globos savo namuose, http://www.biciulyste.lt/articles_item.php?pid=1&id=169

⁷⁹ Domarkas V., Juknevičienė V., Viešojo administravimo paradigmos kaitos iššūkiai šio sektoriaus žmogiškųjų išteklių raidai, Viešoji politika ir administravimas, 2007, Nr. 19.

⁸⁰ Žalimienė L., Socialinės globos pagyvenusiems asmenims kokybė ir jos vertinimas, Vilnius, 2005, p. 105.

⁸¹ Astrauskas A., Vietos savivaldos samprata ir struktūra, LTU, Vilnius, 2003, p. 9.

skyriai, kurie yra atsakingi už savivaldybės gyventojams teikiamą socialinę paramą: pinigines išmokas (įvairios pašalpos) ir socialines paslaugas.

Socialinės paramos skyrių darbuotojų funkcijos yra apibrėžtos pareigybių aprašymuose. Jų funkcijas nustato aukščiausia demokratinės valstybės politinės valdžios institucija – Seimas. Jis „priima įstatymus, kuriuose nurodo tvarką, kurios laikantis tvarkomi visuomenės bendrieji reikalai.“⁸²

Socialinės paramos skyriui vadovauja *skyriaus vedėjas (-a)*, kurio pagrindinės funkcijos yra planuoti, organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti skyriaus darbą, įgyvendinant Lietuvos Respublikos įstatymus, Vyriausybės nutarimus, savivaldybės tarybos sprendimus, mero potvarkius, administracijos direktoriaus įsakymus ir kitus dokumentus, susijusius su socialinės paramos skyriaus darbu, paskirstyti funkcijas tarp skyriaus darbuotojų.

Kiti socialinės paramos skyriaus darbuotojai yra vyriausieji ir vyresnieji specialistai. *Vyriausiųjų specialistų* pagrindinės funkcijos, susijusios su socialinių paslaugų teikimu yra konsultuoti skyriaus darbuotojus ir gyventojus socialinių paslaugų teikimo klausimais, socialinio darbo organizatoriams seniūnijose pateikti patikrinimui socialinių paslaugų gavėjų abėcėlinius sąrašus, sudaryti socialinių paslaugų gavėjų ataskaitas ir pasirašius pateikti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, Socialinių paslaugų priežiūros departamentui bei Finansų ir biudžeto skyriui. *Vyresnieji specialistai*, dirbantys socialinės paramos skyriuose, registruoja asmenų prašymus – paraiškas dėl socialinių paslaugų poreikio, kurias pateikia savivaldybės administracijos Specialiųjų poreikių nustatymo komisijai, priima ir registruoja asmenų, pageidaujančių gyventi stacionariose socialinės globos įstaigose, prašymus, asmenų nukreipimo į stacionarias socialinės globos įstaigas komisijai pateikia reikalingus dokumentus ir surašo komisijos posėdžio protokolą, organizuoja ir ruošia neįgaliųjų reabilitacijos ir integracijos programų konkursus, bendradarbiauja su neįgaliųjų bei kitomis nevyriausybinėmis organizacijomis, vykdančiomis socialines programas bei kitą socialinę veiklą, sudaro savivaldybės teritorijoje vienišų pensininkų, invalidų ir kitų socialiai remtinų asmenų ir jų šeimų skaičiaus sąrašą pagal seniūnijas, ruošia sprendimų projektus dėl specialiųjų socialinių paslaugų teikimo, pasirašo sprendimą dėl bendrųjų socialinių paslaugų skyrimo ir perduoda socialinių paslaugų įstaigai.

---

⁸² Ten pat, p. 17.

Savivaldybių socialinės paramos skyriuose dirba ir *socialiniai darbuotojai*, kurie sprendžia labiausiai pažeidžiamų gyventojų grupių socialines problemas, teikia socialines paslaugas, kaip pavyzdžiui priežiūros (pagalbos į namus) paslaugas senyvo amžiaus ar neigalaus asmens namuose, „telkia vietinės bendruomenės išteklius socialinėms paslaugoms teikti, planuoja paslaugas bei teikia pasiūlymus dėl bendruomenės socialinės politikos formavimo.“⁸³ Socialinių darbuotojų etatai yra ir savivaldybėms priklausančiose seniūnijose. Seniūnijų socialiniai darbuotojai aptarnauja jai priskirtas gyvenvietes ir kaimus.

4. 2 Savivaldybės funkcijos administruojant socialines paslaugas

Socialinių paslaugų planavimas. Savivaldybei, esant pagrindiniam socialinių paslaugų teikimo organizatoriui, svarbu skirti pakankamai dėmesio *socialinių paslaugų planavimui*: socialinės paslaugos turėtų būti teikiamos gerai žinant bendruomenės poreikius bei išskiriant socialinių paslaugų prioritetines sritis. Todėl reikia pasirinkti efektyviausias paslaugų teikimo formas ir nustatyti paslaugų reikalingumą asmenų grupėms.

Planavimas yra svarbi socialinių paslaugų organizavimo efektyvumo didinimo prielaida. Siekdama nustatyti socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis pagal gyventojų poreikius, savivaldybė kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų ateinančiųjų metų planą, pagal socialinių paslaugų planavimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. „Socialinių paslaugų teikimo savivaldybės teritorijos gyventojams mastui nustatyti savivaldybė naudojami šalies socialinių paslaugų išvystymo normatyvais pagal socialinių paslaugų rūšis atskiroms žmonių socialinėms grupėms, kuriuos kasmet iki balandžio 1 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija skelbia oficialiame leidinyje „Valstybės žinios“.“⁸⁴

Socialinių paslaugų plane numatomas paslaugų sąrašas, galimi paslaugų teikėjai, reikalingi finansiniai ir žmogiškieji ištekliai, planas įvertinamas sąnaudų požiūriu. Planuojant socialinių paslaugų plėtrą, būtina išskirti prioritetus planuojamam laikotarpiui. Prioritetiniams tikslams įgyvendinti turi būti formuluojami uždaviniai, o uždavinių įgyvendinimui numatytos priemonės.

Socialinių paslaugų planavimas turi daug privalumų:

⁸³ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 14. 4.

⁸⁴ LR Vyriausybės nutarimas, Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo, 2006 11 15, Nr. 1132, Žin., 2007 10 14, Nr. 106 – 4342, str. IV. 11.

- „Padeda sistemiskai įvertinti poreikį paslaugoms ir tuo sudaro prielaidas mažinti besiformuojančią kai kurių socialinių grupių socialinę atskirtį;
- Padeda racionaliau paskirstyti išteklius, matyti ilgesnę perspektyva, kadangi sistemiskai vertinant poreikį reikia išdėstyti jo tenkinimą tam tikram periodui, išskirti prioritetus;
- Užtikrina tampresnį įvairių savivaldybės institucijų bendradarbiavimą, kadangi sudarant ir įgyvendinant socialinių paslaugų planą numatyta įvairių institucijų atstovų dalyvavimas ir funkcijos;
- Padeda plėtoti socialinių paslaugų rinką, kadangi plane turi būti numatyti ištekliai ir NVO programų rėmimui, paslaugų pirkimui iš NVO ar kitų privačių paslaugų pirkėjų. Ši informacija turi būti vieša ir tuo būdu skatinanti naujų paslaugų teikėjų atsiradimą.⁸⁵

Socialinių paslaugų teikimas savivaldybės teritorijoje nuolat gyvenantiems asmenims.

Kita savivaldybės funkcija, teikiant socialines paslaugas, yra ta, kad ji *atsako už socialinių paslaugų teikimą jos teritorijoje nuolat gyvenantiems asmenims*. Asmenys, norintys gauti socialines paslaugas, privalo raštišku prašymu kreiptis į savo gyvenamosios vietos savivaldybės socialinės paramos skyrių arba į seniūniją. Taip pat jie turi pateikti atitinkamus, socialinėms paslaugoms gauti, dokumentus. Savivaldybė ar seniūnija, gavusi prašymą „testuoja asmenų, kurie kreipiasi dėl socialinių paslaugų, pajamas bei turta.“⁸⁶ Taip pat savivaldybė ir seniūnija renka ir analizuoja informaciją apie asmenis, kuriems reikia socialinių paslaugų.

Norint gauti socialines paslaugas, visų pirma reikia *įvertinti jų poreikį*. „Socialinių paslaugų poreikių vertinimas – tai asmens, bendruomenės, paslaugų poreikių identifikavimas bei jų dydžio nustatymas konkrečioje teritorijoje.“⁸⁷ „Poreikių vertinimas - gana sudėtingas dalykas. Pagal

⁸⁵ Lazutka R., Žalimienė L., Andrejeva L., Socialinių paslaugų planavimo savivaldybėse metodika, Socialinių tyrimų institutas, 2004 m., http://209.85.135.104/search?q=cache:5azCfQKIEooJ:www.socmin.lt/get_file.php%3Ffile%3DRTovSW5ldHB1Yi9TbWFydHdlYi9zb2MvbS9tX2ZpbGVzL3dmaWxlcY9maWxIMjA0Mi5kb2M7U29jaWFs aW5pdS4uLnNIIG1ldG9kaWthLmRvYz7+Socialini%C5%B3+paslaug%C5%B3+planavimo+savivaldyb%C4%97se+metodika&hl=lt&ct=clnk&cd=1&gl=lt

⁸⁶ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 6. 5. 4.

⁸⁷ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 65.

vertinimo rezultatus numatomi pinigai, savivaldybės negali atsisakyti, kad neduos, ir pan.⁸⁸ Socialinių paslaugų poreikį nustato savivaldybės institucijos tvarka paskirti socialiniai darbuotojai. „Nustatant poreikį, kompleksiskai vertinami šeimos narių gebėjimai, galimybės bei motyvacija spręsti savo šeimos socialines problemas, palaikyti ryšius su visuomene bei galimybes tai ugdyti ar kompensuoti šeimos interesus ir poreikius atitinkančiomis bendrosiomis socialinėmis paslaugomis ar socialine priežiūra.“⁸⁹ „Teisė į socialines paslaugas įgyvendinama, kai savivaldybės administracijos socialinio padalinio vadovas socialinių darbuotojų, įvertinusių socialinių paslaugų poreikį, teikimu paskiria socialinių paslaugų rūšį ir mastą.“⁹⁰ Ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo prašymo gavimo dienos asmeniui turi būti įteikiamas raštiškas sutikimas arba atsisakymas skirti socialinę paslaugą.

Savivaldybės funkcija, susijusi su socialinių paslaugų teikimu, yra *vertinti ir nustatyti socialinių paslaugų finansavimo poreikį*. „Kiekviena savivaldybė, vadovaudamasi Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašu, tvirtina jos teritorijoje gyvenančių gyventojų mokėjimo už bendrąsias ir specialiąsias socialines paslaugas tvarką, išsamiai nustatančią mokėjimo dydžius, atleidimo nuo mokėjimo už šias socialines paslaugas sąlygas ir atvejus, pagalbos pinigų mokėjimo savivaldybės gyventojams atvejus, asmenų, pageidaujančių socialinių paslaugų, finansinių galimybių vertinimą ir kitas sąlygas socialinių paslaugų gavėjams.“⁹¹

Socialinių paslaugų finansavimas. Socialinės paslaugos gali būti finansuojamos keliais būdais: tiek iš valstybės biudžeto lėšų, tiek ir iš savivaldybės lėšų. Socialinių paslaugų teikimą savivaldybė finansuoja iš savo biudžeto lėšų, numatydamą savo biudžete lėšas socialinėms paslaugoms finansuoti, ar iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams. (2007 m. Savivaldybėms skirtos valstybės biudžeto tikslinės dotacijos socialinėms paslaugoms pateiktos 1 priede).

Savivaldybės finansuodamos socialines paslaugas taiko gana platų įvairių finansavimo būdų ratą:

---

⁸⁸ Socialinės paslaugos – dabartis ir rytdiena, <http://www.lass.lt/mz/200003/str04.htm>

⁸⁹ Socialinių paslaugų teikimas, <http://www.socmin.lt/index.php?-508971599>

⁹⁰ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 6. 5. 4.

⁹¹ Petrauskas A., Socialinių paslaugų įvairovė didins jas gaunančiųjų gretas, Savivaldybių žinios, 2006 07 27, Nr. 26 (367).

- Finansuojant, pilnumoj ar dalinai, viešąsias paslaugas teikiančias įstaigas (savivaldybės biudžetinės socialinių paslaugų įstaigos; savivaldybės viešosios socialinių paslaugų įstaigos; bendros savivaldybės ir NVO, kito steigėjo viešosios socialinių paslaugų įstaigos);
- Tikslinių programų lėšomis finansuoja NVO teikiamas viešąsias paslaugas;
- Perkant paslaugas iš NVO, privačių subjektų per viešuosius pirkimus;
- Perkant kitoje savivaldybėje teikiamas (gaunamas) paslaugas pagal tiesiogines savivaldybių sutartis.

Remiantis Lietuvoje susiformavusia praktika, „savivaldybės didžiąją lėšų dalį skiria arba tiesiogiai savo socialinių paslaugų sferos plėtojimui savivaldybėje, arba ko-finansuoja valstybinių socialinių paslaugų programų vykdymą (per savo institucijas ar NVO įstaigas). Kitais atvejais remia ar perka paslaugas iš NVO arba privačių paslaugų teikėjų.“⁹²

„Lietuvoje kol kas dominuoja biudžetinių ar viešųjų, kurių steigėjas yra valstybės/savivaldybės institucijos, socialinių paslaugų įstaigų finansavimas. Didžioji dalis socialinėms paslaugoms skirtų išteklių savivaldybių lygmenyje taip pat cirkuliuoja vykdant savivaldybės biudžetinių įstaigų finansavimą. Nors kita vertus, jau eilę metų daugelis savivaldybių savo praktikoje taiko NVO, teikiančių socialines paslaugas programų finansavimą bei bando taikyti paslaugų pirkimą.“⁹³ Didelis savivaldybių indėlis socialinių paslaugų finansavime yra nestacionarių socialinių paslaugų finansavimas. Šios paslaugos nėra tiesiogiai finansuojamos iš valstybės biudžeto, išskyrus tam tikrą pagalbą savivaldybėms per valstybines programas.

„Dabartinė situacija socialinių paslaugų sferoje šalyje rodo, kad didėja atotrūkis tarp poreikio socialinėms paslaugoms augimo ir valstybės galimybių didinti jų finansavimą. Socialinių paslaugų finansavimo sistemoje dominuoja biudžetinis įstaigų finansavimas. Tai lemia susiklosčiusi praktika, kada valstybės politika plėtojant socialinių paslaugų sistemą numatė prioritetus kurti biudžetines įstaigas. Dominuoja požiūris, kad NVO nėra pajėgūs ir kvalifikuoti paslaugų teikėjai, o privati socialinių paslaugų rinka nesikuria dėl labai mažos potencialių klientų mokios paklausos ir socialinės politikos siekio sukurti vienodas sąlygas visiems paslaugų

⁹² Nacionalinės plėtros institutas, Nevyriausybių organizacijų dalyvavimas teikiant viešąsias paslaugas, Administracinės ir teisinės aplinkos analizė, Vilnius, 2005, p. 10.

⁹³ Ten pat.

teikėjams lygiomis sąlygomis dalyvauti paslaugų teikimo rinkoje nebuvimo. Todėl kiti paslaugų finansavimo būdai, (pvz. NVO programų finansavimas – paslaugų pirkimas) sudaro nedidelę dalį dabartinėje socialinių paslaugų rinkoje.⁹⁴

ES finansinė parama Lietuvai socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimui. Lietuvai įstojus į ES, socialinei politikai skiriama ES socialinio fondo parama socialinės infrastruktūros plėtrai. ES socialinis fondas – tai vienas iš ES struktūrinių fondų, teikiančių finansinę paramą, kad sumažinti socialinius skirtumus tarp skirtingų ES regionų. Kitas fondas, teikiantis finansinę paramą ES narėms - Europos Regioninės plėtros fondas, kuris „2000 – 2006 m. skyrė beveik 7 mlrd. eurų socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūrai.”⁹⁵

2006 05 04 Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Centrinė projektų valdymo agentūra kartu su 24 organizacijų ir savivaldybių atstovais pasirašė sutartį dėl ES paramos nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimo. „Tėvų globos netekusiems vaikams, pagyvenusiems žmonėms, suaugusiesiems su judėjimo ar proto negalia, nuteistiesiems skirtų socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimui skirta per 35 mln. Lt ES struktūrinių fondų lėšų. Už šias paramos lėšas visoje Lietuvoje įgyvendinami projektai padės skatinti šių asmenų integraciją į visuomenę ir darbo rinką.“⁹⁶

Iš viso buvo pateiktos 63 paraiškos nestacionarių socialinių paslaugų kokybei ir prieinamumui gerinti, iš kurių 24 buvo suteikta parama. „Šiam konkursui buvo pateiktos ne tik kokybiškiau parengtos, bet ir brandesnės paraiškos: išgrynintos idėjos ir tikslai, inovatyvūs bei prasmingi pasiūlymai. Sėkmingai įgyvendinus šiuos projektus nestacionarios socialinės paslaugos bus prieinamesnės, įvairesnės ir, svarbiausia, kokybiškesnės“, - teigia Centrinės projektų valdymo agentūros direktorius Aloyzas Vitkauskas.⁹⁷ Už paramos skirtas lėšas bus atnaujinami bei plečiami krizių ir dienos užimtumo centrai, taip pat bus kuriami ir nauji centrai. Šiuose centruose socialinės rizikos šeimų nariams, neįgaliesiems, pagyvenusiems ir vienišiesiems

---

⁹⁴ Ten pat.

⁹⁵ Europos bendrijų komisija, Lisabonos strategijos įgyvendinimas, Visuotinės svarbos socialinės paslaugos Europos Sąjungoje, 2006,

[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com\(2006\)0177_/com_com\(2006\)0177_1t.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com(2006)0177_/com_com(2006)0177_1t.pdf)

⁹⁶ Socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimui skirta per 35 mln. Lt ES struktūrinių fondų paramos,

<http://www.cpma.lt/index.php?-644384760>

⁹⁷ Ten pat.

žmonėms, smurtą patyrusioms moterims arba be globos paliktiems vaikams bus suteikiamos specialistų konsultacijos, psichologo pagalba, suteikiama laikino apgyvendinimo ir kitos nestacionarios paslaugos.

Socialinės apsaugos ir darbo ministrės Vilijos Blinkevičiūtės teigimu, „<...> socialinių paslaugų kūrimas pasižymės plačia geografija – dauguma paremtų infrastruktūros gerinimo projektų bus įgyvendinami regionuose, kuriuose tokių paslaugų plėtrai iki šiol labai trūko lėšų. Be jokios abejonės, tai teigiamai atsilieps spartesniam visos šalies socialinės gerovės kilimui.“⁹⁸ Už lėšų planavimą, įgyvendinimą ir priežiūrą yra atsakinga Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

2007 – 2013 m. ES struktūrinės paramos lėšos yra skiriamos pagal Sanglaudos skatinimo veiksmų programą. Ji finansuojama iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo. „Sanglaudos skatinimo veiksmų programa turi įgyvendinti viziją apie darnesnę visuomenę, siekiant gyvenimo aplinkos ir kokybės gerinimo bei atskirų regionų skirtumų mažinimo.“⁹⁹ Šiai programai yra skirta 9,2 mlrd. lt. Lietuva viena iš pirmųjų ES parengė ir suderino su Europos Komisija 2007 - 2013 m. ES struktūrinės paramos panaudojimo strategiją. Sanglaudos skatinimo veiksmų programoje numatyta įgyvendinti tokias priemones, susijusias su socialinėmis paslaugomis: „Nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra: nestacionarių socialinių paslaugų infrastruktūros vystymas; nestacionarių socialinių paslaugų ir įstaigų tinklo plėtra. Ši priemonė įgyvendinama *regioninio planavimo principu* – sprendimus dėl finansuotųjų projektų priims Regionų plėtros tarybos, vadovaudamosi LR Vyriausybės patvirtinta tvarka.“¹⁰⁰

2007 – 2013 m. ES struktūrinių fondų paramai gauti prioritetas skiriamas nestacionarioms socialinėms paslaugoms – dienos socialinės globos centrams, savarankiško gyvenimo namams steigti. „Tikimasi, kad tai sudarys galimybes ne tik užtikrinti socialinių paslaugų poreikį, bet ir organizuoti savivaldybėse paslaugas prevencijos tikslais.“¹⁰¹ „Teikiant socialines paslaugas bus

---

⁹⁸ Ten pat.

⁹⁹ Europos Komisija patvirtino Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programas, <http://www.esparama.lt/lt/naujienos/?id=274&arc=1>

¹⁰⁰ ES struktūrinė parama 2007 - 2013 m. laikotarpiui Lietuvoje, <http://esf.socmin.lt/index.php?-959049792>

¹⁰¹ Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas 2006 – 2007, Vilnius, 2007, p. 123.

siekiami išsivysčiusių ES šalių lygio, skatinama socialinę atskirtį patiriančių asmenų integracija į visuomenę ir darbo rinką.¹⁰²

Socialinių paslaugų pirkimas. Socialinių paslaugų finansavimo tvarka savivaldybėms numato galimybę pirkti socialines paslaugas savo teritorijos gyventojams, laikantis viešuosius pirkimus reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytos tvarkos. „Paslaugų pirkimas – procesas, kurio metu yra perkamos specialiai tam tikro asmens ar asmenų grupės poreikius atitinkančios socialinės paslaugos.“¹⁰³ Savivaldybės perka socialines paslaugas iš kitų įvairių socialinių paslaugų teikėjų - apskričių bei savivaldybių įstaigų, NVO, privačių asmenų, išskyrus savo įsteigtų įstaigų ir įmonių. „Kol kas savivaldybės turėtų pirkti tik tas paslaugas, kurių pati neteikia arba teikia nepakankamai.“¹⁰⁴ Galimas ir toks variantas, kada savivaldybės įsteigta biudžetinė socialinių paslaugų įstaiga parduoda arba perka paslaugas iš kitos savivaldybės įsteigtos įstaigos. Apie pirktų paslaugų kainas savivaldybė privalo pateikti informaciją Socialinių paslaugų įstaigų priežiūros institucijai pagal SADM įsakymu patvirtintą formą. Tai ji turi padaryti per mėnesį po sutarties sudarymo su socialinių paslaugų teikėjais.

Perkant socialines paslaugas savivaldybė privalo atsižvelgti į Vyriausybės nustatytas maksimalias savivaldybių mokėjimo už socialines paslaugas ribas. Jos yra nustatomos dėl galimo rinkos monopolizavimo. *Socialinių paslaugų pirkimas apima keletą etapų:*

Visų pirma yra sudaromas savivaldybės paslaugų planas, į kurį įtraukiamos visos gyventojams reikalingos paslaugos. Jame taip pat numatomi reikalingi materialiniai ir žmogiškieji ištekliai, jis yra įvertinamas išlaidų požiūriu. Paslaugų planas remiasi socialinių paslaugų poreikių vertinimu.

Kitas etapas – tai paslaugų pirkimo plano sudarymas. „Jame tiksliai apibrėžiami klientai, jiems reikalingos paslaugos. Sudaromas marketingo planas, aptariama kainų politika, kokybės

---

¹⁰² Europos Komisija patvirtino Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų programas, http://www.nisc.lt/lt/news.php?news_id=198&start1=30

¹⁰³ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 123.

¹⁰⁴ Socialinių paslaugų finansavimo metodika, Socialinių tyrimų institutas, 2003, http://www.socmin.lt/get_file.php?file=c29jL20vbV9maWxlc93ZmlsZXMvZmlsZTEyOTcuZG9jO1NvY19wYXNsYXVnX2ZpbmFuc2F2X21ldG9kaWthXzIwMDMuZG9jOzs=

užtikrinimo būdai, apsirūpinimas personalu.¹⁰⁵ Paslaugų pirkimo plane turi būti aprašoma paslaugos teikėjo pagrindinė veikla.

Trečiasis žingsnis socialinių paslaugų pirkimo procese - paslaugų pirkimo konkurso rengimas. „Tai veikla, kai prekės (daiktai) ir paslaugos įsigijamos, pateikus teikėjams kvietimą konkuruoti dėl sutarties teikti paslaugas.“¹⁰⁶ Viešųjų pirkimų įstatymas nustato skirtingas konkurso procedūrų rūšis. Perkant socialines paslaugas galimi tokie paraiškų pateikimo variantai: atviras konkursas, ribotas konkursas, paraiškų pateikimas derybomis. Pateikiant paraišką pirmuoju būdu, „dalyvių skaičius atvirame konkurse neribojamas. Perkančioji organizacija vertina visų tiekėjų, atitinkančių minimalius kvalifikacijos reikalavimus, pasiūlymus, kurie yra pateikti pagal pirkimo dokumentuose nustatytus reikalavimus.“¹⁰⁷ Riboto konkurso sąlygomis, perkančioji organizacija – savivaldybė „skelbia apie pirkimą ir remdamasi paskelbtais kvalifikaciniais kriterijais atrenka tuos kandidatus, kurie bus kviečiami pateikti pasiūlymų.“¹⁰⁸ Kvietimai pateikti paraiškas yra siunčiami toms institucijoms, kurios buvo įvertintos kaip kompetentingos. Trečiasis paraiškų pateikimo būdas perkant socialines paslaugas yra – paraiškų pateikimas derybomis. „Jei savivaldybė pateikdama atviras ar ribotas paraiškas negavo priimtinių paraiškų, ji gali pradėti paraiškų pateikimo derybomis procesą. Reikia laikytis tam tikrų šio konkurso viešajame sektoriuje reikalavimų: apibrėžtų ir viešai žinomų paraiškos įvertinimo kriterijų, viešai paskelbtos paraiškų didžiausios vertės.“¹⁰⁹

Galiausiai, po paslaugų pirkimo konkurso yra sudaroma paslaugos teikimo sutartis tarp savivaldybės, kuri atstovauja kliento interesus ir tarp paslaugos teikėjo. „Paslaugų teikimo sutartyje svarbu numatyti paslaugų kiekybės, kokybės parametrus, detalesnius reikalavimus, nes tai apsaugo klientų teises ir užtikrina teisingą visuomenės pinigų naudojimą.“¹¹⁰ Sutartys yra standartinės ir jose numatoma šalių atsakomybė, sutarties terminai, prievolių įvykdymo užtikrinimas. (Trišalės socialinių paslaugų teikimo sutarties „Savivaldybė – Teikėjas – Gavėjas“ pavyzdys pateiktas 7 priede).

---

¹⁰⁵ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 123.

¹⁰⁶ Ten pat.

¹⁰⁷ LR Viešųjų pirkimų įstatymas, Žin., 2006 01 31, Nr. [4-102](#), str. 43. 1.

¹⁰⁸ Ten pat, str. 45. 1. 1.

¹⁰⁹ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 123.

¹¹⁰ Ten pat, p. 124.

Socialinių paslaugų įstaigų steigimas. Savivaldybėse yra *steigiamos* įvairių tipų ir įvairioms klientų grupėms skirtos *socialinių paslaugų įstaigos*. Didžioji dalis šių įstaigų – savivaldybių biudžetinės įstaigos, kurias finansuoja (išlaiko) savivaldybės. Paslaugoms skirtos lėšos skiriamos paslaugų teikėjams, kurie teikia paslaugas klientams. Socialinių paslaugų įstaigų finansavimas iš savivaldybės biudžeto lėšų „<...> iš esmės yra orientuotas ne į pačią paslaugą, o į biudžetinės įstaigos išlaikymą, investicijų jai pritraukimą, nepriklausomai nuo to, ar ši teikia kokybiškas paslaugas pagal poreikius.“¹¹¹ Biudžetinės savivaldybių ar apskričių įstaigos gauna kasmetinį finansavimą. Įsigaliojus naujam Socialinių paslaugų įstatymui, juo suvienodintos socialinių paslaugų įstaigų finansavimo sąlygos, pereinant nuo įstaigų (įmonių) finansavimo prie socialinių paslaugų finansavimo, nepriklausomai nuo įstaigų pavaldumo. Tokiu būdu formuojama mišri socialinių paslaugų rinka (kaip ir kitose Europos Sąjungos valstybėse), sudarant vienodas galimybes įvairaus pavaldumo įstaigoms, pelno siekiančioms įmonėms dalyvauti socialinių paslaugų teikime, taip sudarant sąlygas paslaugų rinkai ir konkurencijos vystymuisi.

Socialinių paslaugų kokybės kontrolė. Savivaldybė, būdama atsakinga už socialinių paslaugų teikimą gyventojams, turi užtikrinti, kad paslaugos gyventojams būtų teikiamos efektyviai ir jos būtų kokybiškos. Remiantis LR Socialinių paslaugų įstatymo 11 straipsnio 3 dalies nuostatomis, savivaldybė *kontroliuoja* jos teritorijoje *teikiamų socialinių paslaugų kokybę*. Taip pat savivaldybė turi pasirūpinti veiksmingomis priemonėmis, užtikrinančiomis paslaugos kokybę.

Paslaugos kokybę Žalimienė L. įvardina, kaip „paslaugos savybių ir požymių visumą, susijusią su jų atitikimu tam tikriems nustatytiems reikalavimams.“¹¹² Nustatyti ar paslauga yra kokybiška pakankamai sudėtinga. Dažniausiai pagrindinis kokybės matas yra vartotojo - kliento pasitenkinimas suteikta paslauga. Vartotojo lūkesčiai taip pat apibūdina paslaugos kokybę, nes svarbu, kokios paslaugos jis tikisi. Tačiau į paslaugos kokybę įeina ir kiti labai svarbūs aspektai. Paslaugos kokybė yra siejama su ištekliais, todėl užtikrinant paslaugos kokybę reikia turėti pakankamai tiek materialinių, tiek personalo išteklių. Kitas svarbus aspektas, susijęs su paslaugos kokybe, yra tas, kad paslaugos kokybė yra pasiekama tada, kai „<...> pasiekiami užsibrėžti

---

¹¹¹ Keičiasi socialinių paslaugų finansavimo metodika, [http://www.jtn.lt/Naujienos/NewsInfo.aspx?](http://www.jtn.lt/Naujienos/NewsInfo.aspx?ID=13274&lang=lt)

ID=13274&lang=lt

¹¹² Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 85.

uždaviniai, tikslas, numatyti parametrai.¹¹³ Taip pat paslauga yra traktuojama kaip kokybiška, jeigu yra pasiekiamas geriausias rezultatas už kuo mažesnes sąnaudas (pinigus). Nuo socialinių paslaugų kokybės užtikrinimo nėra atskiriama ir paslaugos technologijos kokybė: personalas, naudojama technika paslaugai teikti, metodai, kokiomis sąlygomis ir kokioje aplinkoje paslaugos yra teikiamos.

Teikiamų socialinių paslaugų kokybės kontrolė turėtų būti suprantama ne kaip vienos krypties veikla, bet kaip abipusio ryšio tarp savivaldybės ir paslaugos teikėjo nustatymas, kaip bendradarbiavimo instrumentas, kuriuo būtų siekiama efektyviausio paslaugos teikimo. Savivaldybėje turi būti nustatyta, kam ir kokiais būdais yra pavedama vykdyti paslaugų kokybės kontrolę. Ją gali vykdyti savivaldybės institucijos, įstaigos ar savivaldybės tarnautojai.

5. Tyrimas: Socialinių paslaugų administravimas Birštono savivaldybėje

Aptarus socialinių paslaugų sektoriaus administravimą teoriškai, gilesniam socialinių paslaugų administravimo suvokimui ir vertinimui savivaldos lygmenyje pasirinktas interviu su žmonėmis, dirbančiais Birštono savivaldybės socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriuje bei su socialines paslaugas teikiančios nevyriausybinių organizacijos darbuotojais. Ši tyrimo forma pasirinkta kaip priemonė įvertinti Birštono savivaldybės socialinių paslaugų administravimo lygį. Pasirinktas tyrimo metodas – pusiau struktūruotas interviu. Jis yra lankstus, nes užduodamų klausimų pobūdį ir seką pasirenka pats apklausėjas. Interviu metu galimi ir šalutiniai klausimai, kurie leidžia surinkti daugiau išsamesnės informacijos apie domėjimosi objektą. Respondentų pasirinkimą sąlygojo jų veiklos sritis ir kompetencija socialinių paslaugų srityje. (Pagrindiniai interviu klausimai pateikti 9 ir 10 prieduose).

Pagrindinis tyrimo tikslas – išsiaiškinti kaip yra administruojamos socialinės paslaugos Birštono savivaldybėje. Interviu buvo atliktas 2008 metų kovo 13 ir 14 dienomis Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriuje ir vienoje iš nevyriausybinių organizacijų - Birštono parapijos „Carite“. Buvo apklausiami savivaldybės (1 darbuotojas) ir nevyriausybinių organizacijos darbuotojai (2 darbuotojai), administruojantys bei įgyvendinantys

---

¹¹³ Ten pat, p. 86.

socialinių paslaugų teikimą Birštono savivaldybės teritorijoje. Buvo kalbėtasi su Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju Grušelioniu Antanu bei „Carito“ organizacijos koordinatorė Belickiene Stase ir savanore Šestiliene Antanina. Klausimai pašnekovams buvo užduodami atsižvelgiant į pagrindinius viešojo administravimo principus, tokius kaip veiklos organizavimas, finansiniai ir žmogiškieji resursai, organizacijos atskaitomybė, kontrolė.

Interviu metu apklausiant respondentus dėmesys buvo koncentruojamas į nevyriausybines organizacijas, teikiančias socialines paslaugas ir į savivaldybės skyriaus, atliekančio socialinių paslaugų administravimą, funkcijas, susijusias su socialinėmis paslaugomis; žmogiškuosius išteklius; statistinę informaciją, susijusią su finansavimu, gavėjų skaičiumi; respondentų vertinimus ir jų rekomendacijas efektyvesniam socialinių paslaugų administravimo įgyvendinimui. Respondentai pateikė tikslią ir išsamią informaciją apie teikiamų paslaugų rūšis, gavėjų grupes, atliekamas funkcijas, bendradarbiavimą su kitomis socialines paslaugas teikiančiomis organizacijomis bei nurodė aktualias problemas su kuriomis susiduria organizuojant socialinių paslaugų teikimą. Interviu metu surinkta informacija darbe yra apibendrinama įgyvendinimo modelių kontekste.

5.1 Socialių paslaugų sektorius Birštono savivaldybėje

Birštono savivaldybę sudaro Birštono miestas ir Birštono seniūnija. Birštonas – tai kurortinis miestelis esantis Pietų Lietuvos centre. Šis kurortas yra apsuptas miškų ir įsikūręs Nemuno kilpoje. Šalyje Birštonas žinomas kaip sanatorinio gydymo centras, kuriame kasmet gydos 4,8 - 5,0 tūkst. žmonių, o jo vardą nuo seno garsina natūralūs mineralinio vandens produktai. Birštono miesto plotas – 13 km². Kurorte gyvena virš 3000 gyventojų. Birštono seniūniją sudaro 49 kaimai, o jos centras – Birštono vienkiemio gyvenvietė. Bendras seniūnijos plotas – 111 km². Seniūnijoje gyvena 2090 gyventojai.

Socialinių paslaugų sistemos administravime orientuojamasi į socialinių paslaugų decentralizavimą bei priartinimą prie žmogaus. Pagrindinis socialinių paslaugų organizavimo ir teikimo principas yra decentralizacijos principas. „Teikiant socialines paslaugas siekiama kuo daugiau funkcijų deleguoti žemesnėms valdymo grandims, priartinant socialines paslaugas prie

žmogaus gyvenamosios vietos.¹¹⁴ Remiantis įgyvendinimo teorija, „įgyvendinimas demokratinės valdžios sistemoje paremtas visuomenės galia, patikėta politikams ir valstybės tarnautojams, - administratoriams arba specialistams.“¹¹⁵ Norint įgyvendinti socialinės apsaugos administravimą, jis yra patikimas administracinei institucijai. Tokioms institucijoms yra paskiriama vykdyti tam tikrą užduotį socialinės apsaugos sistemos valdyje. Užduotys yra deleguojamos centrinės valdžios žemesnio lygio grandims – savivaldybėms. Paprastai vietinės valdžios institucija – savivaldybė administruoja vietinės reikšmės socialinės paramos sritį.

Pagrindinė atsakomybė už socialinių paslaugų administravimą tenka Birštono savivaldybei. Pagal LR Socialinių paslaugų įstatymo 13 straipsnį, savivaldybė privalo užtikrinti socialinių paslaugų teikimą savo teritorijos gyventojams planuodama ir organizuodama socialines paslaugas. Tame pačiame įstatymo straipsnyje numatyta, kad „kiekvienos savivaldybės administracijoje turi veikti padalinys, planuojantis socialines paslaugas, administruojantis socialinių paslaugų organizavimą ir bendrųjų socialinių paslaugų bei socialinės priežiūros kokybės kontrolę.“¹¹⁶ Birštono savivaldybėje socialinių paslaugų administravimas atliekamas Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriuje. Šiame skyriuje dirba 7 darbuotojai: vedėjas, 1 vyriausias specialistas ir 5 socialiniai darbuotojai. Šio skyriaus vedėjo Grušelionio A. teigimu, „visi šiame skyriuje dirbantys asmenys - turintys gerą profesinį pasirengimą, išmanantys socialinio darbo praktiką bei atsidavę darbui asmenys.“¹¹⁷

Šiuo metu Birštono savivaldybės teritorijoje veikia tokios socialines paslaugas teikiančios įstaigos: Nemajūnų dienos centras; Birštono savivaldybės neįgaliųjų draugija; Birštono parapijos „Caritas“ bei kiti fiziniai bei juridiniai asmenys, teikiantys socialines paslaugas: batsiuovys, skalbykla (5 priedas), kirpėjas, redakcija (6 priedas), privatūs senelių namai.

Pašnekovas, paprašytas išskirti pagrindines socialinių paslaugų gavėjų Birštono savivaldybėje grupes, išvardija 3. „Visų pirma tai senyvo amžiaus žmonės, neįgalieji ir socialinės rizikos šeimos.“¹¹⁸ Taip pat Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjas pateikia

---

¹¹⁴ LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas, Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo, Žin., 2006 04 05, Nr. A1 – 93, str. 3.

¹¹⁵ Lane J. E., Viešasis sektorius, Vilnius, 2001, p. 161.

¹¹⁶ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 13. 8.

¹¹⁷ Grušelionis A., Interviu medžiaga su Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju, Lodaitė L., 2008 03 13.

¹¹⁸ Ten pat.

statistinę informaciją apie gavėjų skaičių ir gaunamas paslaugų rūšis, kuri pateikta 3 lentelėje. Iš pateiktos informacijos matyti, kad padidėjo pirties bei skalbimo paslaugas, aprūpinimo drabužiais bei avalyne gaunančių asmenų skaičius. Tam įtakos turėjo nevyriausybinių organizacijų „Caritas“ ir Neįgaliųjų draugijos veikla: organizacija „Caritas“ labdaros būdu labiausiai pažeidžiamų bendruomenės socialinių grupių atstovams dalijo drabužius, avalynę, Neįgaliųjų draugija ėmė teikti skalbimo ir prausimosi paslaugas, be to pastaroji organizacija neįgaliesiems ėmė teikti reabilitacijos paslaugas (mankšta, darbo terapija). Neįgaliųjų draugijai gavus mažiau lėšų iš valstybės biudžeto, 2007 metais mažiau suteikta kirpimo paslaugų. 2007 metais keičiantis finansavimo šaltiniams dėl lėšų, skirtų būsto ir aplinkos pritaikymo paslaugoms teikti skyrimo, pagal neįgaliųjų poreikius nebuvo pritaikytas nei vienas būstas ar aplinka.

3 LENTELĖ. Birštono savivaldybėje teikiamų socialinių paslaugų rūšys ir gavėjų skaičius

NR.	Paslaugos pavadinimas	2007	2006	2005
1.	Asmeninės higienos (pirties, skalbimo) paslaugos	733	553	500
2.	Transporto paslaugos	19	34	29
3.	Batsiuvio paslaugos	0	240	230
4.	Kirpimo paslaugos	25	390	330
5.	Pagalba į namus	87	82	60
6.	Socialinių įgūdžių ugdymas	53	53	0
7.	Maitinimo organizavimas	7	5	0
8.	Tarpininkavimas ir atstovavimas	72	27	22
9.	Informavimas ir konsultavimas	1488	1043	1023
10.	Aprūpinimas būtiniaisiais daiktais (drabužiai, avalynė)	97	60	50
11.	Aprūpinimas techninės pagalbos priemonėmis	49	20	38
12.	Būsto ir aplinkos pritaikymas	0	3	3
13.	Reabilitacinės paslaugos	42	Neteikta	Neteikta
14.	Ilgalaikės/trumpalaikės socialinės globos paslaugos	9(7/2)	3	6
15.	Spaudos leidinio „Birštono versmės“ prenumerata	300	300	150
16.	Spaudos leidinio „Černobylietis“ prenumerata	8	8	7

17.	Vasaros stovyklos paslaugos vaikams	30	30	30
18.	Maisto produktų iš intervencinių atsargų teikimas	1806	3250	Neteikta

Šaltinis: Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjo metinė 2007 m. ataskaita, 2008 01 31, Nr. SDP – 60.

Administruodama socialines paslaugas Birštono savivaldybė bendradarbiauja su nevyriausybinėmis organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis. Interviu metu Grušelionis A. pabrėžia, kad „teikiant socialines paslaugas labai prisideda nevyriausybiniis sektorius, kuris teikia didžiąją dalį socialinių paslaugų.“¹¹⁹ „Su nevyriausybinėmis organizacijomis, religinėmis bendruomenėmis ir fiziniiais bei juridiniais asmenimis, teikiančiais socialines paslaugas, savivaldybė konkurso būdu arba be jo gali sudaryti dvišalę sutartį dėl socialinių paslaugų teikimo sąlygų, kontrolės ir finansavimo. Organizacijos, sudariusios su savivaldybe dvišalę sutartį dėl socialinių paslaugų teikimo sąlygų bei kontrolės ir finansavimo, kasmet atsiskaito savivaldybei už skirtų lėšų panaudojimą.“¹²⁰ Svarbu pabrėžti, kad nereikia painioti dviejų sąvokų – tai paslaugų pirkimo ir finansavimo. Savivaldybė gali pirkti ir finansuoti teikiamas paslaugas - pirkdama iš organizacijos paslaugas arba skirdama subsidijas, kaip paramą tų paslaugų teikimui. Birštono savivaldybės atveju, NVO teikiamoms socialinėms paslaugoms savivaldybė skiria lėšas (4 priedas), o iš juridinių bei fizinių asmenų paslaugos yra perkamos, remiantis LR Viešųjų pirkimų įstatymu arba be konkurso sudaromos sutartys. Skyriaus vedėjas išvelgia galinčių teikti socialines paslaugas organizacijų ar įmonių konkurencijos nebuvimo problemą, nes konkurencija leistų pasirinkti geriausią socialinių paslaugų teikėją.

Į bendrą Birštono socialinių paslaugų teikimo sistemą yra integruojamas ir privatus sektorius. „Rinkos sektoriaus dalyvavimas paslaugų teikime atsiranda esant galimybėms uždirbti iš paslaugų teikimo toms klientų grupėms, kurios negauna reikalingų paslaugų jiems priimtinomis sąlygomis iš valdžios ar NVO.“¹²¹ Pelno siekiančios – privačios organizacijos tampa lygiaverčiais partneriais, turinčiais vienodas teises ir galimybes. Tai skatina pasiūlos įvairovę klientams (vartotojams), konkurencija tarp paslaugų teikėjų leidžia mažinti paslaugų kainas.

Privataus kapitalo teikiamos socialinės paslaugos Birštono mieste yra skirtos pagyvenusiems, neįgaliems žmonėms. Lietuvoje veikia beveik 100 valstybinių ir viešųjų senelių

¹¹⁹ Ten pat.

¹²⁰ Viešojo sektoriaus institucijų administravimas, LTU, Vilnius, 2002, p. 241.

¹²¹ Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika, VU, 2006, L. Žalimienė, „Nauji iššūkiai socialinių paslaugų plėtrai – mišrios socialinių paslaugų rinkos kūrimas“, 139 psl.

globos namų, tačiau gyvenimo sąlygos juose ir paslaugų spektras pritaikyti tenkinti tik būtinausiems pagyvenusių žmonių poreikiams. „Senjorų rezidencija“ - tai senjorų miestelis Birštone, esantis pušyne ant stataus Nemuno skardžio. Tai pirmoji Lietuvoje ir Baltijos šalyse aukščiausio lygio privati paslaugų ir patarnavimų infrastruktūra vyresnio amžiaus žmonėms – tai privatūs senelių namai. „Rezidencijos misija – pilnavertis, kokybiškas, aktyvus, saugus senjorų gyvenimas pagal jų poreikius, pomėgius, interesus.“¹²² Rezidencijoje siūlomos paslaugos padeda gerinti gyvenimo kokybę: tai – įvairios specialistų rekomenduotos sveikatos stiprinimo procedūros, reabilitacija, poilsis, atgaiva lankantis kultūros, sporto renginiuose, teatruose, koncertuose, išvykose, užimtumas, atsižvelgiant į pomėgius bei poreikius, patogi butis, tinkama mityba ir saugumas.

„Senjorų rezidencijos“ įkūrėjai – Gruodis V. G. ir Kontrauskas V. Į šį projektą buvo investuota 55 mln. privataus kapitalo. „Vieno iš „Senjorų rezidencijos“ įkūrėjų, V. Kontrausko nuomone, vyresnis žmogus ypač brangina ramybę ir gryną orą, todėl ramus ir ekologiškas, apsuptas miškų ir vandens Birštono kurortas – geriausia vieta šiam senjorų miesteliui.“¹²³ „Savo pavyzdžiu sieksime pakeisti mūsų visuomenėje įsigalėjusį neigiamą požiūrį į globos įstaigas, skirtas seniems žmonėms.“¹²⁴

„Senjorų rezidencijoje“ teikiamos tokios paslaugos, kaip ir kitų Vakarų šalių aukščiausio lygio senjorų globos įstaigose. Kadangi tai komercinis projektas, finansuojamas privačių asmenų lėšomis, kainos atitinka suteiktų paslaugų lygį ir yra orientuotos į aukštesnes nei vidutinės pajamas gaunančius žmones.

„Rezidencijos gyventojų sveikata bei gera nuotaika rūpinasi kvalifikuoti medikai, socialiniai darbuotojai ir kitas aptarnaujantis personalas, kurį nuolat konsultuoja aukštos kvalifikacijos ekspertai iš Vokietijos ir Ispanijos. Darbuotojų kvalifikacijai kelti parengtos ir specialios mokymų programos, kurioms įgyvendinti per artimiausius dvejus metus planuojama skirti daugiau nei 900 tūkst. litų. Dalį mokymams numatomų lėšų padengs Europos socialinis

---

¹²² Senjorų rezidencija, http://www.senjorurezidencija.com/index.php/apie_mus/imone/61

¹²³ Senjorų rezidencija, <http://www.birstonas.lt/?id=166>

¹²⁴ Birštono „Karališkoji rezidencija“ keis visuomenės požiūrį į namus senjorams, <http://verslas.banga.lt/lt/spaudai.full/46544bff3e616>

fondas pagal 2004 - 2006 m. BPD II prioriteto „Žmogiškųjų išteklių plėtra“ 2.2. priemonę „Darbo jėgos kompetencijos ir gebėjimų pritaikyti prie pokyčių ugdymas“.¹²⁵

Birštono seniūnija. Birštono seniūnija yra Birštono savivaldybės administracijos struktūrinis padalinys, aptarnaujantis jai priskirtus kaimus - iš viso 49. Seniūnijos administracinis pastatas yra Birštono vienkiamio gyvenvietėje. Seniūnija yra išlaikoma iš savivaldybės biudžeto, tiesiogiai pavaldi ir atskaitinga savivaldybės administracijos direktoriui. Seniūnijai vadovauja seniūnas, kurį konkurso būdu skiria ir atleidžia savivaldybės administracijos direktorius, vadovaudamasis Valstybės tarnybos įstatymu. Birštono seniūnijoje dirba 2 socialiniai darbuotojai.

---

¹²⁵ Birštono „Karališkoji rezidencija“ svetainė atveria duris senjorams, <http://www.biznews.lt/?psl=naujiena&id=8811>

Birštono seniūnijos funkcijos yra numatytos Birštono seniūnijos nuostatuose. Socialinėje srityje Birštono seniūnija „prireikus įvertina atskirų šeimų (asmenų) gyvenimo sąlygas ir pateikia Savivaldybės administracijai siūlymus dėl socialinės paramos toms šeimoms (asmenims) reikalingumo bei paramos būdų.“¹²⁶ Birštono seniūnijos socialiniai darbuotojai organizuoja, teikia ir koordinuoja socialines paslaugas jai priklausančioje teritorijoje. Todėl norint gauti socialines paslaugas reikia kreiptis į seniūnijos socialinį darbuotoją pagal gyvenamą vietą. Išskiriamos tokios pagrindinės Birštono seniūnijos socialinių darbuotojų funkcijos socialinių paslaugų srityje: Kaupia, sistemina ir analizuoja informaciją apie seniūnijos teritorijoje gyvenančius asmenis, kuriems reikalinga socialinė parama ir nustato socialinių paslaugų poreikį; lankosi dėl senatvės ar ligos neįgalių žmonių šeimose, ieško jų problemų sprendimo būdų; renka informaciją apie gyventojų poreikius dėl socialinių paslaugų namuose teikimo, būsto ir aplinkos pritaikymo; tiria buitines gyvenimo sąlygas ir įvertina socialinę padėtį, teikia konsultacijas, tvarko reikalingus dokumentus; organizuoja stacionarines socialines paslaugas; ruošia dokumentus dėl specialiųjų poreikių lygio nustatymo bei tenkinimo; teikia pasiūlymus Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriui dėl socialinių paslaugų sistemos plėtros, paslaugų kokybės gerinimo.

Birštono seniūnijos socialiniai darbuotojai, atlikdami savo funkcijas, vadovaujasi LR įstatymais bei Birštono savivaldybės patvirtintais Tarybos sprendimais.

Birštono seniūnijos gyventojai labiau linkę naudotis pasyvia parama – tai yra pašalpomis, o dėl socialinių paslaugų yra kreipiamasi retai. Dažniausiai seniūnijos gyventojams yra suteikiama informavimo ir konsultavimo socialinės paramos klausimais paslauga, o pavyzdžiui dėl tokių socialinių paslaugų kaip lankomosios priežiūros, maitinimo organizavimo ar pagalbos namuose šiais metais seniūnija dar nesulaukė nei vieno prašymo. Sociokultūrinės paslaugos seniūnijoje yra gan populiarios, veikia 3 saviveiklos kolektyvai: vyrų ir moterų ansambliai bei kaimo teatras, žmonės aktyviai ir noriai dalyvauja organizuojamuose renginiuose.

---

¹²⁶ Birštono savivaldybės Birštono seniūnijos nuostatai, 2004 06 21, Nr. AP - 26, str. III. 12.

5. 2 Birštono savivaldybės funkcijos administruojant socialines paslaugas

Socialinių paslaugų planavimas. Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjas Grušelionis A. teigia, kad „socialinių paslaugų administravimas Birštono savivaldybėje remiasi visų pirma LR Konstitucija ir kitais įstatymais, kuriais vadovaujantis savivaldybė turi teisę laisvai ir savarankiškai tvarkytis.“¹²⁷ Birštono miesto savivaldybė, būdama valstybės teritorijos administraciniu vienetu, vykdo jai įstatymais numatytas funkcijas. LR Vietos savivaldos įstatyme viena iš ribotai savarankiškų (priskirtų) savivaldybių funkcijų yra *socialinių paslaugų planavimas*. Socialinių paslaugų planavimo funkcija numatyta ir LR Socialinių paslaugų įstatyme. Atlikdama šią funkciją, Birštono savivaldybė atsižvelgia į vietos sąlygas ir aplinkybes. Pašnekovas pabrėžia, kad „kiekvienoje savivaldybėje susiklosčiusi skirtinga socialinių paslaugų teikimo praktika, vyrauja skirtingos paslaugų rūšys, skiriasi teikiamų paslaugų apimtys, gavėjų skaičius, apmokėjimo už paslaugas ir finansavimo dydžiai.“¹²⁸ Todėl Birštono savivaldybėje teikiamų socialinių paslaugų administravimo lygis skiriasi nuo kitų savivaldybių. Pasak Grušelionio A., lyginant su kitomis savivaldybėmis, situacija Birštono savivaldybėje nėra labai gera, tačiau viliamasi, kad po 2007 metais Nemajūnų dienos centro įkūrimo, situacija pagerės, nes daugelyje savivaldybių veikia Socialinių paslaugų ir dienos centrai, ko nebuvo Birštono savivaldybėje.

„Socialinės paslaugos turi būti planuojamos, įvertinant bendruomenės narių poreikius ir apsibrėžiant socialinių paslaugų teikimo prioritetus.“¹²⁹ Birštono savivaldybė planuodama socialines paslaugas „vertina ir analizuoja gyventojų socialinių paslaugų poreikius; pagal gyventojų poreikius prognozuoja ir nustato socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis; vertina ir nustato socialinių paslaugų finansavimo poreikį.“¹³⁰ Remiantis Vyriausybės patvirtinta Socialinių paslaugų planavimo metodika, savivaldybės administracijos padalinio, atsakingo už socialinių paslaugų planavimą ir jų organizavimo administravimą darbuotojai, norėdami nustatyti socialinių paslaugų teikimo mastą ir rūšis pagal gyventojų poreikius, kasmet sudaro ir tvirtina socialinių paslaugų planą. „Socialinių paslaugų planavimo metodika nustato socialinių paslaugų planavimo

---

¹²⁷ Grušelionis A., Interviu medžiaga su Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju, Lodaitė L., 2008 03 13.

¹²⁸ Ten pat.

¹²⁹ LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas, Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo, Žin., 2006 04 05, Nr. A1 – 93, str. 3.

¹³⁰ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 13. 2.

savivaldybėje principus, socialinių paslaugų planavimo subjektus, socialinių paslaugų plano projekto rengimo tvarką, plano struktūrą ir turinį, plano projekto svarstymo, derinimo ir įgyvendinimo tvarką.¹³¹ Socialinių paslaugų planas savivaldybei leidžia tiksliau ir nuosekliau identifikuoti socialines problemas ir siekti ekonominės ir socialinės plėtros tikslų. Taigi, savivaldybė privalo vadovautis šia metodika. Įgyvendinimo teorijos viename iš teiginių sakoma, kad „visiška įgyvendintojų autonomija reikštų visišką jų elgesio nevaržomumą, taip būtų paneigta esminė santykių tarp piliečių ir įgyvendintojų atskaitomybės prigimtis. Kita vertus, per daug apribojimų kaip nepasitikėjimo įgyvendintojais išraiška sumažintų sėkmingo įgyvendinimo galimybę, kadangi neįmanoma kartą ir visiems laikams nustatyti detalų planą, pagal kurį tikslai turi būti įgyvendinami.“¹³²

Socialinių paslaugų organizavimas. Kita svarbi Birštono savivaldybės funkcija – *organizuoti socialines paslaugas*. Birštono savivaldybė, organizuodama socialines paslaugas savo teritorijos gyventojams, įstatymo nustatyta tvarka privalo organizuoti asmens (šeimos) *socialinių paslaugų poreikio nustatymą*, pagal kurį skiria socialines paslaugas asmeniui (šeimai). Grušelionis A., kalbėdamas apie socialinių paslaugų poreikio nustatymą, cituoja LR Socialinių paslaugų įstatymą: „Asmens socialinių paslaugų poreikis nustatomas individualiai pagal asmens nesavarankiškumą bei galimybes savarankiškumą ugdyti ar kompensuoti asmens interesus ir poreikius atitinkančiomis socialinėmis paslaugomis.“¹³³

Socialinių paslaugų poreikį nustato Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus ar seniūnijos socialinis darbuotojas. Socialinis darbuotojas, įvertinęs asmens (šeimos) poreikį socialinėms paslaugoms (užpildęs visus reikiamus dokumentus), dokumentus su išvadamis pateikia Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjui, kuris priima sprendimą dėl socialinių paslaugų, išskyrus ilgalaike socialinę globą senyvo amžiaus asmenims bei asmenims su negalia, skyrimo. Kiekvieno besikreipiančio dėl socialinių paslaugų gavimo asmens atžvilgiu Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriuje užvedama asmens (šeimos) byla (registracijos kortelė), kurioje kaupiama visa informacija, susijusi su asmens (šeimos) socialinių paslaugų poreikio tenkinimu.

---

¹³¹ LR Vyriausybės nutarimas, Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo, 2006 11 15, Nr. 1132, Žin., 2007 10 14, Nr. 106 – 4342, str. I. 1.

¹³² Lane J. E., Viešasis sektorius, Vilnius, 2001, p. 162.

¹³³ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 16. 1.

Įstatymais numatyta, kad asmenys, norintys gauti socialines paslaugas privalo raštišku prašymu kreiptis į savo gyvenamosios vietos savivaldybę ar seniūniją. Dėl bendrųjų socialinių paslaugų (informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo, atstovavimo, sociokultūrinių paslaugų ir kt.) gavimo raštiškas prašymas nebūtinai. Dėl bendrųjų socialinių paslaugų, kurių skyrimo duomenys vedami į Socialinės paramos informacinės sistemos duomenų bazę (asmens higienos ir priežiūros, maitinimo organizavimo, transporto paslaugų ir kt.), turi būti pateiktas prašymas - paraiška socialinėms paslaugoms gauti. Pašnekovo teigimu, „kreiptis dėl socialinių paslaugų gali ne tik pats asmuo, tačiau prašymą gali pateikti ir bendruomenės nariai ar kiti suinteresuoti asmenys, bet jie privalo nurodyti priežastį, dėl kurios asmuo negali to padaryti pats. Tačiau į Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyrių dėl socialinių paslaugų gavimo dažniausiai kreipiasi patys asmenys.“¹³⁴ LR Socialinių paslaugų įstatyme taip pat numatyta, kad įvairių institucijų, tokių kaip Švietimo ir ugdymo, sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų įstaigų, policijos ir kitų institucijų darbuotojai, turintys duomenų apie socialinių paslaugų asmeniui ar šeimai reikalingumą, privalo apie tai nedelsdami informuoti savivaldybę.

Į socialinių paslaugų organizavimo funkciją įeina ir *mokėjimo už socialines paslaugas dydžio nustatymas bei finansinių galimybių mokėti už socialines paslaugas vertinimas*. Mokėjimo už socialines paslaugas dydį nustato Birštono savivaldybė, vadovaudamasi Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašu. (Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas yra pateiktas 8 priede). Taigi, priimdama sprendimą dėl paslaugų kainos, savivaldybė vadovaujasi nacionalinio lygmens teisės aktais. Nors įstatymai ir numato socialinių paslaugų gavėjams mokėjimą už jas, tačiau dauguma Birštono gyventojų, gaunančių socialines paslaugas, jas gauna nemokamai, nes jas finansuoja savivaldybė. Birštono savivaldybėje socialinių paslaugų teikimas finansuojamas iš tokių finansinių šaltinių: savivaldybės biudžeto lėšų ir valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų savivaldybių biudžetams bei iš ES struktūrinių fondų. Kiekvienais metais Birštono savivaldybės biudžete yra numatomos lėšos, reikalingos socialinių paslaugų teikimui. Birštono savivaldybės 2008 metų biudžeto išlaidų pagal programas suvestinėje (3 priedas) nurodoma, kad Birštono savivaldybės biudžete socialinėms paslaugoms numatyta skirti 1047,20 tūkstančių litų. Kiek lėšų planuojama socialinėms paslaugoms finansuoti numatoma Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus sudarytame socialinių paslaugų plane. Iš

---

¹³⁴ Grušelionis A., Interviu medžiaga su Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju, Lodaitė L., 2008 03 13.

valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, skirtų Birštono mieste teikiamoms socialinėms paslaugoms, šiais metais skirta 875,70 tūkstančių litų (3 priedas).

Socialinių paslaugų įstaigų steigimas ir jų išlaikymas. Vienas iš įgyvendinimo modelių „Iš apačios į viršų“ „<...> pabrėžia tą faktą, jog žemutinės grandies vykdytojai, įgyvendindami tam tikrą politiką, turi gana plačią nuožiūros laisvę.“¹³⁵ Prie savarankiškų savivaldybės funkcijų, kurios reglamentuotos LR Vietos savivaldos įstatyme, priskiriama *socialinių paslaugų įstaigų steigimas ir jų išlaikymas*. „Įgyvendindamos šias funkcijas, savivaldybės turi sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo bei įgyvendinimo laisvę ir yra atsakingos už šių funkcijų atlikimą.“¹³⁶ „Politinės programos, įstatymai, potvarkiai ir procedūros neišvengiamai palieka tam tikrą laisvę jiems interpretuoti.“¹³⁷ Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjo nuomone, „nuožiūros laisvė, įgyvendinant įstatymus, puiki galimybė pasirinkti vieną iš geriausių alternatyvų ir priimti tinkamą sprendimą įgyvendinant socialinių paslaugų administravimą Birštono savivaldybėje, nes tuomet valstybės tarnautojas nėra įspraudžiamas į griežtus įstatymo rėmus.“¹³⁸ Įgyvendinimo teorijoje teigiama, kad „nesuteikus veiksmų laisvės, įgyvendintojai negali panaudoti savo sugebėjimo vertinti, kokios priemonės geriausiai tinka tikslams įgyvendinti, ir prisitaikyti prie aplinkos reikalavimų, užtikrinančių lankstumą.“¹³⁹

LR Socialinių paslaugų įstatymas numato, kad savivaldybė steigia, reorganizuoja ir likviduoja socialinių paslaugų įstaigas bei užtikrina jų funkcionavimą. Pašnekovas džiaugiasi, kad praeitais metais Birštono savivaldybė įsteigė biudžetinę socialines paslaugas teikiančią įstaigą – Nemajūnų dienos centrą, kuris įsikūręs Geležūnų kaime. Dienos centras yra juridinis asmuo, turintis ūkinį, finansinį, organizacinį ir teisinį savarankiškumą. Jis veikia socialinėje srityje ir yra sudėtinė socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros ir ugdymo sistemos grandis. Centras labai prisideda prie efektyvesnio socialinių paslaugų administravimo. Taip pat dienos centras didina socialiai pažeidžiamų asmenų, šeimų galimybes savarankiškai integruotis į bendruomenę, mažina skurdą ir socialinę atskirtį.

---

¹³⁵ Parsons W., Viešoji politika, Vilnius, 2001, p. 419.

¹³⁶ LR Vietos savivaldos įstatymas, Žin., 2000 10 27, Nr. 91 – 2832, str. 6. 6.

¹³⁷ Parsons W., Viešoji politika, Vilnius, 2001, p. 419.

¹³⁸ Grušelionis A., Interviu medžiaga su Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju, Lodaitė L., 2008 03 13.

¹³⁹ Lane J. E., Viešasis sektorius, Vilnius, 2001, p. 162.

Nemajūnų dienos centro pagrindiniai tikslai yra: „teikti socialines, kultūrinės, maitinimo paslaugas įvairioms Birštono savivaldybės gyventojų socialinėms grupėms; didinti Birštono savivaldybės kaimo bendruomenės narių galimybę gyventi žmogaus orumo nežeminančiomis sąlygomis.“¹⁴⁰ Vykdydamas savo veiklą dienos centras kaupia duomenis apie socialinių ir kitokių paslaugų poreikį, socialinių paslaugų gavėjus, įvertina atskirų asmenų, socialinių grupių, kaimo bendruomenės socialinius poreikius; tenkina savivaldybės bendruomenės narių poreikius socialinėms, kultūrinėms, maitinimo paslaugoms.

Nors iš pateiktos 4 lentelės matyti, kad Nemajūnų dienos centro nuostatai numato įvairias teiktinas paslaugas, tačiau kol kas centras teikia tik sociokultūrinės paslaugas.

4 LENTELE.

Nemajūnų dienos centro veikla

1.	Socialinio darbo veikla, nesusijusi su apgyvendinimu;
2.	Vaikų ir senelių priežiūra dieną;
3.	Našlaičių priežiūra;
4.	Keleivių vežimo transportas;
5.	Krovinių vežimas specialiuoju transportu;
6.	Meninė ir literatūrinė kūryba ir interpretacija;
7.	Sportinė veikla;
8.	Poilsio organizavimo veikla;
9.	Nekilnojamojo turto priklausančio nuosavybės teise išnuomojimas;
10.	Megztų (trikotažinių) ir nertų gaminių bei dirbinių gamyba;
11.	Valgyklos ir paruoštų valgių tiekimas.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis Nemajūnų dienos centro veiklos nuostatais.

Birštono savivaldybė, būdama dienos centro steigėja, organizuoja socialinių - ekonominių programų finansavimą ir užtikrina programų vykdymo ir paskirtų asignavimų naudojimo efektyvumą ir rezultatyvumą. Birštono savivaldybės administracija Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai pateikė projektą „Nemajūnų dienos centro infrastruktūros plėtros II etapas“, kuriam 2008 metais pagal Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programos projektų atrankos konkurso rezultatus numatoma skirti 370 tūkst.lt.

¹⁴⁰ Nemajūnų dienos centro nuostatai, str. III. 10, <http://www.birstonas.lt/getfile.php?id=FalRawqgdNktXtSGREffuuONhaWXVi>

id=FalRawqgdNktXtSGREffuuONhaWXVi

Socialinių paslaugų kokybės kontrolė. Birštono savivaldybė, organizuodama socialinių paslaugų teikimą, privalo *užtikrinti* jos teritorijoje teikiamų bendrųjų *socialinių paslaugų ir socialinės priežiūros kokybę* - tai yra dar viena jos funkcija administruojant socialinių paslaugų sektorių. Pagrindinis kokybės įvertinimo matas – tai asmens, gavusio socialines paslaugas, patenkinimas. „Kokybė – tai paslaugos savybių visuma, leidžianti tenkinti išreikštus ar numanomus klientų norus.“¹⁴¹ Taip pat paslaugų kokybė priklauso ir nuo paslaugų teikėjo – personalo, aplinkos, naudojamų technikos priemonių. Todėl ne tik Birštono savivaldybės, bet ir paslaugos tiekėjo abipusis ryšys yra labai svarbus užtikrinant paslaugos kokybę. Sutartys dėl socialinių paslaugų teikimo yra parengtos taip, kad skatintų bendradarbiavimą tarp savivaldybės ir paslaugos teikėjo. Sutartyse yra nustatyta, kokią statistinę informaciją (ekonominę, socialinę ir kt.) ir kas kiek laiko apie socialinės paslaugos teikimą teikėjas įsipareigoja pateikti savivaldybei. Savivaldybė, nuolat gaudama tokią statistinę informaciją, ją įvertina ir esant bent menkiausiems požymiams apie suprastėjusią teikiamos paslaugos kokybę, iš karto ima spęsti kylančias problemas.

Išanalizavus Birštono savivaldybės socialinių paslaugų administravimą, galima teigti, kad taikant įgyvendinimo modelių teoriją persipina kelių modelių „Iš viršaus į apačią“ ir „Iš apačios į viršų“ bruožai. Abiejuose modeliuose santykis tarp politikos formuotojų ir politikos rezultatų įgyvendintojų skiriasi. „Iš viršaus į apačią“ modelis akcentuoja įgyvendinimą remiantis visišku paklusimu ir kontrole, tačiau LR Vietos savivaldos įstatyme numatyta, kad savivaldybės nėra pavaldžios valstybės institucijoms, o savivaldybės administracijos valstybės tarnautojai atskaitingi savivaldybės administracijos direktoriui. Tačiau kitą šio modelio aspektą, susijusį su politikos tikslų įgyvendinimu, nagrinėjant Birštono savivaldybės atvejį, būtų galima pritaikyti. Centrinės valdžios nustatytus socialinės politikos tikslus ir priimtus įstatymus savivaldybė privalo įgyvendinti. Birštono savivaldybė – kaip socialinės politikos įgyvendintoja savivaldos lygmenyje, siekia valdžios nustatytų tikslų bei remiasi visoje šalyje vyraujančiomis taisyklėmis – įstatymine baze. Įgyvendinimo teorijoje įgyvendinimo procese, siekiant bendrų tikslų, dalyvauja įvairūs veikėjai, todėl savivaldybė, organizuodama socialinių paslaugų teikimą, bendradarbiauja su nevyriausybiniais, privačiais sektoriumi.

Kito įgyvendinimo modelio „Iš apačios į viršų“ šalininkai akcentuoja gana plačią politikos įgyvendintojų nuožiūros laisvę, todėl Birštono savivaldybė, remiantis įstatymais, tvarkosi laisvai

---

¹⁴¹ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 85.

ir savarankiškai. Pagal įgyvendinimo modelio teoriją, Birštono savivaldybei suteikiama teisė „<...> neribojant laiko, nelimituojant materialinių išteklių iškeltai problemai spręsti ir nustatčius nedviprasmiškus bendrus tikslus bei visišką politinį siekiamos konkrečios politikos priimtinumą <...>“¹⁴² atlikti savo funkcijas, susijusias su socialinių paslaugų administravimu.

5.3 NVO sektoriaus teikiamos socialinės paslaugos Birštono savivaldybėje

Viešasis sektorius nėra vienintelis socialinių paslaugų teikėjas. Savivaldybei vienai be pagalbos būtų sunku spręsti gyventojų socialines problemas, todėl teikiant socialines paslaugas yra bendradarbiaujama su nevyriausybinėmis organizacijomis. Demokratinėse valstybėse ypač pabrėžiama valdžios ir ne pelno sektoriaus bendradarbiavimo svarba. Tai yra todėl, kad nepelno sektorius padeda įgyvendinti valdžios politiką vienoje ar kitoje srityje, o valdžios finansavimas nevyriausybinėms organizacijoms yra labai svarbus jų veiklos įgyvendinimui. Atsižvelgiant į dydį ir finansines galimybes, nevyriausybiniis sektorius yra daug mažesnis negu valstybinis, tačiau daugelyje šalių labai dažnai valdžia deleguoja NVO atsakomybę teikti tam tikras paslaugas.

Didėjant nevyriausybinių organizacijų skaičiui, vis didesnę dėmesį joms skiria valstybė. Valstybės parama NVO pasireiškia tiek tiesioginiu, tiek ir netiesioginiu būdu. Valstybės tiesioginė parama yra teikiant finansinę ir materialinę paramą, o netiesioginė parama yra tada, kai valstybė sudaro palankią teisinę aplinką NVO sektoriaus veiklos įgyvendinimui.

Birštono savivaldybėje veikia nemažai nevyriausybinių organizacijų: Birštono miesto bendruomenės centras; Katalikiška moterų ir mergaičių organizacija „Vilties tiltas“; Birštono medžiotojų klubas; Lietuvos bibliotekininkų draugijos Birštono skyrius; Birštono golfo klubas; Birštono miesto kultūros rėmimo fondas; Birštono miesto vandens turizmo klubas „6x2“; Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugijos Birštono miesto komitetas; Lietuvos pensininkų sąjungos „Bočiai“; Lietuvos šaulių sąjungos Kauno apskrities Vytauto Didžiojo šaulių 2-osios rinktinės Birštono šaulių 2-as atskirasis būrys; Jaunieji šauliukai; Birštono sveikos gyvensenos klubas „Šilagėlė“; Lietuvos neįgaliųjų draugijos Birštono miesto skyrius; Birštono parapijos „Caritas“; Birštono A.Mikėno ėjimo klubas; Birštono seniūnijos moterų klubas „Saulėgraža“; Onkologinių ligonių klubas „Viltis gyventi“; Birštono miesto verslininkų asociacija; Tulpės sanatorijos

---

¹⁴² Lane J. E., Viešasis sektorius, Vilnius, 2001, p. 149.

profsąjunga; Rytų Europos egzistencinės terapijos asociacija; Prienų – Birštono diabetikų klubas „Versmė“; Jaunieji socialdemokratai.

Daugiausiai NVO sektoriaus veikla Birštono savivaldybėje orientuota į gyventojų užimtumą, laisvalaikį ir švietimą. Nevyriausybių organizacijų, teikiančių socialines paslaugas nėra gausu. Matydama NVO sektoriaus plėtrą ir svarbą mažai Birštono savivaldybės bendruomenei, Birštono miesto savivaldybė labai prisideda prie šio sektoriaus plėtros ir skatinimo, teikdama nevyriausybiniams organizacijoms pagalbą. „NVO rėmimas, skirtingai nuo paslaugų pirkimo, yra pagalba ištekliais ir mokymu (patalpų nuomos apmokėjimas, dalies personalo išlaikymas, įrangos suteikimas).“¹⁴³ 2007 metų liepos mėnesį Birštono miesto savivaldybė skyrė naują pastatą pačioms didžiausioms Birštone veikiančioms nevyriausybiniams organizacijoms. Kiekviena nevyriausybinių organizacija gavo po atskirą patalpą. Kadangi miesto savivaldybė pilnai išlaiko šį pastatą iš savivaldybės biudžeto lėšų, tai nei vienai tame pastate įsikūrusiai organizacijai už patalpas ar šildymą mokėti nereikia. Kiekvienais metais, kad paremti NVO sektorių, miesto savivaldybė skiria tam tikrą sumą pinigų iš biudžeto.

Birštono parapijos „Caritas“. Viena iš nevyriausybinių organizacijų, kurioje buvo atliekamas kokybinis tyrimas - interviu – tai Birštono parapijos „Caritas“. „Caritas“ įkurtas 1989 m. ir yra Lietuvos „Carito“ padalinys, pavaldus Kaišiadorių vyskupijos „Carito“ pirmininkui. Tai buvo pirmoji visuomeninė organizacija Birštone. Birštono parapijos „Carito“ pirmininkas – dekanas mons. Danilevičius Jonas. Norint detaliau išsiaiškinti apie šios organizacijos teikiamas paslaugas, buvo apklausiamos šios organizacijos narės: „Caritas“ organizacijos koordinatore Belickienė Stasė ir savanorė Šestilienė Antanina.

„Caritas“ organizacijos šūkis - „Kilti ir kelti“. Interviu metu apklausiamos moterys išskyrė tokius Birštono parapijos „Caritas“ organizacijos tikslus:

- Padėti vargstantiems, kenčiantiems materialinį ir dvasinį skurdą;
- Vienyti miesto bendruomenę, ugdyti dvasinę kultūrą, įtraukti į „Carito“ veiklą jaunimą.

Birštono parapijos „Caritas“ organizacijos žmogiškieji ištekliai. Žmogiškieji ištekliai – tai žmonės (darbuotojai), kurie yra svarbiausi bet kurios organizacijos ištekliai. Jie yra organizacijos

---

¹⁴³ Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003, p. 124.

pagrindas, todėl šiems ištekliams plėtoti turi būti skiriamas ypač didelis dėmesys. Šiuo metu „Caritas“ organizacijoje yra 25 nariai, visi jie yra savanoriai. Savanoriai – tai žmonės, kurie laisva valia atlieka visuomenei naudingą darbą ir neima už tai jokio atlygio. „Savanoriai dažnai suteikia organizacijai įvairovės (amžius, išsilavinimas, profesinė patirtis), nes jų kaita didesnė nei samdomų darbuotojų.“¹⁴⁴ Organizacijos „Caritas“ koordinatore Belickienė Stasė teigia, kad pagal lytį šios organizacijos savanorių didžiąją dalį sudaro moterys, ir apgailestauja, kad į šią organizaciją yra įsitraukę tik keli vyrai. Ji sako, kad „vyriškos jėgos jų organizacijoje trūksta, nes pavyzdžiui gavus labdarą reikia iškrauti sunkias dėžes, kas moterims iš tikrųjų yra gan sudėtinga.“¹⁴⁵ Birštono parapijos „Carito“ savanorių dauguma yra pensinio amžiaus žmonės. Organizacijoje savanoriauja keletas moterų, kurioms yra virš 30 metų. Aktyviai į „Carito“ veiklą yra įtraukiamas Birštono miesto jaunimas. Birštono miesto vidurinėje mokykloje veikia jaunųjų „caritiečių“ grupė, kuriems vadovauja mokytoja Malinauskienė Roma. Savanorės Šestilienės A. nuomone, „jaunimas noriai dalyvauja organizacijos veikloje, kartu lanko ligonius, neįgaliuosius, prieš šventes nupiešia atvirukų padaro kitų rankdarbių, kurie ypač pradžiugina lankomus senelius“¹⁴⁶. Pašnekovė dar priduria, kad „savanoriškos veiklos patirtis vaikams bus naudinga formuojant tolesnę jų pasaulėžiūrą.“¹⁴⁷

Pagal išsilavinimą „Carite“ savanoriauja labai įvairių profesijų žmonės: pedagogai - mokytojai, darželio auklėtojos, socialinio pedagogo specialybę turinti savanorė; gydytojai; medicinos seserys; maisto gamybos specialistai; inžinieriai; kultūros bei švietimo srityje dirbantys asmenys. Tokia specialybių įvairovė papildo viena kitą vykdant organizacijos veiklą ir suteikia jai efektyvumo ir našumo, nes žmogiškųjų išteklių faktorius nevyriausybinėse organizacijose yra tiek pat svarbus kaip ir viešajame ar privačiajame sektoriuje.

„Carito“ organizacijoje teikiamos paslaugos. Birštono parapijos „Caritas“ organizacija yra orientuota į bendrųjų socialinių paslaugų teikimą, tačiau teikia ir specialiąsias. Bendrosios socialinės paslaugos teikiamos socialinių paslaugų įstaigoje - organizacijoje ir asmens namuose. LR Socialinių paslaugų įstatymo 7 straipsnyje išskirta viena iš bendrųjų socialinių paslaugų yra aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne. Tokia paslauga yra orientuota į skurstančiuosius bendruomenės narius. Kadangi Birštono miesto savivaldybė bendradarbiauja su kitų šalių miestų

¹⁴⁴ Viešojo sektoriaus institucijų administravimas, LTU, Vilnius, 2002, p. 232.

¹⁴⁵ Belickienė S., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ koordinatore, Lodaitė L., 2008 03 14.

¹⁴⁶ Šestilienė A., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ savanore, Lodaitė L., 2008 03 14.

¹⁴⁷ Ten pat.

savivaldybėmis, tokiomis kaip Latvijos, Estijos, Lenkijos, Norvegijos, Suomijos, Vokietijos, Prancūzijos, tai Birštono NVO gauna didelę paramą iš jų. Kaip pavyzdį Belickienė S. išskyrė Vokietijos miesto Lecko nuolatinę labdarą drabužiais, higienos bei slaugymo priemonėmis ir kitais reikalingais daiktais. Taip pat prie labdaros labai prisideda ir Birštono bendruomenės žmonės, atnešdami į organizaciją drabužių, avalynės ar kitų daiktų. Paramą drabužiais ir avalyne Birštono parapijos „Caritas“ teikia 2 kartus per savaitę visiems norintiems asmenims.

Prie bendrųjų socialinių paslaugų priskiriama ir aprūpinimas būtiniaisiais maisto produktais. Jie yra skiriami „Carite“, bet „juos gauna tik tie asmenys, kuriems ta parama yra nustatyta savivaldybės.“¹⁴⁸ Tokie maisto produktai, kaip miltai, makaronai, ryžiai, cukrus yra teikiami pagal savivaldybės nustatytą sąrašą tiems asmenims, kurių pajamos 1 žmogui neviršija 427,5 lt. Tokių „<...> socialinių paslaugų poreikį nustato socialiniai darbuotojai, paskirti savivaldybės institucijos nustatyta tvarka.“¹⁴⁹ Parama maisto produktais yra skiriama iš ES struktūrinių fondų lėšų.

Pagalbos į namus paslauga (specialioji paslaugų rūšis) teikiama „Carito“ organizacijos Socialinių paslaugų kataloge apibrėžiama kaip „asmens namuose teikiama paslauga, padedanti asmeniui (šeimai) tvarkytis buityje bei dalyvauti visuomenės gyvenime.“¹⁵⁰ Į šių paslaugų sudėtį įeina bendravimas, konsultavimas, produktų nupirkimas ir pristatymas bei pagalba ruošiant maistą, pagalba buityje ir namų ruošoje. Carito“ organizacijos savanoriai teikia ir medicininę pagalbą. Belickienė S. teigia, kad „keletas iš organizacijos narių yra medicinos seserys, tai jos padeda lankomiems ligoniams suleisti vaistus, perrišti žaizdas ir pan.“¹⁵¹

Kita bendrųjų paslaugų rūšis, kurią teikia Birštono parapijos „Caritas“ – sociokultūrinės paslaugos. Sociokultūrinės paslaugos apima „laisvalaikio organizavimo paslaugas, teikiamas siekiant išvengti socialinių problemų (prevenciniais tikslais), mažinant socialinę atskirtį, aktyvinant bendruomenę ir kurias teikiant asmenys (šeimoms) gali bendrauti <...>.“¹⁵² Belickienė S. ir Šestilienė A. pasakoja, kad prieš įvairias metų šventes yra rengiamos vakaronės, kaip

¹⁴⁸ Belickienė S., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ koordinatorė, Lodaitė L., 2008 03 14.

¹⁴⁹ LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 - 589, str. 16. 6.

¹⁵⁰ LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas, Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo, Žin., 2006 04 05, Nr. A1 – 93, str. IV. 14.

¹⁵¹ Belickienė S., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ koordinatorė, Lodaitė L., 2008 03 14.

¹⁵² LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas, Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo, Žin., 2006 04 05, Nr. A1 – 93, str. III. 10. 7

pavyzdžiui Advento popietė, Kalėdinis vakaras, organizuojamos ekskursijos į didžiuosius Lietuvos miestus, neužmirštama pasveikinti jubiliejaus proga vienišų ar negalią turinčių senelių, vasario 11 dieną – Tarptautinę ligonių ir slaugytojų dieną yra lankomi sergantieji jiems nunešant nedidelius lauknešėlius. Organizacijos koordinatorė mano, kad „Caritas“ tai organizacija teikianti ne tik materialinę pagalbą tiems, kuriems labiausiai jos reikia, daranti gerą darbą besidalindama su kitais, bet ir suburianti žmones, ugdanti juos dvasiškai, pasidalinanti problemomis, patarianti.¹⁵³

„Carito“ teikiamų socialinių paslaugų gavėjai. Socialinių paslaugų teikime svarbu nustatyti tuos asmenis, kuriems pagalba yra reikalinga. Birštono savivaldybė pagal turimus gyventojų duomenis organizuoja poreikio nustatymą. Šį poreikį nustato socialiniai darbuotojai.

Pagrindinės socialinių paslaugų gavėjų grupės Birštono savivaldybėje yra:

- Senyvo amžiaus asmenys;
- Asmenys su negalia;
- Socialinės rizikos šeimos ir jų vaikai.

Socialinių paslaugų, gaunamų iš nevyriausybinės organizacijos „Caritas“ gavėjų skaičius per mėnesį pateiktas 5 lentelėje, sudarytoje remiantis interviu medžiaga.

5 LENTELE.

Socialinių paslaugų gavėjų skaičius

Socialinės paslaugos pavadinimas	Paslaugos gavėjų skč./per mėn.	Aukojančių Birštono miesto bendruomenės žmonių skč./per mėn.
Aprūpinimas drabužiais ir avalyne	25	10
Aprūpinimas maisto produktais	33	

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis interviu medžiaga.

Birštono savivaldybės parama organizacijai. Savivaldybė, suvokdama NVO sektoriaus svarbą, siekia jį palaikyti ir sudaryti sąlygas jam plėtotis. Savivaldybė bendradarbiaudama su trečiuoju sektoriumi teikia jam įvairią paramą. Ši parama yra skirta finansuoti pilietinį judėjimą,

¹⁵³ Belickienė S., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ koordinatorė, Lodaitė L., 2008 03 14.

visuomeninius tikslus, kurių siekia nevyriausybinė organizacija. Visų pirma, Birštono miesto savivaldybė kiekvienais metais „Carito“ organizacijai skiria finansinę paramą iš savo biudžeto programinio finansavimo pagrindu. Programinio finansavimo tikslas – finansuoti ilgalaikes organizacijos programas, kurios orientuotos į konkrečios problemos sprendimą, užtikrinant vykdomos veiklos tęstinumą pagal patvirtintą programą. Norint gauti iš savivaldybės finansinę paramą, nevyriausybinės organizacijos pateikia savivaldybei savo veiklos tikslus – iš anksto suplanuotus rezultatus per numatytą laiką; nurodo išteklius – piniginius, žmogiškuosius, materialiuosius, laiko ir kt.; aplinką, kurioje bus įgyvendinama veikla. Sprendimus dėl konkrečių sumų skyrimo priima savivaldybės Taryba. Belickienė S. pateikia tokius finansinius skaičius: 2006 metais organizacijai buvo skirta 1000 lt., 2007 metais savivaldybė skyrė 1500 lt., o 2008 metais – 1800 lt. „Caritas“ organizacijos koordinatore akcentuoja, kad iš visų Birštono savivaldybėje veikiančių nevyriausybinių organizacijų, šiai organizacijai yra skiriama mažiausiai lėšų.

Savivaldybės parama Birštono parapijos „Caritui“ yra ne tik finansinė. Savivaldybė yra skyrusi patalpas organizacijos veiklai vykdyti, todėl už patalpų nuomą ar šildymą „Carito“ organizacijai mokėti nereikia. Savanorė Šestilienė A. pateikia ir tokį savivaldybės paramos pavyzdį: „Kada yra reikalingas transportas įvairiems organizacijos tikslams įgyvendinti, tai savivaldybė suteikia jį organizacijai nemokamai.“¹⁵⁴

Veiklos atskaitomybė. Kaip ir kiekviena organizacija, nevyriausybinė organizacija „Caritas“ už savo veiklą privalo atsiskaityti. Kiekvienais metais organizacijos koordinatore Belickienė S. ruošia metinę atskaitą, kurią pristato Kaišiadorių vyskupijoje. Ataskaitoje išdėstoma visa veikla, kuria užsiėmė organizacija per metus. Finansinė atskaita už panaudotus finansinius išteklius pristatoma Birštono savivaldybei. „Caritas“ organizacijos veiklos bei finansinę reviziją atlieka Birštono savivaldybės kontrolierė. Taip pat yra vedami žurnalai, kuriuose fiksuojama paslaugų gavėjai ir jų skaičius.

Apžvelgus Birštono savivaldybės nevyriausybinių sektorių matyti, kad Birštono bendruomenės žmonės aktyviai buriasi į nevyriausybines organizacijas. Toks aktyvumas ir sutelktumas daro didelę įtaką Birštono bendruomenės vystymuisi, prisideda prie visuomeninio gėrio kūrimo, kas ir yra vienas iš pagrindinių nevyriausybinių organizacijų tikslų. Išanalizavus vieną iš nevyriausybinių organizacijų – „Caritas“, galima daryti išvadą, kad socialinių paslaugų

¹⁵⁴ Šestilienė A., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ savanore, Lodaitė L., 2008 03 14.

poreikis Birštono savivaldybėje gan didelis, tačiau labai trūksta kvalifikuotų darbuotojų teikiant socialines paslaugas.

IŠVADOS

1. Socialinės paslaugos yra viena iš paslaugų rūšių, kurios pagal ekonominės veiklos rūšių klasifikaciją patenka į sveikatos priežiūros ir socialinio darbo paslaugų grupę. LR įstatymuose yra įtvirtinti *bendrujų* ir *specialiujų* socialinių paslaugų tipai. Socialines paslaugas reglamentuojantys įstatymai apibrėžia ir socialinių paslaugų teikėjus ir gavėjus.

2. Po Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo galima išskirti tokius socialinių paslaugų raidos etapus. 1) 1991 – 1998 m. laikotarpis – *Socialinių paslaugų kūrimosi ir plėtros laikotarpis* (socialines paslaugas teikiančių įstaigų skaičiaus didėjimas). 2) 1998 m. *Socialinių paslaugų decentralizacija* ir kasmet tęsiamas centrinės valdžios įtakos mažinimas perduodant vis daugiau funkcijų savivaldybėms (iš kiekybinių rodiklių pereinama į kokybinius). 3) *Socialinių paslaugų europinių standartų diegimas*. (Lietuva socialinės politikos ir kitose ją įtakančiose srityse laikosi ES priimtų reikalavimų bei rekomendacijų).

3. Socialinių paslaugų reglamentavimas pasižymi tuo, kad valstybės mastu reglamentuojami tik pagrindiniai, principiniai dalykai. Socialinių paslaugų gavėjų poreikiai, situacija ir problemos kiekvienoje savivaldybėje yra skirtingi bei individualūs, todėl socialinių paslaugų teikimo organizavimas iki galo sunkiai gali būti apibrėžiamas įstatymais, todėl savivaldybėms ir institucijoms suteikta laisvė savarankiškai parengti veiklos reglamentavimą, laikantis valstybės numatytų principų ir reikalavimų.

4. Teisiškai socialinės paslaugos buvo įtvirtintos 1994 m., patvirtinus *Socialinės paramos koncepciją*, o 1996 m. buvo priimtas *Socialinių paslaugų įstatymas* ir kiti poįstatyminiai teisės aktai. Naujos redakcijos (2006) *Socialinių paslaugų įstatymas* įveda daug naujovių iš esmės pakeitusių socialinių paslaugų organizavimo tvarką. Šiuo įstatymu siekiama skatinti socialinių paslaugų įvairovę ir didinti jų prieinamumą visiems.

5. Nors Lietuvoje socialinės paslaugos yra organizuojamos keliais lygmenimis: Ministerijų, apskričių ir vietos savivaldos lygmenyje, tačiau pagrindinė atsakomybė už socialinių paslaugų organizavimą tenka savivaldybėms. Jos atsako už socialinių paslaugų teikimo savo teritorijos gyventojams užtikrinimą planuodamos ir organizuodamos socialines paslaugas, kontroliuodamos jų kokybę. Socialinių paslaugų įgyvendinimas savivaldos lygmenyje yra žymiai efektyvesnis negu nacionaliniu mastu, nes savivaldybėje yra gerai žinomos vietos bendruomenės socialinės problemos, identifikuojamas tikrasis žmonių poreikis socialinėms paslaugoms.

6. Birštono socialinės politikos socialinių paslaugų administravimui labiau būdingas „Iš viršaus į apačią“ modelis:

*Birštono savivaldybė – kaip socialinės politikos įgyvendintoja savivaldos lygmenyje, siekia centrinės valdžios nustatytų tikslų bei remiasi įstatymine baze. Birštono savivaldybė,

atlikdama savo funkcijas, teikia socialines paslaugas ir kitą socialinę paramą; planuoja socialines paslaugas; nustato socialinių paslaugų poreikį ir mokėjimo už socialines paslaugas dydį bei įvertina finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas; steigia ir išlaiko socialinių paslaugų įstaigas (Nemajūnų dienos centras); užtikrina Birštono savivaldybės teritorijoje teikiamų paslaugų kokybę.

* Socialinės politikos įgyvendinimo procese dalyvauja įvairūs veikėjai, todėl Birštono savivaldybė, organizuodama socialinių paslaugų teikimą, bendradarbiauja su nevyriausybiniais („Caritas“, Neįgaliųjų draugija), privačiu sektoriumi (redakcija, skalbykla, kirpykla, batsiuovys). Birštono savivaldybėje dažniau yra teikiamos bendrosios socialinės paslaugos ir didžiąją dalį jų teikia NVO. Birštono seniūnijos gyventojai labiau linkę naudotis pasyvia parama – tai yra pašalpomis, o dėl socialinių paslaugų yra kreipiamasi retai.

7. „Iš apačios į viršų“ įgyvendinimo modelio bruožų taip pat yra Birštono savivaldybės socialinių paslaugų srityje. Birštono savivaldybė ne tik vykdo iš viršaus nuleidžiamą politiką, bet ją ir formuoja. „Iš apačios į viršų“ modelis pabrėžia, kad žemutinės grandies vykdytojai, įgyvendindami tam tikrą politiką, turi gana plačią nuožiūros laisvę. Birštono savivaldybė – kaip socialinės politikos įgyvendintoja savivaldos lygmenyje, turi sprendimų iniciatyvos, jų priėmimo bei įgyvendinimo laisvę. Nesuteikus veiksmų laisvės, įgyvendintojai negali panaudoti savo sugebėjimo vertinti, kokios priemonės geriausiai tinka tikslams įgyvendinti, ir prisitaikyti prie aplinkos reikalavimų, užtikrinančių lankstumą.

REKOMENDACIJOS

1. Skatinti ir didinti galinčių teikti socialines paslaugas Birštono savivaldybėje organizacijų ar įmonių konkurenciją, kuri leistų pasirinkti geriausią socialinių paslaugų teikėją, taip užtikrinant socialinių paslaugų kokybę ir tuo pačiu socialinių paslaugų gavėjų patenkinimą.
2. Didinti Birštono savivaldybės materialinę bazę, skirtą socialinių paslaugų teikimui.
3. Labiau remti Birštono savivaldybės nevyriausybinių sektorių finansiškai, skatinant nevyriausybinių organizacijų plėtrą ir motyvaciją.

4. Didinti žmogiškuosius resursus ir sudaryti sąlygas savivaldybės ir seniūnijos darbuotojams tobulinti kvalifikaciją, nes įvairių socialinių klausimų sprendimas reikalauja naujų papildomų žinių, įgūdžių, diskusijų, šiuolaikinių darbo metodų taikymo.
5. Skatinti gyventojų iniciatyvą integruotis į socialinę visuomenę ir informuoti juos apie realizuojamų priemonių paskirtį ir tikslus vietinėje spaudoje, internetiniame savivaldybės puslapyje.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

Teisės aktai:

1. Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjo 2007 m. metinė ataskaita, 2008 01 31, Nr. SDP – 60.
2. Birštono savivaldybės 2008 m. biudžeto išlaidų pagal programas suvestinė, 2008 02 04, Nr. TS - 3, 8 priedas.
3. Birštono savivaldybės 2008 m. biudžeto išlaidos pagal asignavimų valdytojus (biudžeto lėšos), 2008 02 04, Nr. TS – 3, 7 priedas.
4. Birštono savivaldybės Birštono seniūnijos nuostatai, 2004 06 21, Nr. AP – 26.
5. Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl [skalbyklos paslaugų teikimo neigaliems](#)

[asmenims](#), 2007 12 10, Nr. TS – 201.

6. Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl [laikraščio „Birštono versmės“ prenumeratos neįgaliems ir socialiai remtiniems asmenims](#), 2006 12 20, Nr. TS – 202.
7. [Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas](#), 2006 09 11, Nr. TS – 137.
8. LR Socialinės apsaugos ir darbo ministro įsakymas, Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo, Žin., 2006 04 05, Nr. A1 - 93.
9. LR Socialinių paslaugų įstatymas, Žin., 2006 02 11, Nr. 17 – 589.
10. LR Vietos savivaldos įstatymas, Žin., 2000 10 27, Nr. 91 - 2832.
11. LR Viešųjų pirkimų įstatymas, Žin., 2006 01 31, Nr. [4 - 102](#).
12. LR Vyriausybės nutarimas, Dėl Socialinių paslaugų planavimo metodikos patvirtinimo, 2006 11 15, Nr. 1132, Žin., 2007 10 14, Nr. 106 - 4342.

Monografijos:

13. Astrauskas A., Vietos savivaldos samprata ir struktūra, LTU, Vilnius, 2003.
14. Lane J. E., Viešasis sektorius, Vilnius, 2001.
15. Langvinienė N., Vengrienė B., Paslaugų teorija ir praktika, Kaunas, 2005.
16. Nacionalinės plėtros institutas, Nevyriausybių organizacijų dalyvavimas teikiant viešąsias paslaugas, Administracinės ir teisinės aplinkos analizė, Vilnius, 2005.
17. Parsons W., Viešojo politika, Vilnius, 2001.
18. Viešasis administravimas, KTU, Kaunas, 2001.
19. Viešojo sektoriaus institucijų administravimas, LTU, Vilnius, 2002.
20. Vilpišauskas R., Europos Sąjungos vidaus rinka ir Lietuva. Integracija ir jos ekonominis poveikis, Vilnius, 2003.
21. Žalimienė L., Socialinės paslaugos, Vilnius, 2003.
22. Žalimienė L., Socialinės globos pagyvenusiems asmenims kokybė ir jos vertinimas, Vilnius, 2005.

Internetiniai šaltiniai:

23. Birštono „Karališkoji rezidencija“ keis visuomenės požiūrį į namus senjorams, <http://verslas.banga.lt/lt/spaudai.full/46544bff3e616>

24. Birštono „Karališkoji rezidencija“ svingai atveria duris senjorams,
<http://www.biznews.lt/?psl=naujiena&id=8811>
25. [Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11),
<http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11>
26. Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl Birštono savivaldybės 2008 metų
biudžeto tvirtinimo, <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2008-02-04>
27. Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl [skalbyklos paslaugų teikimo neįgaliems
asmenims](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-04), <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-04>
28. Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl [laikraščio „Birštono versmės“
prenumeratos neįgaliems ir socialiai remtiniems asmenims](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-20), <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-20>
29. Dėl priimto naujos redakcijos Socialinių paslaugų įstatymo ir jį lydinčiųjų įstatymų,
[http://www3.lrs.lt/pls/inter/dba_intra.W3_VIEWER.printVersion?
p_int_tekst_id=50853&p_int_tv_id=3490](http://www3.lrs.lt/pls/inter/dba_intra.W3_VIEWER.printVersion?p_int_tekst_id=50853&p_int_tv_id=3490)
30. Europos bendrijų komisija, Lisabonos strategijos įgyvendinimas, Visuotinės svarbos
socialinės paslaugos Europos Sąjungoje, 2006,
[http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com\(2006\)0177
7/com_com\(2006\)0177_lt.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2004_2009/documents/com/com_com(2006)0177/com_com(2006)0177_lt.pdf)
31. Europos Komisija patvirtino Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų
programas, <http://www.esparama.lt/lt/naujienos/?id=274&arc=1>
32. Europos Komisija patvirtino Ekonomikos augimo ir Sanglaudos skatinimo veiksmų
programas, http://www.nisc.lt/lt/news.php?news_id=198&start1=30
33. ES struktūrinė parama 2007 - 2013 m. laikotarpiui Lietuvoje,
<http://esf.socmin.lt/index.php?-959049792>
34. Įvairių rūšių paslaugų rinkodara,
http://www.karjeroscentras.lt/lt.php/patarimai/paslaugu_rinkodara_1/27744
35. Keičiasi socialinių paslaugų finansavimo metodika,
<http://www.jtn.lt/Naujienos/NewsInfo.aspx?ID=13274&lang=lt>
36. Lazutka R., Žalimienė L., Andrejeva L., Socialinių paslaugų planavimo savivaldybėse
metodika, Socialinių tyrimų institutas, 2004, [http://209.85.135.104/search?
q=cache:5azCfQKIEooJ:www.socmin.lt/get_file.php%3Ffile
%3DRTovSW5ldHB1Yi9TbWFydHdlYi9zb2MvbS9tX2ZpbGVzL3dmaWxlcY9maWxl
MjA0Mi5kb2M7U29jaWFsaW5pdS4uLnNiIG1ldG9kaWthLmRvYz57+Socialini](http://209.85.135.104/search?q=cache:5azCfQKIEooJ:www.socmin.lt/get_file.php%3Ffile%3DRTovSW5ldHB1Yi9TbWFydHdlYi9zb2MvbS9tX2ZpbGVzL3dmaWxlcY9maWxlMjA0Mi5kb2M7U29jaWFsaW5pdS4uLnNiIG1ldG9kaWthLmRvYz57+Socialini)

- [%C5%B3+paslaug%C5%B3+planavimo+savivaldyb%C4%97se+metodika&hl=lt&ct=clnk&cd=1&gl=lt](#)
37. Neįgalieji jau gali reikalauti socialinės globos savo namuose, http://www.biciulyste.lt/articles_item.php?pid=1&id=169
  38. Nemajūnų dienos centro nuostatai, <http://www.birstonas.lt/getfile.php?id=FaIRawqgdNktXtSGREffuuONhaWXVi>
  39. Nuo liepos 1-osios įsigalios nauja mokėjimo už socialines paslaugas tvarka, http://www.globa.lt/?m0=naujienos&news_id=20061228162523
  40. Nuo liepos 1 d. įsigalios nauja mokėjimo už socialines paslaugas tvarka, <http://www.vtv.lt/naujienos/socialiniai-reikalai/nuo-liepos-1-d.-isigalios-nauja-mokejimo-uz-socialines-paslaugas-t-38.html>
  41. Paslaugos apibrėžimas, http://www.karjeroscentras.lt/lt.php/apie_mus/patarimai/paslaugu_rinkodara_2/29822
  42. Savivaldybės / Vietos savivaldos raida Lietuvoje, <http://www.savivaldybes.lt/savivaldybes/index.php?lang=lt&gr=savivaldosraida>
  43. Senjorų rezidencija, http://www.senjorurezidencija.com/index.php/apie_mus/imone/61
  44. Senjorų rezidencija, <http://www.birstonas.lt/?id=166>
  45. Siūloma patvirtinti Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros 2007-2009 m. programą, <http://savivalda.lt/content/view/30/1/>
  46. Skelbiamas socialinių paslaugų įstaigų plėtros projektų konkursas, <http://www.vtv.lt/naujienos/socialiniai-reikalai/skelbiamas-socialiniu-paslaugu-istaigu-pletros-projektu-konk.html>
  47. Socialinės paslaugos - arčiau žmogaus, <http://www.vtv.lt/naujienos/lietuvoje/socialines-paslaugos-arciau-zmogaus-31.html>
  48. Socialinės paslaugos – dabartis ir rytdiena, <http://www.lass.lt/mz/200003/str04.htm>
  49. Socialinės paslaugos ne tik padės neįgaliesiems, senyviems žmonėms, bet ir leis atsikvėpti jų šeimos nariams, http://www.biciulyste.lt/articles_item.php?pid=1&id=116
  50. Socialinių paslaugų finansavimo metodika, Socialinių tyrimų institutas, 2003, http://www.socmin.lt/get_file.php?file=c29jL20vbV9maWxlcy93ZmlsZXMvZmlsZTEyOTcuZG9jO1NvY19wYXNsYXVnX2ZpbmFuc2F2X21ldG9kaWthXzIwMDMuZG9jOzs=
  51. Socialinių paslaugų infrastruktūros gerinimui skirta per 35 mln. Lt ES struktūrinių fondų paramos, <http://www.cpma.lt/index.php?-644384760>

52. Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtra bus orientuota į nestacionarias paslaugas, <http://www.viltis.lt/lt/news/detail.php?ID=3156>
53. Socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros programa, <http://www.socmin.lt/index.php?85939337>
54. Socialinių paslaugų įstatymo naujovės, <http://www.sekunde.lt/content.php?p=read&tid=33943>
55. Socialinių paslaugų plėtrai – šiemet 5 mln. litų, <http://old.nisc.lt/3sektor/?list=4&arch=1&data=2007%2004&content=363>
56. Socialinių paslaugų poreikiai savivaldybėse bus planuojami efektyviau, <http://www.viltis.lt/lt/news/detail.php?ID=3200>
57. Socialinių paslaugų priežiūros departamentas, <http://www.sppd.lt/main/index.php?act=menu&id=39>
58. Socialinių paslaugų rūšys, <http://www.info.lt/index.php?page=pagalba&view=paslaugos>
59. Socialinių paslaugų teikimas, <http://www.socmin.lt/index.php?-508971599>
60. [Socialinių paslaugų teikimo sutartis](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11), <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11>
61. Vaidelytė E., Socialinė politika ir filantropija Lietuvoje: teorinės interpretacijos ir empirinės išvalgos, Viešojo politika ir administravimas, 2007, Nr. 21., http://www.ktu.lt/lt/mokslas/zurnalai/vpa/vpa21/VPA_Nr.21_E.Vaidelyte_p.96-101.pdf

Kiti šaltiniai:

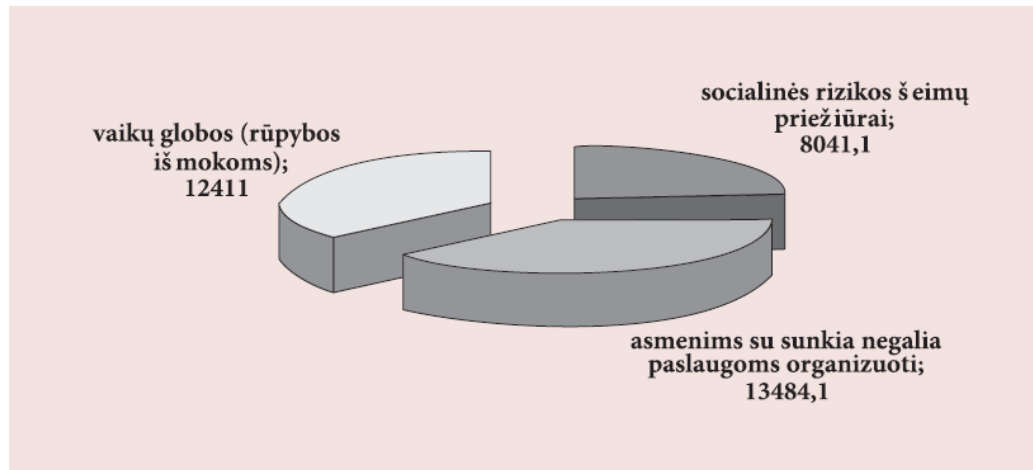
62. Belickienė S., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ koordinatorė, Lodaitė L., 2008 03 14.
63. Domarkas V., Juknevičienė V., Viešojo administravimo paradigmos kaitos iššūkiai šio sektoriaus žmogiškųjų išteklių raidai, Viešojo politikia ir administravimas, 2007, Nr. 19.
64. Grušelionis A., Interviu medžiaga su Birštono savivaldybės Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju, Lodaitė L., 2008 03 13.
65. Petrauskas A., Socialinių paslaugų įvairovė didins jas gaunančiųjų gretas, Savivaldybių žinios, 2006 07 27, Nr. 26 (367).
66. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas - 1998, Vilnius, 1999.
67. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas – 1999, Vilnius, 2000.

68. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas - 2000, Vilnius, 2001.
69. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas 2006 – 2007, Vilnius, 2007.
70. Šestilienė A., Interviu medžiaga su Birštono parapijos „Caritas“ savanore, Lodaitė L., 2008 03 14.
71. Žalimienė L., Nauji iššūkiai socialinių paslaugų plėtrai – mišrios socialinių paslaugų rinkos kūrimas, Socialinė teorija, empirija, politika ir praktika, VU, 2006.

PRIEDAI

1 PRIEDAS: 2007 m. Savivaldybėms skirtos valstybės biudžeto tikslinės dotacijos socialinėms paslaugoms

2007 m. valstybės tikslinės dotacijos socialinėms paslaugoms, tūkst. Lt

Šaltinis: Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Socialinis pranešimas 2006 - 2007, Vilnius, 2007, p. 121.

2 PRIEDAS: Socialinių paslaugų rūšys

Aprūpinimas kompensacine technika	Vykdomas parenkant ir skiriant kompensacinės technikos priemones neįgaliesiems ar seniems žmonėms pagal asmens sveikatos priežiūros įstaigų gydytojų pateiktas rekomendacijas.
Būsto aplinkos pritaikymo paslaugos	Teikiamos siekiant užtikrinti neįgaliųjų bei senų žmonių kuo didesnę savarankiškumą, pritaikant būstą ir aplinką asmens negaliai: platinamos gyvenamųjų patalpų durys, įrengiami nuolydžiai, pritaikomos vonios, tualetai ir kt.

Dienos globos paslaugos	Teikiamos dienos globos įstaigose: vaikų dienos centre, pagyvenusių žmonių dienos centre, bendruomenės centre, dienos centre neįgaliesiems, dienos prieglaudoje rizikos grupės asmenims ir kt. Čia klientai gali praleisti laiką dienos metu, būti ugdomi, poilsiauti ar užsiimti tam tikra darbine veikla. Esant poreikiui šiose įstaigose gali būti organizuojamas asmens sveikatos priežiūros, nakvynės ir kitų paslaugų teikimas.
Laikino apgyvendinimo paslaugos	Šios paslaugos teikiamos asmenims, neturintiems gyvenamosios vietos ar laikinai negalintiems ja naudotis laikino gyvenimo įstaigose: nakvynės namuose, krizių centruose, laikino apgyvendinimo įstaigose motinoms ir vaikams, laikino apgyvendinimo namuose nepilnametėms motinoms su kūdikiais, pabėgėlių priėmimo centre, socialinės integracijos centre, reintegracijos centre ir kt. Klientai apgyvendinami įstaigose laikotarpiui iki 6 mėn., kartais ilgiau, kol pašalinamos patekimo į įstaigą priežastys, išsprendžiamos problemos ir žmonės gražinami į šeimą ir/ar bendruomenę. Mokėjimo už paslaugas dydį pagal galiojančius teisės aktus nustato steigėjas.
Maitinimo organizavimas	<p>Paslauga asmenims, kurie dėl ribotų pajamų, skurdo, nepakankamo savarankiškumo ar negalios negali prasimaitinti patys. Atsižvelgiant į asmens materialinę padėtį, socialinį statusą, turtą, sveikatos būklę, šeimyninę padėtį ir kt., gali būti organizuojamas:</p> <ul style="list-style-type: none"> · karšto maisto pristatymas; · maitinimas valgykloje, bendruomenės centre ar kitoje maitinimo vietoje; · talonų maisto produktams nemokamai įsigyti išdavimas; · sauso maisto daviniai.
Pagalba namuose	<p>Teikiama seniems ir pagyvenusiems, neįgaliesiems, vaikams iš šeimų, turinčių socialinių problemų, rizikos grupių bei kitiems asmenims siekiant sudaryti normalias gyvenimo sąlygas ir galimybes gyventi pilnavertį gyvenimą namuose. Įvertinus savarankiškumo laipsnį gali būti teikiamos šios paslaugos: buto tvarkymas, asmens higienos ir priežiūros paslaugos, maisto pirkimas ir ruošimas, buto nuomos, komunalinių mokesčių mokėjimas, gydytojo iškvietimas, vaistų pirkimas, skalbimas, patalynės keitimas, ūkinių darbų organizavimas ir pan.</p> <p>Pagalbos namuose organizavimo tvarką nustato kiekviena savivaldybė. Ji tvirtina paslaugų sąrašą ir paslaugų įkainius. Mokėjimo už paslaugas dydis priklauso nuo šeimos pajamų, šeimos sudėties, gavėjo sveikatos būklės, paslaugų pobūdžio ir gavimo trukmės bei kitų aplinkybių.</p> <p>Savivaldybėse, kuriose dėl objektyvių priežasčių negalima tiesiogiai suteikti pagalbos namuose paslaugų, gali būti mokami globos pinigai. Tai griežtai apibrėžta paskirtį turintys pinigai, skirti asmeniui susimokėti už suteiktas pagalbos namuose paslaugas. Globos pinigai savivaldybės sprendimu skiriami atsižvelgiant į asmens sveikatos būklę, paslaugų poreikį ir rūšis, šeimyninę padėtį, gyvenamąją vietą.</p>
Kitos paslaugos	Savivaldybių nuožiūra teikiamos paslaugos atsižvelgiant į specifines gyventojų reikmes ir savivaldybių galimybes, kai nepakanka aukščiau išvardytų paslaugų (pavyzdžiui, neįgaliesiems teikiamos vertimo ženklų kalba, palydovo paslaugos, talonai į pirtį, aprūpinimas būtiniaisiais daiktais ir kt.).
Socialinės reabilitacijos paslaugos rizikos grupių asmenims	Socialinės reabilitacijos paslaugos teikiamos asmenims grįžusiems iš įkalinimo, socialinės reabilitacijos įstaigų. Taip pat asmenims, piktnaudžiaujantiems alkoholiu ar narkotikais, infekuotiems ŽIV, rizikos grupių asmenų šeimų nariams ir kt. Šios paslaugos yra teikiamos dienos globos įstaigose, socialinės adaptacijos tarnyboje, socialinės-psichologinės pagalbos tarnyboje (konsultavimo kabinete), pagalbos šeimai tarnyboje. Jos skirtos atkurti dėl įvairių rizikos faktorių sutrikusias asmenų biosocialines funkcijas, atkurti ryšius su juos supančia aplinka ir bendruomene bei padėti jų šeimoms nariams.
Socialinės reabilitacijos paslaugos neįgaliesiems	Socialinės reabilitacijos paslaugos neįgaliesiems ir jų šeimoms teikiamos dienos globos įstaigose: dienos centre neįgaliesiems, vaikų ugdymo centre, reabilitacijos centre, socialinės reabilitacijos centre, darbo terapijos centre, darbo centre, darbinio mokymo centre, darbinio užimtumo centre, paramos šeimai centre. Jos skirtos ugdyti neįgaliųjų fizinius ir protinius sugebėjimus, palengvinti jų integraciją į visuomenės gyvenimą teikiant socialinę, pedagoginę, teisinę ir kitokią pagalbą neįgaliesiems ir jų šeimoms.
Specialiojo transporto paslaugos	Organizuojamas pagal konkrečius poreikius asmenims, kurie dėl negalios, ligos ar senatvės turi judėjimo problemų ir negali naudotis visuomeniniu bei individualiu transportu. Paslaugos teikiamos specialiosios paskirties automobiliais, pritaikytais vežti negalią turinčius žmones. Apmokėjimo už šias paslaugas ir jų teikimo tvarką nustato

	savivaldybė.
Stacionarios globos paslaugos neįgaliesiems	Teikiamos neįgaliesiems įstaigose: globos namuose vaikams, turintiems proto negalią, globos namuose neįgaliam jaunimui, globos namuose suaugusiems, turintiems proto negalią, savarankiško gyvenimo namuose ir kt., skirtose laikinai ar nuolat gyventi neįgaliesiems, kuriems būtina priežiūra, slauga ir kurie negali gyventi savo namuose ar savarankiškai.
Stacionarios globos paslaugos seniems žmonėms	Teikiamos senų žmonių globos įstaigose (senų žmonių globos namuose, pensionatuose, specializuotuose globos ir slaugos namuose ar skyriuose, specialiuose globos namuose, savarankiško gyvenimo namuose), skirtose senų žmonių ilgesniam ar nuolatiniam gyvenimui, kai jie patys negali savimi pasirūpinti ir jiems reikalinga nuolatinė globa ir slauga.
Stacionarios globos paslaugos vaikams	Tai paslaugos, teikiamos vaikų globos įstaigose: laikinos vaikų globos namuose, šeimynose, vaikų globos namuose, vaikų globos grupėse, skirtose vaikams ilgesniam ar nuolatiniam gyvenimui, kai jie yra našlaičiai, likę be tėvų globos ar dėl susidariusių aplinkybių, negali gyventi namuose. Šiose įstaigose apgyvendinami ir globojami vaikai vyresni negu trejų metų.

Šaltinis: Sudaryta autorės, remiantis internetinio šaltinio duomenimis,

<http://www.info.lt/index.php?page=pagalba&view=paslaugos>

3 PRIEDAS: Birštono savivaldybės 2008 metų biudžeto išlaidų pagal programas suvestinė

Programos kodas	Programos pavadinimas	Lėšų šaltiniai	Suma (tūkst..lt)
01	Savivaldybės funkcijų įgyvendinimo programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	4097,10
		Tikslinė dotacija valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti	354,40
		Specialiųjų programų lėšos	33,00
		Viso:	4484,50
02	Švietimo kokybės ir mokymosi aplinkos užtikrinimo programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	4038,6
		Tikslinė dotacija mokinio krepšeliui iš jų savivaldybės biudžeto lėšos	2803,90
		Specialiųjų programų lėšos	309,90
		Viso:	2,90
		Viso:	6845,40
03	Kultūros puoselėjimo ir visuomeninių organizacijų veiklos programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	4443,6
		Specialiųjų programų lėšos	148,80
		Viso:	4592,40
04	<i>Socialinės paramos ir paslaugų teikimo programa</i>	<i>Savivaldybės biudžeto lėšos</i>	<i>1047,20</i>
		<i>Tikslinė dotacija valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti</i>	<i>875,70</i>
		Viso:	1922,90
05	Savivaldybės infrastruktūros objektų priežiūros ir modernizavimo programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	4932,50
		Specialiųjų programų lėšos	19,00
		Aplinkos apsaugos rėmimo programa	30,00
		Viso:	4981,50
06	Žemės ūkio, melioracijos ir kaimo plėtros programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	52,00
		Tikslinė dotacija valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti	190,10
		Viso:	242,10
07	Turizmo skatinimo, rekreacijos ir verslo vystymo programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	592,80
		Specialiųjų programų lėšos	140,00
		Viso:	732,80
08	Būsto plėtros programa	Savivaldybės biudžeto	235,40
09	Sveikatinimo veiklos programa	Savivaldybės biudžeto lėšos	115,90
		Aplinkos apsaugos rėmimo programa	5,00
		Viso:	120,90
		Iš viso:	24157,90

Šaltinis: Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl Birštono savivaldybės 2008 metų biudžeto tvirtinimo, TS - 3, 8 priedas, <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2008-02-04>

4 PRIEDAS: Birštono savivaldybės 2008 metų biudžeto išlaidos pagal asignavimų valdytojus (biudžeto lėšos)

(tūkst. lt)

1	Asignavimų pavadinimas	Asignavimų valdytojas	Iš viso	Iš jų:		Ilgalaikiam turtui
				Viso išlaidų	Darbo užmokesčiui	
2	3	4	5	6	7	
	Birštono savivaldybės administracija:	Ištaigos vadovas				
01	Savivaldos institucijos		813,80	713,80	222,00	100,00
01	Savivaldybės kontrolieriaus tarnyba		75,00	75,00	56,00	
01	Birštono savivaldybės administracija		1931,30	1871,30	1121,00	60,00
01	Savivaldybių administracijos direktoriaus rezervo tvarkymo programa		50,00	50,00		
01	Lėšos policijos paslaugoms apmokėti		130,00	30,00		100,00
02	Kiti jokiai grupei nepriskirti su švietimu susiję reikalai (psichologinė tarnyba)		5,00	5,00		
02	Švietimo skyriaus išlaikymas		105,80	105,80		
03	Kultūros rėmimo fondas		15,00	15,00		
03	<u>Nevyriausybinių organizacijų programų finansavimas</u>		<u>249,30</u>	<u>249,30</u>		
03	Kultūros vertybių apsauga		6,00	6,00		
04	Šilumos energijos kainų skirtumo dengimas		320,00	320,00		
04	Savivaldybės gyventojų pavėžėjimo gerinimas (Prienu ir Kauno aut. parko nuost. dengimas)		122,00	122,00		
04	Dantų protezavimas		20,00	20,00		
04	Pašalpos mirusiųjų artimiesiems		50,00	50,00		
04	Kitos socialinės paramos išmokos		209,10	209,10		
04	<u>Socialinių paslaugų teikimas</u>		<u>60,00</u>	<u>60,00</u>		
04	<u>Socialinėms paslaugoms: socialinei priežiūrai socialinės rizikos šeimoms</u>		<u>10,20</u>	<u>10,20</u>	<u>7,80</u>	
04	Kompensacijos būstui išlaikyti		10,00	10,00		
04	Studijų rėmimo programa		15,00	15,00		
05	Speciali tikslinė dotacija iš VIP 2007 metų kapitalo investicijų: Birštono gimnazijos pastato Birštone, Kęstučio g. 29, rekonstravimas		720,964			720,964
05	Speciali tikslinė dotacija iš VIP 2007 metų kapitalo investicijų: Birštono miesto stadiono Birštone, Kęstučio g. 29, rekonstravimas		150,00			150,00
05	Kultūros vertybių apsauga		30,00			30,00
05	Poilsio ir sporto priemonės		150,00			150,00
05	Birštono gimnazijos remontas		148,00			148,00
05	Nuotekų tinklų įvedimas		37,00			37,00
05	Atliekų tvarkymas		20,00	20,00		
05	Savivaldybei priskirtos žemės valdymas		385,60			385,60
06	Speciali tikslinė dotacija iš VIP 2007 metų kapitalo investicijų: Melioracija		17,00			17,00
06	Kaimo rėmimo programa		35,00	35,00		
07	Turizmo politikos formavimas		181,40	181,40		
07	Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimas		35,00	35,00		
08	Gyvenamųjų namų bendrųjų rėmimo fondas		135,40	135,40		
1	2	3	4	5	6	7
08	Gyvenamųjų namų remontas (socialinis būstas)		100,00	100,00		
09	Bendros medicinos paslaugos		111,30	100,30	4,80	11,00
09	Sveikatos programoms		4,60	4,60		

01	Birštono savivaldybės administracijos biudžeto skyrius Paskola, palūkanos ir išlaidos už paskolą	Biudžeto skyriaus vedėja	620,00	620,00		
01	Bendrosios dotacijos grąžinimas išdui		124,00	124,00		
	Biudžetinė įstaiga Birštono miesto tvarkymo tarnyba:	Įstaigos vadovas				
04	Vandens transportas (keltas)		53,20	53,20	16,30	
05	Atliekų tvarkymas		2751,40	2451,40	1239,40	300,00
05	Gatvių apšvietimas		260,50	260,50	45,80	
01	<u>Nemajūnų dienos centras</u>	Įstaigos vadovas	<u>353,00</u>	<u>218,00</u>	<u>136,50</u>	<u>135,00</u>
03	Birštono sporto centras	Įstaigos vadovas	775,00	759,00	336,40	16,00
07	Birštono turizmo informacijos centras	Įstaigos vadovas	376,40	364,40	115,10	12,00
03	Birštono viešoji biblioteka	Įstaigos vadovas	620,3	586,30	332,60	34,00
03	Birštono muziejus	Įstaigos vadovas	538,90	470,90	235,00	68,00
03	Birštono miesto kultūros centras	Įstaigos vadovas	2239,10	2139,10	462,00	100,00
02	Birštono vaikų lopšelis-darželis „Vyturėlis“	Įstaigos vadovas	1412,40	1409,20	793,00	3,2
02	Birštono vienkiamio darželis - mokykla	Įstaigos vadovas	371,40	286,40	159,80	85,00
02	Birštono gimnazija	Įstaigos vadovas				
05	Speciali tikslinė dotacija iš VIP 2007 metų kapitalo investicijų: Birštono gimnazijos pastato Birštone, Kęstučio g. 29, rekonstravimas		279,036			279,036
02	Birštono gimnazija kitoms reikmėms		1164,90	1004,90	440,00	160,00
02	Birštono gimnazija prevencijos ir kt. programų vykdymui		24,10	24,10	0,70	
04	Papildomos paslaugos (moksleivių pavėžėjimas)		155,00	155,00	28,00	
04	Socialinei paramai už maisto produktus (nemokamo maitinimo antkainio dengimui)		22,70	22,70		
02	Birštono meno mokykla papildomo ugdymo paslaugos	Įstaigos vadovas	955,0	869,0	635,00	86,00
	Iš viso:		19555,1	16367,3	6387,2	3187,8

Šaltinis: Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl Birštono savivaldybės 2008 metų biudžeto tvirtinimo, TS - 3, 7 priedas, <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2008-02-04>

5 PRIEDAS: Tarybos sprendimas dėl skalbyklos paslaugų teikimo neįgaliesiems asmenims

SPRENDIMAS DĖL SKALBYKLOS PASLAUGŲ TEIKIMO NEĮGALIEMS ASMENIMS

2007 m. gruodžio 10 d. Nr. TS-201
Birštonas

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2000, Nr. 91-2832) 17 straipsnio 49 punktu, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo (Žin., 2006, Nr. 17-589) 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 10 straipsnio 2 dalies 3 punktu ir 13 straipsniu bei siekdama tenkinti savivaldybėje gyvenančių asmenų, netekusių 75-100 procentų darbingumo, arba kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis (iki 2005-07-01 pripažintų pirmos grupės invalidais), arba kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis, poreikius, Birštono savivaldybės taryba **n u s p r e n d ž i a**:

1. Teikti Birštono savivaldybėje gyvenantiems asmenims, netekusiems 75-100 procentų darbingumo, arba kuriems nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažintiems pirmos grupės invalidais), arba kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis, nemokamas skalbinių iki 6 kg vienam asmeniui per mėnesį skalbimo paslaugas.

2. Apmokėti iš vienkartinėms pašalpoms skirtų lėšų už pirmame punkte nurodytų skalbinių skalbimą pagal sutartyje numatytas sąlygas.

3. Įgalioti savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėją organizuoti skalbimo paslaugų teikėjų apklausą ir su mažiausią paslaugų kainą pasiūliusia įstaiga pasirašyti skalbimo paslaugų teikimo sutartį.

4. Nustatyti, kad sprendimas galioja iki 2008 metų gruodžio 31 dienos.

Sprendimas gali būti skundžiamas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras
Zenkevičius

Antanas Serafinas

Šaltinis: Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl [skalbyklos paslaugų teikimo neįgaliesiems asmenims](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-04), <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-04>

**6 PRIEDAS: Tarybos sprendimas dėl laikraščio „Birštono versmės“
prenumeratos neįgaliesiems asmenims ir socialiai remtiniems asmenims**

**SPRENDIMAS
DĖL LAIKRAŠČIO „BIRŠTONO VERSMĖS“ PRENUMERATOS
NEĮGALIEMS IR SOCIALIAI REMTINIEMS ASMENIMS**

2006 m. gruodžio 20 d. Nr. TS-202
Birštonas

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo (Žin., 1994, Nr. 55-1049; 2000, Nr. 91-2832) 17 straipsnio 49 punktu, Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymo (Žin., 2006, Nr. 17-589) 6 straipsnio 1 dalies 1 punktu, 10 straipsnio 2 dalies 3 punktu ir 13 straipsniu bei siekdama suteikti paramą Birštono savivaldybėje gyvenantiems neįgaliesiems ir socialiai remtiniems asmenims, Birštono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a:

1. Užprenumeruoti 2007 metams 300 laikraščio „Birštono versmės“ egzempliorių Birštono savivaldybėje gyvenantiems asmenims, netekusiems 60-100 procentų darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. pripažintiems pirmos ar antros grupės invalidais), ir socialiai remtiniems asmenims.

2. Patvirtinti laikraščio „Birštono versmės“ prenumeratorių sąrašus (pridedama).

3. Pavesti Savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėjui esant reikalui koreguoti prenumeratorių sąrašus.

3. Įgalioti Savivaldybės administracijos Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėją, atlikus Viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka paslaugos teikėjų apklausą, pasirašyti sutartį su spaudos leidinius pristatančiais asmenimis dėl laikraščio pristatymo.

Sprendimas gali būti skundžiamas Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Antanas Zenkevičius

Šaltinis: Birštono savivaldybės Tarybos sprendimas, Dėl [laikraščio „Birštono versmės“ prenumeratos neįgaliesiems ir socialiai remtiniems asmenims](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-20), <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-12-20>

II. MOKĖJIMAS UŽ SOCIALINES PASLAUGAS

4. PASLAUGŲ GAVĖJAS moka ..... % paslaugos kainos, tai yra ..... Lt per .....
5. Mokestis už socialines paslaugas mokamas iki einamojo mėnesio paskutinės dienos į PASLAUGŲ TEIKĖJO nurodytą sąskaitą Nr. ...., esančią....., banko kodas .....
6. Socialinės paslaugos teikiamos nemokamai pagal Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos ..... punktą.
7. PASLAUGŲ GAVĖJAS atleistas nuo mokesčio už socialines paslaugas nuo ..... iki .....
8. PASLAUGŲ GAVĖJUI už per mėnesį suteiktas socialines paslaugas nesumokėjus iki sekančio mėnesio vidurio, paslaugų teikimas sustabdomas. Paslaugų teikimas atnaujinamas tik sumokėjus už suteiktas paslaugas arba PASLAUGŲ GAVĖJĄ atleidus nuo mokėjimo.
9. PASLAUGOS GAVĖJUI skiriami pagalbos pinigai ..... litų vienam asmeniui, viso ..... litų.
10. Pagalbos pinigai skirti tikslams, nurodytiems Socialinių paslaugų teikimo nuostatų ..... (.....) punktuose.
11. Pagalbos pinigų mokėjimas vykdomas .....

III. ŠALIŲ TEISĖS IR PAREIGOS

12. PASLAUGŲ ORGANIZATORIUS įsipareigoja:
- 12.1. pateikti PASLAUGŲ TEIKĖJUI informaciją ir dokumentus, būtinus socialinių paslaugų teikimui;
- 12.2. garantuoti duomenų apie PASLAUGŲ GAVĖJĄ konfidencialumą.
13. PASLAUGŲ TEIKĖJAS įsipareigoja:
- 13.1. kokybiškai ir laiku teikti PASLAUGŲ GAVĖJUI sutartyje nurodytas socialines paslaugas;
- 13.2. teikti PASLAUGŲ ORGANIZATORIUI reikalingus duomenis apie teikiamas socialines paslaugas;
- 13.3. garantuoti duomenų apie PASLAUGŲ GAVĖJĄ konfidencialumą.
14. PASLAUGŲ GAVĖJAS įsipareigoja:
- 14.1. sudaryti PASLAUGŲ TEIKĖJUI palankias sąlygas socialinių paslaugų teikimui, tinkamai ir korektiškai elgtis su PASLAUGŲ TEIKĖJO atstovais;
- 14.2. teikti PASLAUGŲ ORGANIZATORIUI ir PASLAUGŲ TEIKĖJUI socialinių paslaugų teikimui reikalingus ir teisingus duomenis;
- 14.3. sutarties 5 punkte nurodyta tvarka mokėti mokesčius už suteiktas socialines paslaugas (jei neatleistas nuo mokėjimo).
15. PASLAUGŲ GAVĖJAS dėl netinkamo paslaugų teikimo turi teisę kreiptis į PASLAUGŲ ORGANIZATORIŲ.
16. PASLAUGŲ TEIKĖJAS dėl netinkamų paslaugų teikimo sąlygų turi teisę kreiptis į PASLAUGŲ ORGANIZATORIŲ.
17. PASLAUGŲ ORGANIZATORIUS turi teisę kontroliuoti socialinių paslaugų teikimą.
18. PASLAUGŲ ORGANIZATORIUS, PASLAUGŲ TEIKĖJO ar PASLAUGŲ GAVĖJO veiksmuose nustatęs teisės aktų ar šios sutarties pažeidimus, turi teisę sustabdyti ar nutraukti paslaugų teikimą.

IV. KITOS SĄLYGOS

19. Ginčai ir nesutarimai dėl sutarties vykdymo sprendžiami šalių susitarimu, nepavykus susitarti – Socialinių paslaugų teikimo nuostatų nustatyta tvarka.
20. Sutartis įsigalioja nuo jos pasirašymo dienos ir galioja vienerius kalendorinius metus, jei šalys jos nenutraukia anksčiau.

21. Sutartis gali būti nutraukta Socialinių paslaugų teikimo nuostatų 70 punkte nurodytais atvejais.
22. Sutartis gali būti keičiama raštišku šalių susitarimu.
23. Sutartyje neapertos sąlygos sprendžiamos vadovaujantis civilinės teisės aktų nuostatomis.
24. Sutartis surašyta trimis egzemplioriais, turinčiais vienodą juridinę galią, po vieną sutarties šalims.

Paslaugų organizatorius:

.....
(atstovo pareigos) ..... (parašas) (vardas,
pavardė)

Paslaugų teikėjas:

.....
(paslaugų teikėjo pavadinimas, duomenys) ..... (parašas)
(vardas, pavardė)

Paslaugų gavėjas (atstovas):

.....
(parašas) ..... (vardas, pavardė)

Šaltinis: [Socialinių paslaugų teikimo sutartis](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11), <http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11>

8 PRIEDAS: Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas (toliau – Tvarka) paruoštas vadovaujantis Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatymu (Žin., 2006, Nr. 17-589), Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2006 m. birželio 14 d. nutarimu Nr. 583 (Žin., 2006, Nr. 68-2510), Socialinių paslaugų katalogu, patvirtintu Lietuvos Respublikos Socialinės apsaugos ir darbo ministrės 2006 m. balandžio 05 d. įsakymu Nr. A1-93 (Žin., 2006, Nr. 43-1570).

2. Tvarka reglamentuoja asmens (šeimoms) mokėjimo už socialines paslaugas dydžius, pagalbos pinigų mokėjimą, asmens (šeimos narių) finansinių galimybių mokėti už socialines paslaugas vertinimą.

3. Mokėjimo už socialines paslaugas dydis asmeniui (šeimai) nustatomas individualiai, atsižvelgiant į asmens (šeimos) finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas ir asmeniui (šeimai) teikiamų socialinių paslaugų rūšis.

4. Asmens (šeimos) mokėjimo už socialines paslaugas dydis negali būti didesnis už asmeniui (šeimai) teikiamų socialinių paslaugų kainą.

5. Mokėjimo už socialines paslaugas dydis nustatomas tik pinigine išraiška.

6. Tvarkoje vartojamos sąvokos atitinka Socialinių paslaugų įstatymo 2 straipsnyje ir kituose socialinę sferą reglamentuojančiuose teisės aktuose apibrėžtas sąvokas.

7. Socialinių paslaugų charakteristikos apibrėžtos Socialinių paslaugų katalogo 10, 14 ir 17 punktuose.

II. SOCIALINIŲ PASLAUGŲ RŪŠYS IR MOKĖJIMO DYDIS

8. Bendrosios socialinės paslaugos:

Eil. Nr.	Paslaugų pavadinimas	Teikimo vieta	Mato vienetas/ trukmė	Paslaugos kaina, % nuo asmens (šeimos) pajamų
1.	2	3	4	5
1.	Informavimas/ konsultavimas	Asmens namuose; institucijose	Vienkartinis/iki problemos išsprendimo	Nemokamai
2.	Tarpininkavimas ir atstovavimas	- ,, -	Iki problemos išsprendimo	- ,, -
3.	Maitinimo organizavimas	- ,, -	Nuo 1 iki 7 kartų per savaitę	Iki 20 %
4.	Aprūpinimas būtiniaisiais drabužiais ir avalyne	Institucijose	Pagal poreikį	Iki 20 %/ Nemokamai
5.	Transporto organizavimas	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %

6.	Sociokultūrinės paslaugos	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %
7.	Asmeninės higienos ir priežiūros organizavimas	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %

Pastaba. Už naudojimąsi transporto priemone paslaugų gavėjas moka: Birštono savivaldybės ir Prienų rajono ribose – 0,30 Lt už vieną kilometrą, specialiaja transporto priemone – 0,25 Lt už vieną kilometrą, kitose teritorijose – 0,35 Lt už vieną kilometrą, specialiaja transporto priemone – 0,30 Lt už vieną kilometrą; už vienos valandos naudojimąsi transportu – 0,60 Lt, specialiojo transporto – 0,50 Lt (bet ne daugiau 20 procentų asmens pajamų).

9. Specialiosios socialinės paslaugos:

9.1. Socialinės priežiūros paslaugos:

9.1.1. Pagalba į namus:

1	2	3	4	5
1.	Bendravimas	Asmens namuose	Iki 4 val. per dieną, iki 5 kartų per savaitę	Iki 20 %
2.	Maitinimo organizavimas	- ,, -	Iki 5 kartų per savaitę	Iki 20%
3.	Pagalba buityje ir namų ruošoje	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %
4.	Lydėjimas į įvairias įstaigas		Pagal poreikį	Iki 20 %
5.	Kitos paslaugos, reikalingos asmeniui gyvenant namuose	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %

9.1.2. Socialinių įgūdžių ugdymas ir palaikymas:

1	2	3	4	5
1.	Bendravimas	Asmens namuose, institucijose	Pagal poreikį	
2.	Maitinimo organizavimas	Institucijose	Iki 7 kartų per savaitę	Iki 20 %
3.	Kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas	Asmens namuose, institucijose	Iki 5 kartų per savaitę	Iki 20 %
4.	Darbinių įgūdžių ugdymas	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %

9.1.3. Apgyvendinimas savarankiško gyvenimo namuose:

1	2	3	4	5
1.	Apgyvendinimas	Institucijose	Pagal poreikį	Iki 20 %
2.	Kasdienio gyvenimo įgūdžių ugdymas ir palaikymas	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %

9.1.4. Laikinas apgyvendinimas:

1	2	3	4	5
1.	Nakvynės suteikimas	Institucijose	1 kartas, ne ilgiau kaip 3 paros	Iki 20 %
2.	Minimalios asmeninės higienos paslaugų organizavimas	- ,, -	Apgyvendinimo laikotarpiu	Iki 20 %

3.	Minimalių buitinių paslaugų organizavimas	- ,, -	- ,, -	Iki 20 %
----	---	--------	--------	----------

9.1.5. Intensyvi krizių įveikimo pagalba:

1	2	3	4	5
1.	Bendravimas, psichologinė pagalba	Institucijose	Pagal poreikį	Iki 20 %

9.2. Socialinės globos paslaugos:

1	2	3	4	5
1.	Dienos socialinė globa (visuma paslaugų, teikiamų dienos metu)	Institucijose, asmens namuose	3-8 val. per dieną iki 5 kartų per savaitę institucijose; 3-8 val. per parą iki 7 kartų per savaitę namuose	Iki 20 % Iki 50 %
2.	Trumpalaikė socialinė globa (visuma paslaugų, teikiamų specialistų krizių ir kt. atvejais)	- ,, -	Vaikams, laikinai likusiems be tėvų globos-ne ilgiau 12 mėn.; Soc.rizikos vaikams-ne ilgiau 6 mėn.; Neįgaliems ir senyvo amžiaus amenims-ne mažiau 12 val.per parą iki 1 mėn.; Soc.rizikos suaugusiems-iki 6 mėn. (institucijose-iki 18 mėn.)	Iki 80 %
3.	Ilgalaikė socialinė globa (visuma nuolatinei specialistų teikiamų paslaugų)	Institucijose	Vaikams, kuriems nustatyta nuolatinė globa-iki pasibaigs globa; Vaikams su negalia-iki 21 m., jaunuoliui-iki 29 m.; Suaugusiems-neterminuotai	Iki 80 %

III. MOKĖJIMO UŽ PASLAUGAS NUOSTATOS

10. Informavimo, konsultavimo, tarpininkavimo ir atstovavimo paslaugos teikiamos nemokamai.

11. Mokėjimo už bendrąsias socialines paslaugas, socialinę priežiūrą, dienos socialinę globą ir trumpalaikę socialinę globą dydis nustatomas atsižvelgiant į asmens (šeimos) pajamas.

12. Mokėjimo už ilgalaikę socialinę globą dydis nustatomas atsižvelgiant į asmens pajamas ir turta.

13. Mokėjimo už socialinę priežiūrą dydis neturi viršyti 20 procentų asmens pajamų, o tais atvejais, kai socialinė priežiūra teikiama šeimai, mokėjimo dydis neturi viršyti 20 procentų šeimos pajamų.

14. Krizių atvejais, kai asmuo (šeima) patiria fizinį ar psichologinį smurtą arba kyla grėsmė jo fiziniam ar emociniam saugumui, sveikatai ar gyvybei, socialinė priežiūra pirmąsias 7 kalendorines dienas teikiama nemokamai.

15. Asmeniui (šeimai), gaunančiam socialinę pašalpą, taip pat asmeniui (šeimai), kurio pajamos (šeimos nariui tenkančios pajamos) yra mažesnės už valstybės remiamų pajamų trigubą dydį, visos bendrosios paslaugos ir socialinė priežiūra teikiamos nemokamai.

16. Atsakaičius nustatytą asmens (šeimos) mokėjimo už bendrąsias socialines paslaugas ir socialinę priežiūrą dalį, asmens (šeimos nariui tenkančios pajamos) mėnesio pajamos negali likti mažesnės už valstybės remiamų pajamų trigubą dydį.

17. Vieno gyvenančio asmens mokėjimo už vieną kalendorinį mėnesį teikiamą dienos socialinę globą dydis neturi viršyti 20 procentų asmens pajamų.

18. Asmens, gyvenančio šeimoje, kurios pajamos vienam šeimos nariui neviršija valstybės remiamų pajamų trigubo dydžio, mokėjimo už vieną kalendorinį mėnesį teikiamą dienos socialinę globą dydis neturi viršyti 20 procentų asmens pajamų, o jeigu pajamos viršija nurodytą dydį, mokėjimo dydis neturi viršyti 50 procentų asmens pajamų.

19. Mokėjimo už trumpiau nei vieną kalendorinį mėnesį teikiamą dienos socialinę globą dydis nustatomas proporcingai teikiamo globos trukmei.

20. Asmens mokėjimo už vieną kalendorinį mėnesį teikiamą trumpalaikę socialinę globą dydis neturi viršyti 80 procentų asmens pajamų, o jeigu globa teikiama trumpiau nei vieną mėnesį, mokėjimo dydis nustatomas proporcingai globos trukmei.

21. Šios Tvarkos 14 punkte nurodytais atvejais trumpalaikė socialinė globa iki 30 kalendorinių dienų gali būti teikiama nemokamai.

22. Mokėjimo už ilgalaikę socialinę globą suaugusiam asmeniui dydis per vieną kalendorinį mėnesį neturi viršyti 80 procentų asmens pajamų, jeigu asmens turto vertė mažesnė už Birštono savivaldybėje nustatytą turto vertės normatyvą.

Jeigu turto vertės normatyvas didesnis už nustatytą, mokėjimo dydis per mėnesį padidėja 1 procentu, skaičiuojant nuo turto vertės, viršijančios normatyvą.

23. Mokėjimo už ilgalaikę socialinę globą vaikui su negalia dydis nustatomas neatsižvelgiant į asmens turta ir neturi viršyti 80 procentų vaiko pajamų.

24. Ilgalaikė socialinė globa likusiam be tėvų globos vaikui ar socialinės rizikos vaikui teikiama nemokamai.

25. Laikinais išvykę iš socialinės globos įstaigos asmenys už išvykimo laiką moka 30 procentų jiems nustatyto mokėjimo už ilgalaikę socialinę globą dydžio.

26. Asmens ir jo šeimos narių finansinių galimybių mokėti už teiktinas socialines paslaugas vertinimas atliekamas vadovaujantis Socialinių paslaugų įstatymo 27 straipsnyje ir Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo 8 skyriuje nurodytais kriterijais.

27. Nustatant asmens finansines galimybes mokėti už socialines paslaugas, įskaitoma asmens gaunamos pajamos, nurodytos Socialinių paslaugų įstatymo 30 straipsnio 1 dalyje, o tais atvejais, kai socialinės paslaugos teikiamos šeimai, įskaitomos šeimos narių gaunamos pajamos, nurodytos minimo straipsnio 1 dalies 1 – 6 punktuose.

28. Vidutinės asmens (šeimos narių) pajamos per mėnesį apskaičiuojamos vadovaujantis Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo 71 – 82 punktuose nurodytais principais.

29. Asmens turtas vertinamas tik ilgalaikės socialinės globos asmeniui teikimo atvejais ir tik tuomet, kai asmens pajamų nepakanka sumokėti už šios rūšies globą.

30. Vykdamas asmens turto apskaičiavimą, vadovujamasi Socialinių paslaugų įstatymo 31 ir 32 straipsniuose bei Mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašo 10 skyriuje nurodytomis nuostatomis.

31. Konkretų mokėjimo už socialines, išskyrus ilgalaikės socialinės globos, teikiamas stacionariose socialinės globos įstaigose, paslaugas dydį apskaičiuoja Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyrius.

32. Mokėjimo už socialines paslaugas dydis ir kitos su paslaugų apmokėjimu susijusios nuostatos nurodomos Socialinių paslaugų teikimo sutartyje.

33. Mokestį už teikiamas socialines paslaugas paslaugų gavėjas (ar jo atstovas) sumoka iki einamojo mėnesio paskutinės dienos Socialinių paslaugų teikimo sutartyje nurodytu būdu.

34. Už suteiktas socialines paslaugas per mėnesį paslaugų gavėjui nesumokėjus iki sekančio mėnesio vidurio, paslaugų teikimas sustabdomas.

35. Socialinių paslaugų teikimo nuostatų 53 punkte nurodytais atvejais asmeniui gali būti mokami pagalbos pinigai.

36. Pagalbos pinigų dydis – 50 litų per mėnesį vienam asmeniui.

37. Pagalbos pinigų mokėjimo trukmė – vieneri kalendoriniai metai

38. Pagalbos pinigų dydį apskaičiuoja Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyrius, o mokėjimą vykdo Apskaitos tarnyba.

39. Pagalbos pinigų mokėjimas vykdomas:

39.1. išmokant grynais pinigais paslaugų gavėjui ar jo įgaliotam atstovui;

39.2. pervedant pinigus į paslaugų gavėjo nurodytą sąskaitą;

39.3. pervedant pinigus į socialines paslaugas asmeniui (šeimai) teikiančią įstaigą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

40. Socialinių reikalų komisijos prie Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus teikimu šio skyriaus vedėjas paslaugų gavėjus, jų raštišku prašymu, atsižvelgiant į objektyvias priežastis (sveikatos būklę, asmens savarankiškumą, šeimyninę padėtį, gaunamas pajamas, gyvenamąją vietą, asmens pastangas ir kitus kriterijus), gali mokestį sumažinti arba atleisti nuo mokėjimo už paslaugas.

41. Už privačiai ar papildomai asmens (šeimos) pageidavimu teikiamas socialines paslaugas mokama paslaugas gaunančio asmens (ar jo įgalioto atstovo) ir paslaugas teikiančio subjekto tarpusavio susitarimu.

42. Mokėjimo už globojamo vaiko, suaugusio asmens su sunkia negalia ar senyvo amžiaus asmens, siunčiamų į stacionarias socialinės globos įstaigas ilgalaikiai socialinei globai, dydis nustatomas tarpusavio susitarimu.

43. Tais atvejais, kai asmuo, gaudamas dienos socialinę globą namuose ar gaudamas trumpalaikę socialinę globą namuose ar laikino gyvenimo namuose, maitinasi savo lėšomis, mokėjimo dydis už paminėtas paslaugas mažinamas maitinimosi išlaidų pagal teisės aktų nustatytas rekomenduojamas paros maistinių medžiagų ir energijos normas dalimi.

44. Socialinės paslaugos finansuojamos iš valstybės bei savivaldybės biudžetų lėšų, socialinių paslaugų įstaigų lėšų, Europos Sąjungos struktūrinių fondų, užsienio fondų, paramos (aukų), asmens ar šeimos mokėjimo už socialines paslaugas ir kitų teisėtai gautų lėšų.

Konkrečius atskirų socialinių paslaugų rūšių finansavimo šaltinius atskiroms asmenų socialinėms grupėms reglamentuoja Socialinių paslaugų įstatymas bei socialinės srities poįstatyminiai teisės aktai.

45. Transporto, tame tarpe ir specialiojo transporto, kilometražas pradedamas skaičiuoti nuo paslaugų teikėjo būstinės.

46. Specialiosios transporto priemonės sąvoka nurodyta Socialinių paslaugų namuose teikimo nuostatų 61 punkte.

47. Lėšos, gautos už socialines paslaugas, apskaitomos ir naudojamos vadovaujantis įstatymais ir poįstatyminiais teisės aktais.

48. Iškilę neaiškumai dėl mokėjimo už socialines paslaugas sprendžiami suinteresuotų asmenų susitarimu. Nesutarus, ginčai sprendžiami Socialinių paslaugų teikimo nuostatuose nurodyta tvarka.

Šaltinis: [Birštono savivaldybės gyventojų mokėjimo už socialines paslaugas tvarkos aprašas](http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11),
<http://www.birstonas.lt/?id=65&date=2006-09-11>

9 PRIEDAS: Interviu klausimai su Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus vedėju Grušelioniu Antanu:

1. Kokias funkcijas atlieka savivaldybė administruodama socialines paslaugas savivaldos lygmenyje?;
2. Kokias socialines paslaugas administruoja savivaldybė?;
3. Kiek Socialinės paramos ir vaiko teisių apsaugos skyriaus personalo dirba su socialinėmis paslaugomis?;
4. Kokios socialinių paslaugų įstaigos veikia Birštono mieste?;
5. Kiek asmenų ir kokie tai asmenys gauna socialines paslaugas?;
6. Ar teikdama socialines paslaugas savivaldybė bendradarbiauja su NVO, privačiu sektoriumi?;
7. Ar Birštono savivaldybė perka paslaugas iš NVO ir privataus sektoriaus?;
8. Kiek savivaldybės biudžete skiriama lėšų socialinių paslaugų administravimui?;
9. Ar socialinių paslaugų teikėjai privalo atsiskaityti už savo veiklą savivaldybei?;
10. Ką gali savivaldybė savarankiškai administruodama socialines paslaugas?;
11. Kokie būtų Jūsų pasiūlymai efektyvesniam paslaugų administravimo užtikrinimui?.

**10 PRIEDAS: Interviu klausimai su nevyriausybinės organizacijos „Carito“
darbuotojais:**

1. Kokia veikla užsiima organizacija?;
2. Kiek organizacijoje narių: kiek etatinių darbuotojų ir kiek savanorių?;
3. Koks darbuotojų amžius ir išsilavinimas?;
4. Kokios paslaugos teikiamos organizacijoje?;
5. Kaip gaunamos lėšos veiklai vykdyti?;
6. Ar savivaldybė skirdama finansinę paramą kontroliuoja kaip ji yra išleidžiama?;
7. Kiek žmonių ir koks jų amžius gauna paslaugas?;
8. Kokia yra organizacijos veiklos kontrolė ir atskaitomybė?;
9. Su kokiomis problemomis susiduria jūsų organizacija teikdama paslaugas?;
10. Kokie būtų Jūsų pasiūlymai efektyvesniam paslaugų administravimo užtikrinimui?.